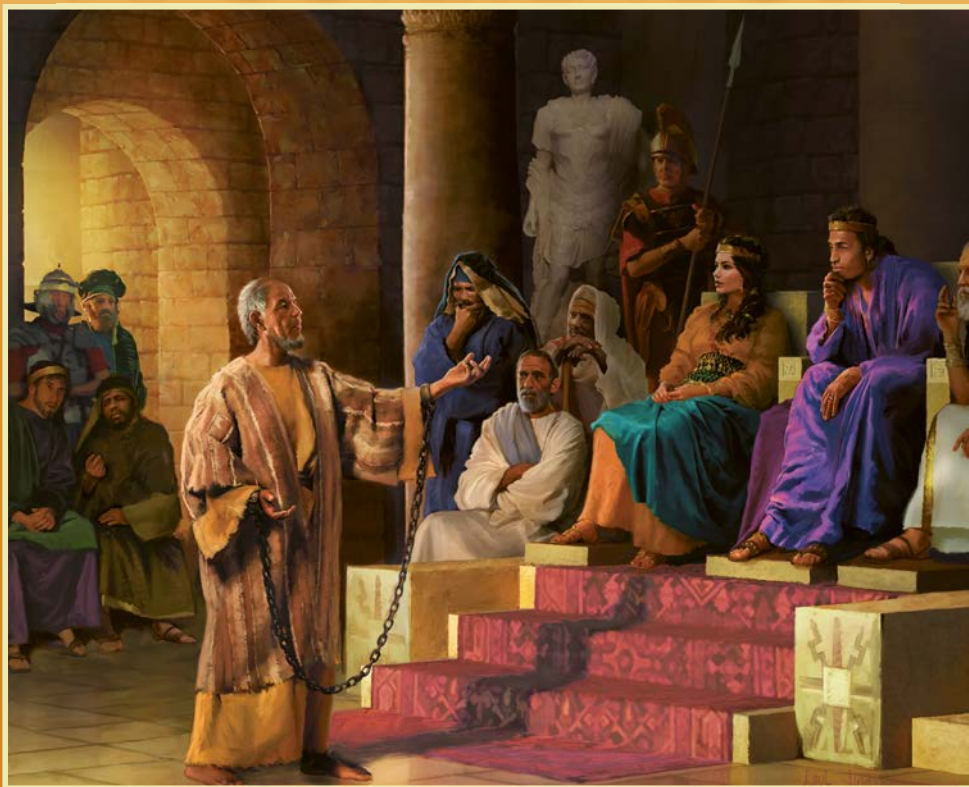

Täiskasvanute
hingamispäevakooli
õppetükid

juuli • august • september 2018

APOSTLITE TEOD

Seitsmenda Päeva
Adventistide Kogudus

Originaali pealkiri:

The Book of Acts

Wilson Paroschi

© Seitsmenda Päeva Adventistide Peakonverents. Kõik õigused kaitstud.

Ühtki osa Täiskasvanute hingamispäevakooli õppetükist ei või üksikisik ega üksus toimetada, ümber teha, muuta, kohandada, tõlkida, paljundada või kirjastada ilma SPA Peakonverentsi eelneva kirjaliku loata. SPA PK volitab divisjonide ametnikke korraldama Täiskasvanute hingamispäevakooli õppetükkide tõlkimist vastavate juhtnööride kohaselt. Tõlgete ja nende publikatsioonide autoriõigus jääb Peakonverentsile. „Seitsmenda päeva adventistid“ ja „adventistid“ ning leegiga logo on SPA PK registreeritud kaubamärgid ja neid ei või kasutada ilma Peakonverentsi eelneva loata.

Täiskasvanute hingamispäevakooli õppetükid valmistab ette Seitsmenda Päeva Adventistide Peakonverentsi alluvuses olev täiskasvanute hingamispäevakooli õppetükkide osakond. Õppetükkide ettevalmistamist suunab otseselt hingamispäevakooli väljaannete nõukogu, mis on hingamispäevakooli õppetükkide kirjastaja – Peakonverentsi Administratiivkomitee (ADCOM) – alakomitee. Trükitud õppetükid kajastavad ülemaailmse hindamiskomitee poolset osa ja hingamispäevakooli kirjastusnõukogu heakskiitu ega esinda seega ainuliselt või tingimata autori(te) kavatsust.

Tõlge: AKEL 2018

Tõlkija: Mall Kaaver

Toimetaja: Ly Kaasik

Küljendus: Kaile Tuvi

Kaaned: Justinen Greative Group

Trükkis: Vali Press

Evangeeliumi võidukäik

Paljud ajaloolased usuvad, et kolm kõige otsustavamat aastakümnet maailma ajaloos olid need, kui salkkond enamjaolt juutidest mehi viis Püha Vaimu väes evangeeliumi maailma. Apostlite teod on raamat, kuhu on kirja pandud need kolm otsustavat aastakümnet, mis ulatusid Jeesuse surnust ülestõusmisest 31. aastal pKr kuni Pauluse esimese vanglaperioodi lõpuni Roomas aastal 62 pKr (Ap 28:30). Raamat kirjutati ilmselt üsna varsti pärast seal mainitud sündmusi, sest jutustus lõppeb Pauluse vanglasolekuga, kuigi on olemas tõendid, et Paulus vabastati vangist ning ta jätkas misjonitöö tegemist, jutlustamist ja reisimist nii kaua, kuni ta mõne aasta pärast vahistati ja siis aastal 67 pKr Roomas hukati.

Apostlite tegude raamat ei nimeta kirjapanijat, kuid koguduse traditsioon on selleks isikuks pidanud ikka Luukast, Kl 4:14 nimetatud „armast arsti“ ja Pauluse reisikaaslast (2Tm 4:11; Fm 24). Traditsiooniliselt on usutud, et Luukas on ka meieni jõudnud kolmanda evangeeliumi [Luuka evangeeliumi] kirjapanija, mis on kahtlemata Ap 1:1 mainitud „esimene raamat“ (võrdle Lk 1:3ga). Luuka evangeelium ja Apostlite teod on kristluse algusaegu valgustavad kaks köidet, millest esimene räägib kristluse päritolust (Jeesuse elu ja tegevus) ning teine kõneleb avarduvast tööst (apostlite misjonipüüdlused).

Täiskasvanute hingamispäevakooli õppetükid

Ühtekokku moodustavad need kaks raamatut umbes 27 protsenti Uuest Testamendist ja on suurim panus ühe ja sama kirjutaja sulest. Koloslastele kirjutades nimetab Paulus Luukast paganasoost kaastööliseks, kellekski, kes ei olnud „ümberlõigatud“ (Kl 4:7–14). Seega on Luukas Uue Testamendi ainuke mittejuudist kirjamees.

Siit saab selgeks, miks on üheks tema põhiteemaks päästmise kuulumine kõikidele. Jumalal ei ole lemmikuid. Kogudus kutsuti tunnistama kõikidele inimestele, nende rassist, ühiskonnaklassist või soost hoolimata (Ap 1:8; 2:21, 39, 40; 3:25, 10:28, 34, 35). Kui seda ei tehta eelarvamuse või mugavuse pärast, siis väenatakse evangeeliumi ja minnakse vastuollu Jumala Sõna põhilisimate tõdedega. Oleme Jumala ees kõik ühesugused: patused, kes vajavad lunastust, mille leiame Kristuses Jeesuses.

Niisiis pole juhuslik, et Luukase peakangelaseks on Paulus, „paganate apostel“ (Rm 11:13), kellest räägib peaaegu kaks kolmandikku Apostlite tegude raamatust.

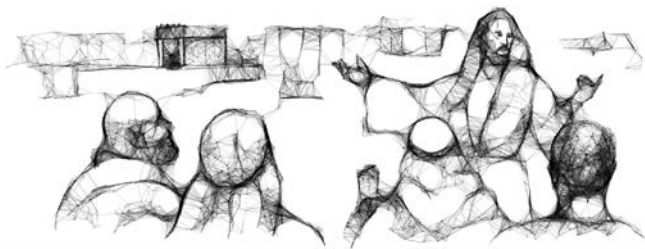
Apostlite tegudes leiduvateks teisteks olulisteks teemadeks on Jumala ja Tema jumaliku eesmärgi suveräänsus (Ap 17:24, 25; 20:27; 23:11); Jeesuse esiletõstmine Issanda ja Päästjana (Ap 2:32, 36; 3:13, 15; 4:10–12; 5:30, 31) ning just Vaimu osa kogudusele jõu andmises ja vajalikus töös juhtimises (Ap 2:1–4; 4:24–31; 8:14–17, 29, 39; 10:19, 20). Tõsiasi on, et varakristliku koguduse saavutused ei olnud inimliku tarkuse või suutlikkuse tulemus, ehkki Jumalale meeldis kasutada sellist inimest nagu Paulus, mõjutamaks maailma viisil, kuidas ükski teine apostel seda teha ei suutnud (1Kr 15:10).

Apostlite tegude raamat käsitleb varakristliku koguduse kujunemisperioodi, mil nii administratiivne kui ka teoloogiline kasv oli märkimisväärne. Näeme seda näiteks viisist, kuidas kogudus käsitles küsimusi, mis olid seotud Jeesuse teise tuleku ajaga, paganate olukorraga ning päästmiseks vajaliku usu osatähtsusega. See, mida varakristlik kogudus suutis nii lühikese aja jooksul ellu viia, tunnistab lakamatult sellest, mida Jumal saab teha nende kaudu, kes alandavad oma südame palves Tema ette, elavad kõrgemal isiklikest erisustest ning lasevad end Pühäl Vaimul kasutada Jumala auks ja kuulsuseks.

Apostlite teod on jutustus neist, keda Jumal kutsus tööd alustama. Mida saame nende loost õppida meie, keda Jumal on kutsunud tööd lõpetama?

Wilson Paroschi on professor Uue Testamendi tõlgendamise alal Brasíliia Adventülikoolis (UNASPs) Engenheiro Coelhos, São Paulos. Ta omandas PhD kraadi Uue Testamendi alal Andrews'i Ülikoolis (2004) ning sooritas järel doktorantuuri Heidelbergi Ülikoolis Saksamaal (2011).

Teie olete minu tunnistajad

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Ap 1:6–8; Lk 24:25; Lk 24:44–48; 5Ms 19:15; Ap 1:9–26; Õp 16:33.

Juhtsalm: „Te saate väe Pühalt Vaimult, kes tuleb teie üle, ja te peate olema minu tunnistajad Jeruusalemmas ja kogu Juuda- ja Samaariamaal ning ilmamaa äärteni“ (Ap 1:8).

Jeesuse missioon maa peal oli lõppenud. Jumal pidi kohe saatma Püha Vaimu, kelle ülesandeks oli jüngritele jõudu anda, kinnitades nende pingutusi paljude märkide ja imedega, ning juhtida neid missioonile, mis pidi ulatuma ilmamaa äärteni. Jeesus inimesena poleks saanud pidevalt jüngritega jääda. Tema inimeseks saamine seadis Talle ülemaailmse missiooni mõttes füüsilise piirangu, ent Tema taevasse minek ja ülendamine taevas olid vajalikud selleks, et tuleks Vaim. Kuni Jeesuse surnust ülestõusmiseni ei taibanud tema jüngrid seda kõike kuigi selgelt. Kui nad loobusid kõigest, et Teda järgida, uskusid nad, et Ta oli poliitiline vabastaja, kes ajab ühel päeval roomlased maalt minema, ennistab Taaveti dünastia ning taastab Iisraeli endise hiilguse. Neil ei olnud teistsuguseid mõtteid lihtne mõelda.

Selline on viimaste juhiste põhiteema, mida Jeesus jüngritele Apostlite tegude 1. peatükis andis. See on Vaimu tuleku töötuse kontekst. See peatükk kirjeldab ka Jeesuse tagasitulekut taevast ja seda, kuidas varakristlik kogudus ennast nelipühaks ette valmistas.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 7. juuliks.

Vanas Testamendis on Messias kõnelevad prohvetikuulutused kahesugused; ühed, mis näevad ette kuningliku Messia, kes valitseb igavesti (Ps 89:4, 5, 36–38; Js 9:5, 6; Hs 37:25; Tn 2:44; 7:13, 14) ja teised, mis kuulutavad ette, et Messias sureb inimeste pattude pärast (Js 52:13–53:12; Tn 9:26). Sellised prohvetikuulutused ei ole teineteisega vastuolus. Need toovad lihtsalt esile Messia tegevuse kaks järjestikust etappi: esmalt Ta kannatab ja siis saab Kuningaks (Lk 17:24, 25; 24:25, 26). Probleemiks esimese sajandi juutide Messia-ootuse puhul oli aga ühekülgsus. Lootus, et kuninglik Messias toob poliitilise vabaduse, varjutas mõistmise, et Messial tuleb kannatada ja surra.

Alguses ootasid ka jüngrid kuninglikku Messiat. Nad uskusid, et Jeesus oli Messias (Mt 16:16, 20), ning hakkasid mõnikord isekeski nääkleva, kes istub Tema kõrval paremal ja vasakul siis, kui Ta troonile asub (Mk 10:35–37; Lk 9:46). Vaatamata sellele, et Jeesus hoiatas neid Teda ees ootava saatuse suhtes, ei suutnud nad lihtsalt aru saada, mida Ta mõtles. Kui Jeesus suri, olid jüngrid seega segaduses ja julgusetud. See selgub nende endi sõnadest: „Aga meie lootime, et tema ongi see, kes Iisraeli rahva lunastab“ (Lk 24:21).

Loe Ap 1:6. See küsimus räägib sellest, millest jüngrid ikka veel aru ei saanud. Mida nad aru ei saanud? Kuidas Jeesus neile Ap 1:7 vastas?

Jeesuse surm kujutas saatuslikku lööki jüngrite lootustele, Tema surnust ülestõusmine elustas lootuse taas ning tõstis nende poliitilised ootused võib-olla varasest kõrgemale tasemele. Näis olevat loomulik kujutleda, et ülestõusmine näitas jõuliselt, kuidas lõpuks rajatakse Messia kuningriik.

Jeesus vastas neile küsimustele kaudselt. Ta ei tõrjunud jüngrite küsimuse taga olevat eeldust kohesele kuningriigile, kuid ei nõustunud sellega samuti. Ta jättis selle teema sinnapaika, küll aga tuletas meelde, et Jumal üksi teab, millal Ta midagi teeb, niisiis on see aeg inimestele kättesaamatu.

Mis oli jüngrite tegelik probleem Lk 24:25 põhjal? Miks on kerge uskuda seda, mida uskuda tahame, mitte seda, mida Piibel tegelikult õpetab? Kuidas vältida sellist lõksu?

Loe Ap 1:8. Mida oodati jüngritelt selle asemel, et nad oleksid jäänud prohvetikuulutuste kohta oletusi tegema?

See lõik esitab jüngrite missiooni neli tähtsat koostisosa:

1. *Vaimu and.* Vaim on Jumala rahva juures alati tegev olnud. Prohvetite sõnade kohaselt aga pidi tulevikus toimuma Vaimu eriline väljajagamine (Js 44:3; Jl 3:1, 2). Kuna Jeesust võiti Vaimuga, tegutses Püha Vaim juba Tema maapealse teenistuse ajal (Lk 4:18–21), kuid selle pidulik andmine jüngritele oli määratud alles Kristuse ülendamise ajaks taevas (Jh 7:39; Ap 2:33).

2. *Tunnistaja osa.* Tunnistus on eeskätt aruanne, seletus. Jüngrid olid täiesti pädevad sellist tunnistust andma (Ap 1:21, 22; 4:20; võrdle 1Jh 1:1–3ga) ning said nüüd kohustuse jutustada maailmale oma ainulaadsest kogemusest Jeesusega.

3. *Misjoniplaan.* Jüngritel tuli esmalt tunnistada Jeruusalemmas, siis Juudamaal ja Samaarias ning lõpuks ilmamaa äärteni. See oli edumeelne plaan. Jeruusalemm oli juutide religioosse elu keskus, koht, kus Jeesus sündi mõisteti ja risti löödi. Juudamaa ja Samaaria olid naaberalad, kus ka Jeesus oli töötanud. Jüngrid ei pidanud siiski piirduma üksnes selle piirkonnaga. Nende missioon oli üleilmse ulatusega.

4. *Missiooni suund.* Vana Testamendi aegadel pidid rahvad tulema huvitatult Jumala juurde (vaata Js 2:1–5), mitte ei pidanud Iisrael „viima“ Jumalat rahvaste juurde. Vähesed erandid (näiteks Joona) ei muuda üldreeglit kehtetuks. Nüüd oli tegutsemisviis erinev. Jeruusalemm oli küll keskus, kuid selle asemel, et sinna kinnistuda ja juuri ajada, oodati jüngritelt liikumist ilmamaa kaugeimate äärteni.

Loe Lk 24:44–48. Milline oli jüngrite kuulutatava sõnumi tuum?

Pärast surnust ülestõusmist veetis Jeesus nelikümmend päeva koos jüngritega (Ap 1:3) ning küllap selgitas ta neile Jumala riigi töö kohta palju, ehkki oli ikka veel nii palju seda, mida jüngrid ei mõistnud, nagu näitab nende küsimus Ap 1:6. Nad olid tuttavad prohvetikuulutustega, kuid nägid neid nüüd uues valguses, ristilt ja tühjast hauast kiirgavas valguses (vaata Ap 3:17–19).

Loe Ap 1:9–11. Kuidas kirjeldab Luukas Jeesuse taevasse minekut? Mis tähtsus on sellel, et kaks inglit neid kõnetasid (vaata 5Ms 19:15)?

Luukase kirjeldus taevasse minekust on üsna põgus. Jeesus oli jüngritega Õli-mäel ja ajal, mil Ta neid õnnistas (Lk 24:51), tõmmati Ta taeva poole. Kirjelduse sõnastus on mõistagi fenomenoloogiline; see tähendab, et vastavat vaatepilti kujutatakse nii, nagu inimsilmad seda nägid, mitte nii, nagu see tegelikult oli. Jeesus lahkus maa pealt ning seda teha pole nähtavas vormis võimalik muul teel kui minna ülespoole.

Jeesuse taevasse minek oli Jumala üleloomulik tegu, üks paljudest Piiblis kirjeldatud üleloomulikest tegudest. Seda annab vaikumisi mõista Luukase kirjeldamisviis, passiiv sõnast epërthē („tõsteti Ta... üles“, Ap 1:9). Kuigi Uues Testamendis kasutatakse sellist tegusõnavormi ainult siinkohas, leidub seda Vana Testamendi kreekakeelses tõlkes (Septuagintas) mitmel korral, millest kõik kirjeldavad Jumala tegevust. See annab mõista, et Jumal ise võttis Jeesuse taevasse, sest Tema oli see, kes äratas Ta surmast üles (Ap 2:24, 32; Rm 6:4; 10:9).

Luukas annab teada – ainult Apostlite tegudes –, et pärast seda, kui pilv oli Jeesuse peitnud, toimus midagi kahe valgesse riietatud tegelasega, kes seisis jüngrite kõrval. Kirjeldus langeb kokku säravates rüüdes inglite kirjeldustega (Ap 10:30; Jh 20:12). Nad tulid jüngritele kinnitama, et Jeesus tuleb tagasi samal viisil, nagu Ta oli ära läinud, ja samuti teavitavad ainult Apostlite teod meid sellest, et Jeesus läks üles „nende nähes“ (Ap 1:9).

Niisiis sai silmaga nähtav äraminek silmaga nähtava tagasituleku tagatiseks, mis toimub samuti „pilve sees väega ja suure hiilgusega“ (Lk 21:27), mitte enam eraviisilise sündmusena, vaid „iga silm saab teda näha“ (Ilm 1:7) ja Ta ei ole üksi (Lk 9:26; 2Ts 1:7). Tema teise tuleku hiilgus ületab kaugelt Tema taevassemineku oma.

Kuidas õppida alati enda silme ees hoidma Tema teise tuleku reaalsust ja töotust? Kuidas peaks see tohutu tõde mõjutama meie elu kõiki valdkondi, nagu näiteks rahaasjad, eelistused ja kõlbelised valikud?

Kolmapäev, 4. juuli

Valmistumine nelipühaks

Jeesus ei öelnud oma vastuses Ap 1:7, 8 mitte midagi aja kohta. Ometi järeldati Tema sõnadest loomulikult, et pärast seda, kui Vaim oli tulnud ja jüngrid oma missiooni teostanud, tuleb Ta tagasi (vaata ka Mt 24:14). Ingli tähelepanek (Ap 1:11) ei vastanud samuti küsimusele, millal kuningriik tuleb, kuid võis mõista, et selleni ei lähe kaua. See näib selgitavat, miks jüngrid „pöördusid suure rõõmuga tagasi Jeruusalemma“ (Lk 24:52). Täpsustamata ajaga töötus Jeesuse teisest tulekust, mis küll andis neile ülesande täitmiseks julgust juurde, sai tähendusvarjundi, et lõpp on käeulatuses. Apostlite tegude edasised arengud väljendavad seda ideed.

Loe Ap 1:12–14. Kes olid veel ülemises toas ja kuidas nad ennast Vaimu tulekuks valmistasid?

Naasnud Õlimäelt, kogunesid jüngrid Jeruusalemma kahekorruselise eramu ülemisse külalistetuppa (ladina keeles cenaculum). Osa Jeesuse naisjüngrid (Lk 8:1–3; 23:49; 24:1–12) ning Jeesuse ema ja vennad olid seal koos jüngritega.

Jeesuse vennad (Mk 6:3) olid pigem Joosepi pojad esimesest abielust (sel juhul oli Joosep lesk siis, kui ta Maarja naiseks võttis) kui Joosepi ja Maarja nooremad pojad (Mt 1:25; Lk 2:7). Nende viibimine jüngrite keskel on õigupoolest üllatav, sest nad olid alati olnud Jeesuse suhtes pigem kahtlevad (Mk 3:21; Jh 7:5). Ometi näib, et Jeesuse surnust ülestõusmine ja eriline ilmumine Jaakobusele (1Kr 15:7) paistab olevat suhtumist täiesti muutnud. Hiljem sai Jaakobus nähtavasti Peetruse asemel kristlikus koguduses juhikoha (Ap 12:17; 15:13; 21:18; Gl 2:9, 12).

Püsivalt palves olles (Ap 1:14) ja innukalt templis Jumalat ülistades (Lk 24:53) võtsid jüngrid kindlasti aega patutunnistamiseks, patukahetsuseks ja pattude mahajätmiseks. Isegi juhul, kui Vaimu tulek seostus nende meelest Jeesuse peatse tagasitulekuga, oli nende vaimulik hoiak täiesti kooskõlas sellega, mis hakkab juhtuma, kui Püha Vaim tuleb vastusena palvele.

Mil viisil aitame oma elu igapäevaste valikutega kaasa Vaimu tööks ettevalmistumisele oma elus?

Oli vaja anda tunnistust Jeesuse surnust ülestõusmisest (võrdle Ap 4:33). Sel on otsustav tähtsus, sest ikka ja jälle tõstetakse ülestõusmine esile võimsa tõendina Jeesuse Messiaks olemisest ja kogu kristliku usu tõepärasust.

Valik tuli langetada nende hulgast, kes olid apostlitega seltsinud Jeesuse tegevusajal. Paulus rõhutab hiljem, et kuigi ta ei olnud Jeesusega koos maa peal, anti talle siiski õigusega apostliamet, sest temaga Damaskuse teel kohtunud Jeesus volitas teda tunnistama Jeesuse ülestõusmisest (1Kr 9:1). Ehkki Paulus nimetas ennast „äbarikuks“ (1Kr 15:8), keeldus ta ennast pidamast teistest apostlitest vähem volitatuks (1Kr 9:2; Gl 2:6–9). Seega olid ainult kaksteist ja Paulus normi poolest, autoriteetses mõttes „apostlid“ (Ap 1:25, 26); ometi võib seda sõna kasutada üldises tähenduses – saadikute või sõnumitoojate mõttes – ka teiste evangeeliumitöölise kohta (Ap 14:4, 14; Gl 1:19).

Loe Ap 1:23–26. Kuidas Mattias valiti?

Mattiase valimise meetod võib tunduda kummalisena, kuid liisusheitmine oli kaua kasutusel olnud otsuste langetamise viis (näiteks 3Ms 16:5–10; 4Ms 26:55). Lisaks valiti kahe eelnevalt tunnustatud võrdse kõlblikkusega kandidaadi vahel; tegu polnud sammuga tundmatusse. Usklikud palusid ju Jumalat, uskudes, et tulemus näitab Tema tahet (võrdle Õp 16:33). Pole tõendit, et seda otsust oleks kunagi vaidlustatud. Pärast nelipüha ei olnud Vaimu otsese juhtimise tõttu liisusheitmine enam vajalik (Ap 5:3; 11:15–18; 13:2; 16:6–9).

Juhul kui sinu juurde tuleks keegi ja küsiks: „Kuidas ma tean, mis on Jumala tahe minu elu suhtes?“, siis mida sa vastaksid ja miks?

Toetav mõte:

„Kogu nelipüha ja Jeesuse teise tuleku vahelise perioodi (ükskõik, kui lühike või pikk) peab Vaimu väega varustatud kogudus täitma üleilmse ülesandega. Kristuse järelkäijad pidid tegema mõlemat: nii teada andma seda, mida Ta oli oma esimese tulekuga saavutanud, kui ka inimesi üles kutsuma meelt parandama ja uskuma, et tuleb valmistuda Tema teiseks tulekuks. Neil tuli olla Tema tunnistajad „ilmamaa äärteni“ (Ap 1:8) ja kuni ajaloo lõpuni... Meile pole jäetud vabadust peatuda enne, kui on jõutud mõlema otsani.“ – John R. W. Stott, *The Message of Acts: The Spirit, the Church & the World* (Downers Grove: InterVarsity, 1990), lk 44.

„Kristuse ülesanne jüngeritele hõlmab kõik usklikud ajastute lõpuni. Saatuslik viga on uskuda, et hingede päästmise töö sõltub ainult sisseõnnistatud jutlustajast. Kõigile, kes on saanud taevase kutse, on usaldatud evangeeliumitöö. Kõigile, kes võtavad vastu Kristuse elu, on määratud töö kaasinimeste päästmiseks. Seda tööd silmas pidades kogudus üldse asutatigi ning kõik, kes teevad kogudusse astudes töötuse Jumalaga, peavad olema Kristuse kaastöölised.“ – Ellen G. White, *Ajastute igatsus*, lk 822.

Küsimused aruteluks:

1. Ap 1:7 meenutab Mk 13:32: „Seda päeva või tundi ei tea aga keegi, ei inglidki taevas ega Poeg, ainult Isa üksi.“ Ellen G. White ütleb: „Mitte kunagi enam ei saa Jumala rahva jaoks olema sõnumit, mis põhineb ajal. Me ei tea Püha Vaimu väljavalamise või Kristuse tuleku kindlat aega.“ – *Valitud kuulutused*, 1. kd, lk 188. Ta lisab: „Igaüks, kes hakkab kuulutama sõnumit, öeldes välja Kristuse ilmumise tunni, päeva või aasta, rõhutab ennast ning kuulutab sõnumit, mida Issand ei ole eales talle andnud.“ – *Adventist Review and Sabbath Herald*, 12. sept 1893. Kuidas käivad need väljavõtted täna meie kohta?

2. Keegi ütles kord: „Jumal vajab tunnistajaid rohkem kui käsutundjaid.“ Mida sa sellest ütlemisest arvad?

3. Milline osa oli palvel varakristlikus koguduses? Kas on kokkusattumus, et pea-aegu iga elu otsustava hetke jaoks leiame viite palvele (Ap 1:24; 8:14–17; 9:11, 12; 10:4, 9, 30; 13:2, 3)? Milline osa on palvel sinu elus?

„Tahan inimesi tappa“

Li Fengyani mobiiltelefon helises läbilõikavalt.

„Ema, olen õnnetu,“ ütles hääl liini teises otsas. Helistas Fengyani minia Yangyang. Ta nuttis hüsteeriliselt. „Mu elu on väga raske. Ma ei tea, mida teha.“

Muresev Fengyan tõi Yang-yangi oma koju ning nad hakkasid omavahel rääkima. Yang-yang rääkis, et kuuleb häält, mis käskisid tal vägivaldselt tegutseda.

„Tahan inimesi lüüa. Tahan inimesi tappa,“ ütles Yang-yang. „Peida oma noad ära. Kui ma nuga näen, siis ma tapan kellegi.“

Fengyan helistas oma pastorile, Tokyo Seitsmenda Päeva Adventistide Hiina Koguduse pastorile. Pastor Yu Chuanfu oli kolmapäevaõhtusel palvekoosolekul, kuid tuli kohe Fengyani koju ning palvetas ja luges koos Yang-yangiga Piiblit.

Yang-yangile meeldisid need palved ja Piibel, ta hakkas Piiblit regulaarselt lugema ning jäi mõneks ajaks oma ämma juurde. Samuti luges ta Ellen White'i kirjutatud raamatuid. Hääled lakkasid ja noorik hakkas naeratama. Ta hakkas käima hingamispäeviti Tokyo hiinakeelses koguduses teenistustel.

Yang-yangi abikaasat üllatas naise muutunud olek. Ta hakkas koos Yang-yangi ja oma emaga kirikus käima. Aasta hiljem ristiti tema ja Yang-yang.

Siis jäi Yang-yangi oma ema haigeks ja arstid ei teadnud, mida peale hakata. Yang-yang palus koguduseliikmetel palvetada. Ta palus emal heita minema perekonna budistliku iidoli ja usaldada hoopis Jumalat. Kui koguduseliikmed palvetasid, hakkas ema imeliselt paranema.

„Enne neid palveid ei uskunud tema ema Jeesust,“ ütles Fengyan. „Kuid pärast neid palveid usub ta Jumalat.“

Ema vabanes ebajumalast ning mitu kuud hiljem ristiti tema ja ta abikaasa.

Aga see pole veel kõik. Yang-yang ja Fengyan on rääkinud oma Hiinas olevatele sugulastele Jumalast ning paljud on hakanud käima sealsetes adventkogudustes.

53aastane Fengyan paneb Jumala ja Tokyo hiinakeelse koguduse arvele märkimisväärsed muutused oma hiina immigrantidest perekonnas.

„Igal hingamispäeval on meil siin kooskäimine,“ ütles ta, kui teda koguduse majas küsitlesin.

Tema mõjusfäärist on kaheksa inimest ristitud Tokyo hiinakeelses kogudusse.

Tokyo hiinakeelne kogudus, ainuke hiinakeelne adventkogudus Jaapanis, alustas 2012. aastal umbes viie liikmega, olles saanud kolmeteistkümnenda hingamispäeva annetusest toetust. Täna on kogudus oma 50 liikmega ruumikitsikuses ning kavatseb oma maja pinda kahekordistada.

„Täname koguduseliikmeid kõikjal maailmas kolmeteistkümnenda hingamispäeva annetuse eest,“ ütles pastor Yu. „Palveta meie pärast, kui kasvame.“

Vaata Li Fengyani (pildil) laulmas hiina keeles „Mind Jeesus armastab“ aadressil: bit.ly/want-to-kill.

Nelipüha

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Ap 2:1–4; Jh 14:16; Ap 2:5–13; Jl 3:1–5; Ap 2:22–39; Ps 110:1–3.

Juhtsalm: „Sellesama Jeesuse on Jumal üles äratanud surnuist, meie kõik oleme selle tunnistajad. Et ta nüüd Jumala parema käega on ülendatud, siis ta on saanud Isalt Püha Vaimu, nagu oli tõotatud, ning on selle välja valanud; seda teie nüüd näete ja kuuletegi“ (Ap 2:32, 33).

„Nelipüha“ tuleneb sõnast *pentēkostē*, mis on kreekapärane nimetus juutide nädalatepüha kohta (2Ms 34:22); samuti tuntakse seda uudseviljapäevana (4Ms 28:26). See sõna tähendab „viiekümnes“ ja tuleneb tõsiasiast, et püha peeti viie-kümnenadal päeval. Aega loeti odravihu ohverdamisest esimesel päeval pärast paasapüha. See oli rõõmu- ja tänupäev, mil israeli rahvas tõi Issanda ette „uudsenisu“ (2Ms 34:22).

Nii sai see püha sobivaks sümboliks kristliku koguduse esimesest vaimulikust löikusest, kui Püha Vaim voogas külluslikumalt kui kunagi varem ning ühe päevaga ristiti kolm tuhat inimest (Ap 2:41). See Vaimu väljavalamine – Jeesuse taevasse mineku ja Tema taevas ülendamise järgselt – oli ootamatu, üleloomulik sündmus, mis muutis apostlid lihtsatest ja varjus olnud galilealastest veendunud ja julgeteks meesteks, kes hakkasid muutma maailma.

Nelipüha on sageli nimetatud koguduse sünnipäevaks, ajaks, mil Kristuse järelkäijad, juudid ja (hiljem) paganad tunnistati õiguslikult Jumala uueks kogukonnaks Maa peal.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 14. juuliks.

Pühapäev, 8. juuli

Vaimu tulek

Kuuletudes Jeesuse korraldusele, ootasid usklikud Jeruusalemmas Vaimu töotust; nad ootasid innukas palves, siiras kahetsuses ja ülistamises. Kui see päev saabus, „olid nad kõik koos ühes paigas“ (Ap 2:1), tõenäoliselt samas ülemises toas, millest rääkis Ap 1. pkt. Peagi aga liikusid nad palju rahvarohkemasse kohta (Ap 2:6–13).

Loe Ap 2:1–3. Millised üleloomulikud üksikasjad Vaimu väljavalamisega kaasnesid?

See vaatepilt oli silmatorkav. Esmalt saabus ootamatu kohin, nagu oleks tugev tormituul puhuma hakanud ja koja täitnud, ning seejärel hakkasid paistma justkui tuleleegid, mis laskusid sealolijate peale.

Pühakirjas seostatakse tuult ja tuld sageli „teofaaniaga“ ehk jumaliku ilminguga (näiteks 2Ms 3:2; 19:18; 5Ms 4:15). Veel võib tuul ja tuli esindada ka Jumala Vaimu (Jh 3:8; Mt 3:11). Nelipühäl, ükskõik missugune oli selle nähtuse täpne sisu, andsid need märgid teada ainulaadsest hetkest lunastusloos, töötatud Vaimu väljavalamisest.

Vaim on alati tegutsenud. Tema mõju Jumala rahvale Vana Testamendi päevil avaldus sageli silmatorkaval viisil, aga mitte kunagi täielikult. „Patriarhide ajastul oli Püha Vaimu mõju ilmnenu sageli märkimisväärsel viisil, kuid mitte kunagi oma täiuses. Nüüd, kuuletudes Önnistegija sõnale, esitasid jüngrid oma palved selle anni pärast, taevast aga lisas Kristus oma vahemehelikud palved. Ta palus Vaimu andi, et valada see välja oma rahva peale.“ – Ellen G. White, Apostlite teod, lk 37.

Ristija Johannes rääkis eelnevalt, et tulev Messias ristib Vaimuga (Lk 3:16; võrdle Ap 11:16), ning Jeesus ise viitas sellele mitmel korral (Lk 24:49; Ap 1:8). See väljavalamine oli Tema esimene vahemehetöö Jumala ees (Jh 14:16, 26; 15:26). Nelipühäl see töötus täitus.

Kuigi ristimine Vaimuga nelipühäl oli ainulaadne, Jeesuse ristil saavutatud võiduga ja taevast toimunud ülendamisega seotud sündmus, on Vaimuga täitumine kogemus, mis peab uskliku elus üha korduma (Ap 4:8, 31; 11:24; 13:9, 52; Ef 5:18).

Mis tunnistab sellest, et Vaim töötab sinu elus?

Ap 2:4 ilmnes Vaimu and keeltega rääkimises. Aga ikkagi oli see and ainult üks paljudest erinevatest Vaimu avaldumistest (Ap 10:45, 46; 19:6). Teiste hulgas olid tuleviku etteütlemine (Ap 11:28), nägemused (Ap 7:55), inspireeritud kõne (Ap 2:8; 28:25), tervendamine (Ap 3:6, 12; 5:12, 16) ja teenimiskõlblikkus (Ap 6:3, 5).

Nelipühal ilmnes keelteand, kuid mitte sellepärast, et vastav and oleks tüüpi-line või kõige tähtsam tõend Vaimu panusest. See avaldus selleks, et panna alus koguduse üleilmsele missioonile. Ap 1:8 esitatud üleskutse nõudis keelteandi. Kui apostlitel tuli ületada kultuurilised barjäärid ja jõuda evangeeliumiga ilma-maa äärteni, oli neil vaja suuta rääkida kuulajatele vajalikus keeles seda, mida neil öelda oli.

Loe Ap 2:5–12. Mis tõendab, et nelipühal rääkisid apostlid olemasolevates võõrkeeltes?

Hinnanguliselt oli esimese sajandi maailmas kaheksa kuni kümme miljonit juuti ning kuni 60 protsenti neist elas väljaspool Juudamaad. Aga paljud, kes pühade puhul olid Jeruusalemmas, olid tulnud välismaalt ega rääkinud aramea keelt, mida tol ajal Juudamaal elavad juudid kasutasid.

Pole kahtlust, et valdav osa nelipühal uskutulnud inimestest olid erinevatest riiki-dest pärit juudid, kes said nüüd kuulda evangeeliumi oma emakeeles. Tõsiasjast, et apostlid rääkisid olemasolevaid võõrkeeli, mitte aga tundmatuid ekstaatilisi keeli, annab tunnistust sõna dialektos (Ap 2:6, 8), mis tähistab ühe rahva või piirkonna keelt (võrdle Ap 21:40; 22:2; 26:14). Selge see, et nad rääkisid keeli, mida päriselt kõneldi. Ime seisnes selles, et lihtsad galilealased suutsid nüüd rääkida keelt, mida nad mõni tund varem ei osanud. Nende kohalike juutide jaoks, kes olid vaatepildi tunnistajateks, kuid ei tundnud neid keeli, tuli ainsa võimaliku seletusena pähe, et apostlid olid joovastuses, tekitades kummalisi häälitsusi, mis nende jaoks midagi ei tähendanud. „Mõned aga ütlesid pilgates: „Nad on täis magusat veini!“” (Ap 2:13).

Jumala võimas avaldumine toimus inimeste silme all ja ometi pidasid nad seda lihtsalt joobumuseks? Kuidas olla hoolsad, et meie ei oleks vaimulikult nii pimedad?

Purjutamises süüdistamine andis Peetrusele võimaluse toimuvat selgitada. Oma kõnes osutas apostel kõigepealt Pühakirjale (Ap 2:16–21) ning nimetas Vaimu väljavalamist prohvetikuulutuse täitumiseks.

Võrdle Ap 2:17 Jl 3:1ga. Kuidas sai Peetrus aru Joeli prohvetikuulutuse täitumise ajast?

Joeli prohvetikuulutus rääkis päästmisest tulevikus (Jl 2:32), mida iseloomustab palju märke looduses ning Vaimu heldekäeline väljavalamine (Jl 3:1–4). Seletades nelipüha eelneva prohvetikuulutuse valgel, kavatses Peetrus rõhutada käesoleva hetke ajaloolist tähtsust. Kuid viisis, kuidas ta Joeli tsiteerib, on oluline erinevus. Joeli sissejuhatava „ja pärast seda“ (Jl 3:1) asemel, mis osutas üsna üldiselt tulevikku, ütles Peetrus: „ja viimseil päevil“ (Ap 2:17), viidates, et suures päästeplaanis oli just alanud lõpuosa. Mõistagi ei ole see siin täiskirjeldus lõpuaja sündmustest, küll aga on see äärmiselt vajalik tõend, mis oli varakristliku koguduse tunnuseks. Inimesed ei teadnud, millal lõpp tuleb, kuid olid veendunud, et kaua enam ei lähe.

Loe Ap 2:22–32. Mis oli Peetruse evangeeliumi kuulutamise põhipunkt?

Olles esile toonud nelipüha prohvetliku tähenduse, pöördus Peetrus Jeesuse elu, surma ja ülestõusmise hiljutiste sündmuste poole. Siiski sai suurema rõhu ülestõusmine, kuna see oli evangeeliumiloos otsustav tegur. Peetruse jaoks oli ülestõusmine ülim Jeesuse süüdistusest vabastamine (Ap 2:22, 27) ning ta tsiteeris Pühakirja kohti, mis aitasid mõtestada ülestõusmise tähtsust.

Kuna Jeesus oli Messias, ei saanud surm Teda kinni pidada. Seega sai Jeesuse surm ülestõusmine Peetruse ja kõikide Uue Testamendi kirjutajate jaoks võimsaks tõendiks nii Jeesuse Messiaaks olemisele kui ka kogu kristlikule päästesõnumile.

Miks on Jeesuse ülestõusmine väga tähtis tõde, vaadates surma kõikjal meie ümber, mis alati meid või meie armsaid ähvardab?

„Et ta nüüd Jumala parema käega on ülendatud, siis ta on saanud Isalt Püha Vaimu, nagu oli töötatud, ning on selle välja valanud; seda teie nüüd näete ja kuuletegi“ (Ap 2:33).

Oma kõne kolmandas osas läks Peetrus tagasi keelte teema juurde, mis oli esmapilgul inimesi köitnud. Usklikud polnud purjus – see olnuks kell üheksa hommikul päris imelik (Ap 2:15) –, vaid nad rääkisid keeli sellepärast, et nende peale oli just valatud Püha Vaim taevast.

Loe Ap 2:33–36. Milline seos on Jeesuse ülendamisel Jumala paremale käele ja Vaimu väljavalamisel?

Asukoht Jumala paremal käel on autoriteetne koht (Ps 110:1–3). Peetruse väide, mis põhineb Pühakirjal, ütleb, et kuna Jeesus sai ülendatud niisugusesse amettesse taevas, siis valas Ta Vaimu järelkäijate peale. Asi polnud selles, nagu kinkinuks ülendamine Jeesusele seisundi, mida Tal varem polnud (Jh 1:1–3; 17:5). Küll aga kujutas ülendamine Isa ülimat tunnustust Jeesuse eesõigusele olla Issand ja Päästja (Ap 2:36).

See sündmus toob meid tegelikult Pühakirja ühe tähtsaima teemani: kosmilise võitluseni hea ja kurja vahel. Mõte on selles, et Vaimu täiust ei oleks tulnud juhul, kui Jeesust ei oleks ülendatud (Jh 7:39), ja Jeesust ei oleks ülendatud juhul, kui Ta ei oleks ristil võidukas olnud (Jh 17:4, 5). Teisisõnu, Jeesuse ülendamine oli Vaimu tuleku tingimus, sest see tähistas Jumala heakskiitu selle kohta, mida Jeesus oli ristil saavutanud, sealhulgas võit ebaseaduslikult seda maailma valitseva isiku üle (Jh 12:31).

Patu tulek maailma heitis Jumalale varju. Jeesuse surm oli vajalik nii selleks, et inimesi lunastada, kui ka selleks, et Jumal süüst vabastada ja Saatan petisena paljastada. Jeesuse tööajal olid päästmise aastad juba käes (Lk 4:18–21). Kui Ta ajas välja deemoneid või andis andeks patte, siis vabastas Ta Saatanaga vange. Rist aga andis Talle täie volituse seda teha. Kui Kristuse eneseohverdus taevas kinnitati, oli Saatan saanud otsustava löögi ning Vaim valati välja selleks, et valmistada inimesi Kristuse tulekuks.

Peetruse sõnad tungisid kuulajate südamesse. Küllap olid nii mõnedki neist olnud nende hulgas, kes olid mõni **nädal varem nõudnud Jeesuse ristilöömist (Lk 23:13–25). Kuid nüüd, olles veendunud, et Jeesus Naatsaretist oli tõesti Jumalast määratud Messias, hüüdsid nad kahetsedes: „Mida me peame tegema?” (Ap 2:37).**

Loe Ap 2:38. Millised kaks põhinõuet on siin andestuse saamiseks?

Meeleparandus tähendab suuna järsku muutust elus, patust ära pöördumist, patu minema saatmist (Ap 3:19; 26:20), mitte aga lihtsalt kurvastuse või süümepiina tunnet. Tõeline meeleparandus koos usuga on Jumala and, kuid nii, nagu kõiki ande, võib sedagi tagasi lükata (Ap 5:31–33; 26:19–21; Rm 2:4).

Ristija Johannese ajast peale seostus meeleparandus ristimisega (Mk 1:4). See tähendab, et ristimisest sai meeleparanduse väljendusviis, kombetalitus pattude mahapesemise ja Püha Vaimu valmistatud moraalse uuendamise kohta (Ap 2:38; 22:16; võrdle Tt 3:5–7).

Loe Ap 2:38, 39. Millise erilise töötuse saavad need, kes parandavad meelt ja ristitakse?

Nelipühäl pakuti inimestele pattude andestust, kuid lisaks sellele veel Vaimu täiust isiklikult kasvamiseks, koguduse teenimiseks ja eriti misjonitöö tegemiseks. Ehk oli see kõikidest õnnistustest suurim, sest koguduse olemasolu peapõhjus peitub evangeeliumi heade uudiste jagamises (1Pt 2:9). Siitpeale sai neil olla päästekindlus ja Püha Vaimu vägi, mis võimaldas neil täita ülesannet, milleks kogudus on kutsutud.

Miks on teadmine, et meile on „meie patud andeks antud”, väga tähtis igapäevaelu jaoks, kes tahab evangeeliumi kuulutada? Millist lootust sa lõpuks kaasinimestele Jeesuses pakkuda saad, kui sul endal seda pole?

Toetav mõte:

Püha Vaimu väljavalamine nelipühil paljastas olulise tõe selle kohta, mis toimus taevas ja kuidas Jumal Isa võttis vastu Kristuse ohvri maailma pattude eest. Vaimu väljavalamine näitas sedagi, et Kristuse töö taevas meie heaks (mis põhineb Tema maa peal toodud ohvril) oli nüüd pidulikult vastu võetud. Need üllatavad sündmused on veel ühed imelise tõe avaldumised; tõe, et taevas ja maa on ühendatud viisil, mida me praegu ette kujutada ei suuda.

„Kristuse taevaminek oli signaaliks Tema järelkäijaile töötatud õnnistuse saamiseks... Kui Kristus siseneks taevastesse õuedesse, tõsteti Ta keset juubeldavaid ingleid troonile. Niipea, kui see tseremoonia oli lõpule viidud, langes Püha Vaim rikkalike voogudena jüngritele ning Kristus sai tõepoolest austatud – sellesama auga, mis Tal oli olnud Isaga igavesest ajast peale. Püha Vaimu väljavalamine nelipühil oli taeva märguanne, et Lunastaja kroonimine uude ametisse oli lõpule viidud. Vastavalt oma töotusele oli Ta saatnud taevast Püha Vaimu oma järelkäijatele märgiks, et Ta oli Preestri ja Kuningana vastu võtnud kogu meelevalla taevas ja maa peal ning oli nüüd võitnud Valitsejaks oma rahva üle.“ – Ellen G. White, *Apostlite teod*, lk 38, 39.

Küsimused aruteluks:

1. Mida nelipühadega seonduvast saab kogudus oma elus **tänapäeval** kogeda? Millised varasemad sündmused on korratavad ja millised mitte?
2. Mõtiskle veel tõsiasja üle, et Peetrus tegi Jeesuse ülestõusmise nii tähtsaks osaks oma nelipüha sõnumist. Ülestõusmise muutis veel hämmastavamaks see, et ükskõik, millised ootused juutidel Messia kohta tol ajal ka olid, ei oodanud mitte keegi seda, et Messias surnust üles tõuseb. Kellegi vaimulikul radaril ei kajastunud midagi sellist; seda ei oodanud ka need, kes olid aimanud Messia tulekut. Millise õppetunni saame siit enda jaoks vajaduse kohta teada, mida Piibel õpetab, kuigi see võib olla vastupidine käesolevatele populaarsetele õpetustele?
3. Ap 2:38 rääkis ristimise vajalikkusest. Kas see tähendab, et igaüks, kes uskus Jeesusesse, kuid suri enne ristitud saamist, läheb kaotsi? Põhjenda oma vastust.

Parimad sõbrad

Loo on kirja pannud Batdelger Battsetseg

Esimest korda käisin kirikus siis, kui olin üheksandas klassis. Põhjus on küllalt piinlik. Läksin kirikusse sellepärast, et mu parim sõber otsustas magada oma poiss-sõbraga.

Aga kõigepealt küsis mu sõber Otko minult Mongoolia pealinnas Ulaanbaataris meie keskkooli õuel nõu. Olin vaid 16aastane, kuid olin kindel, et ta teeb halva otsuse. Palusin tal seda mitte teha. Siis, lihtsalt selleks, et olukorras kindlust saada, küsisin oma vanemalt õelt, mida tema sellest arvab. Minu õde, kes käis seitsmenda päeva adventistide kirikus, läks otsejoones Otko juurde ja palus tal oodata seni, kuni ta abiellub.

Otko oli maruvihane, et olin ta saladuse avaldanud. Ta rääkis minust klassikaaslastele halvasti ja nemad hakkasid minust eemale hoidma. Ühe nädalaga kaotasin oma parima sõbra ja kõik sõbrad koolis.

Tundsin ennast väga üksi. Küsisin õelt, kas võiksin temaga koos kirikusse minna. Inimesed kirikus tervitasid mind. Nad olid soojad ja sõbralikud ning õpetasid mind Jumalat tundma.

Mõne kuu pärast hakkasid klassikaaslased tasapisi minuga jälle rääkima. Nad märkasid, et käisin kirikus, ja küsisid: „Mida sa teed? Miks sa kirikus käid?“ Rääkisin neile, et minust saab kristlane.

Kuid oma vanematega ei olnud ma kuigi aval. Minu vanemad on budistid, nagu enamik Mongoolia rahvast, ja nad olid vihased, et ma kristlusest huvitusin. Käisin igal hingamispäeval kirikus, kuid varjasin seda oma ema ja isa eest. Lõpuks rääkisin tõtt ja leidsin, et vanemad olid seda kogu aeg teadnud. Nad nõustusid mu otsusega, et lähen ristimisele.

Poolteist aastat pärast seda, kui Otko lõpetas minuga sõbrustamise, tuli ta ühel õhtul minu koju tunnistama, et mul oli olnud õigus. Ta rääkis mulle nukralt, et oli rasestunud ja teinud aborti. „Aga,“ ütles ta, „sina oled taevalik olend. Ma ei taha sind kui oma sõpra kaotada. Olen valmis sinu eest kas või surema.“

Otko ei teadnud seda, aga tema sõnad on kirjas ka Piiblis. Jh 15:3 ütles Jeesus: „Ei ole olemas suuremat armastust kui see, et keegi annab elu oma sõprade eest.“

Sellest peale oleme Otkoga head sõbrad, kuid minu parim sõber andis minu eest elu.

Batdelger Battsetseg, 32 (pildil), on Tusgali Kooli viienda klassi õpetaja; see on ainus adventistide kool Mongoolias. Praeguse veerandaasta kolmeteistkümnenda hingamispäeva annetused aitavad ehitada keskkooliõpilastele, 9.–12. klassile internaadi, mis vabastab klassitubade jaoks ruumi järjest rohkematele algkooliõpilastele.

Elu varakristlikus koguduses

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Ap 2:42–46; Ap 4:34, 35; Ap 3:1–26; Ap 4:1–18; Ap 5:1–11; Ap 5:34–39.

Juhtsalm: „Nad viibisid päevast päeva ühel meelel pühakojas, murdsid leiba kodudes ja võtsid rooga juubeldades ning siira südamega, kiites Jumalat ja leides armu kogu rahva silmis“ (Ap 2:46, 47).

Varakristliku koguduse kiireloomulisus poleks saanud olla suurem. Jeesus oli vastanud Messia riigi kohta käivale küsimusele, kuid jätnud lahtiseks aja teema (Ap 1:6–8) ja seda võis mõista tähenduses, et kõik sõltus Vaimu tulekust ning apostelliku missiooni täitmisest. Kui nelipüha saabus, uskusid varase perioodi usklikud, et kõik oli täitunud: nad olid saanud Vaimu ja jaganud evangeeliumi kogu maailmale. Mitte apostlid ei lahkunud Jeruusalemmast ega **läinud laia maailma, vaid lai maailm tuli nende juurde (Ap 2:5–11)**.

Järgmisena juhtus see, et kogudus eraldus materiaalsest. Tajudes aja lühidust, mõüsid nad maha kõik, mis neil oli, ning pühendusid õppimisele ja vendlusele, jätkates samas Jeesusest tunnistamist, kuid ainult Jeruusalemmas. Nende kogukondlik elu, kuigi vaeste aitamise suhtes tõhus, muutus peagi probleemiks ning Jumalal tuli sekkuda selleks, et kogudust ühtsena hoida. Samuti hakkasid nad sel ajal leidma end silmitsi vastasseisuga. Ometi jäi nende usk kõige selle keskel vankumatuks.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 21. juuliks.

Pärast nelipüha suunab Luukas pilgu Jeruusalemma koguduse siseelu üldisele kirjeldamisele. „Aga nemad püsisid apostlite õpetuses ja osaduses, leivamurdmises ja palvetes“ (Ap 2:42). Neljast sõlmpunktist näivad põhilised olevat õpetamine ja osadus. Salm 46 põhjal toimus õpetamine templis, osadus aga eramajades.

Templiõue ümbritsesid lahtised verandad, mida kasutati sageli inimestele õpetuslike juhiste andmiseks. See, et usklikud pühendusid apostlite õpetusele, näitab, et Vaimu and ei juhtinud neid kaemusliku religiooni juurde, vaid innukasse õppeprotsessi apostlite käe all, kelle autoriteetset õpetust kinnitasid imeteod ja tunnustähed (Ap 2:43). Varakristliku jumalakartuse teiseks tundemärgiks oli vaimulik osadus, vendlus. Usklikud olid pidevalt üheskoos, mitte ainult templis, vaid ka oma kodudes, kus nad ühiselt sõid, Issanda õhtusöömaaga pühitsesid ja palvetasid (Ap 2:24, 46). Selliste igapäevaste pidudega väljendasid varakristlased oma lootust Jeesuse peatsesse tulekusse, kus Tema osadus nendega Messia kuningriigis taastub (Mt 26:29).

Eramajadel oli oma juhtiv osa tollase koguduse elus. Usklikud olid ikka kohal templi igapäevastel tseremooniatel (Ap 3:1) ning hingamispäeviti olid nad arvata-vasti oma kaasjuutidega koos sünagoogides (Jk 2:2), kuid kristlikule andumusele iseloomulik käitumine toimus kodudes.

Loe Ap 2:44, 45; 4:34, 35. Mis oli varakristliku osaduse tähtsaks küljeks?

Uskudes, et lõpp oli lähedal, otsustasid usklikud, et nende materiaalsel omandusel, „eraomandil“ (kui kasutada ajakohasemat sõna), ei olnud enam tähtsust. Seepärast näis kohane kasutada materiaalseid ressursse ühiselt. Polnud põhjust homse pärast muretseda, sest Messias ise hoolitseb oma riigis nende vajaduste eest (Lk 22:29, 30). Selline jagamine võimaldas neil kogeda sügavamat ühtsus-tunnet. Lisaks sellele said neist kristliku helduse erakordsed näited.

Kui helde oled sina sellega, mida Issand sulle andnud on?

Ap 3:1 on räägitud sellest, et Peetrus ja Johannes läksid templisse kella kolmele palveteenistusele. See näitab sisuliselt juutidest koosneva koguduse usu iseloomu algusperioodil. Apostlid ei läinud templisse mitte ainult selleks, et juhendada või uusi inimesi usku pöörata, vaid seetõttu, et nad olid ikkagi juudid ja vähemalt siiaaani pühendunud endiselt juudi religiooni traditsioonidele (Ap 20:16; 21:17–26). Seal sooritasid Peetrus ja Johannes jahmatamapaneva imeteo (Ap 3:1–10), mis andis Peetrusele võimaluse pidada veel üks jutlus.

Loe Ap 3:12–26. Millele asetab Peetrus oma selles jutluses põhirõhu?

Varakristlikku jutlustamist iseloomustasid viis põhipunkti: Jeesus oli kannatav Messias (Ap 3:18); Jumal äratas Ta surnust üles (Ap 3:15); Jeesus ülendati taevas (Ap 3:13); Ta tuleb taas (Ap 3:20) ning meeleparandus on vajalik pattude andeks-
saamiseks (Ap 3:19).

Paljusi on see sama sõnum, mida meie maailmale viime, ehkki kontekst on muutunud. Apostlid olid ikkagi juutlikus raamistikus, kus selle asemel, et religioone vahetada, tuli inimestel põhimõtteliselt „liikuda“ vanast lepingust uude lepingusse. Osana Jumala rahvast tuli neil vastu võtta Messias ja kogeda uussündi, mis järgneb Jeesuse tõelisele omaksvõtmisele.

Praegu, ehkki olukord on teine, on sõnum sisuliselt sama: Kristus suri meie pattude eest, äratati üles ja Ta tuleb taas. See tähendab, et meie pääsemine on Temas. Isegi Ilm 14. peatüki kolme inglil kuulutuse kontekstis peab neid sõnumeid kuulutades olema keskmis Jeesuse Kristuse ristilöömine, Jeesuse Kristuse ülestõusmine ja Jeesuse Kristuse tagasitulek.

„Kõikidest ennast kristlasteks nimetavatest inimestest peaksid seitsmenda päeva adventistid maailma silme ette tooma eelkõige Kristuse. Kolmanda inglil sõnumi kuulutamine kutsub üles hingamispäeva tõe esitamisele. Seda tõde koos teiste sõnumisse kätketud tõdedega tuleb kuulutada, kuid suurimat tõmbenumbrit, Jeesust Kristust, ei tohi välja jätta. Just Kristuse ristil kohtusid arm ja tõde, õigus ja rahu andsid teineteisele suud. Patune tuleb suunata vaatama Kolgatale; lapsukese lihtsa usuga peab ta toetuma oma Päästja teenetele, võttes vastu Tema õiguse, uskudes Tema halastusse.“ – Ellen G. White, *Gospel Workers*, lk 156, 157.

Ei kestnud kaua, kui koguduse edu kutsus esile osa Jeruusalemma juhtide vastu-seisu. Jeruusalemma templi eesotsas olid ülempreester ja tema abilised, kes olid enamasti saduserid. Ülempreester oli ühtlasi Sanhedrini ehk Suurkohtu nõukogu esimees; see nõukogu koosnes tollal peamiselt saduseridest ja variseridest. Kuna saaduserid ei uskunud surnust ülestõusmist, häiris neid vägagi see, et Peetrus ja Johannes õpetasid Jeesuse ülestõusmist surnust. Templivalvurid võtsid apostlid kinni ja neid hoiti vahi all järgmise päevani, mil nad nõukogu ette toodi (Ap 4:1–7).

Loe Ap 4:1–18. Mida vastas Peetrus siis, kui küsiti, kes on neid volitanud tegutsema? Millisele sõnumile Peetruse ütlus toetus ja miks leidsid juhid selle olevat väga ohtliku?

Juuda juhtide esitatud küsimus volitatusel vihjab murele võimu pärast. Peetrus aga teatas, et imetegu sai tehtud Jeesuse nimel ning ka pääste tuleb üksnes Temalt. Apostlid olid juutide kõrgeima organi ees julged; olid nad ju palju kõrgema võimu teenistuses. Need mehed olid lihtsad koolitamata Galilea kalurid ja nii rabas kokkutulnuid nende julgus ning kõneosavus. Ehkki juhid seda ei taibanud, oli põhjus selles, et apostlid olid täis Püha Vaimu, just nagu Jeesus oli ette öelnud (Mt 10:16–20).

Suutmata imetegu eitada – terveks saanud mees oli ka kohal, nii et kõik nägid teda – käskis Sanhedrin apostlitel jutlustamine lõpetada. Nad kartsid sõnumit sama palju kui selle liikumise kasvavat populaarsust. Suutmata tõendeid korralikult hinnata, juhindusid nad oma tegevuses eelarvamustest ja enesekaitsoovist.

Peetruse lõpusõnad on Apostlite tegude tõelised pärlid: „Otsustage ise: kas Jumala ees on õige kuulata teid rohkem kui Jumalat? Meil on ju võimatu jätta rääkimata seda, mida me oleme näinud ja kuulnud“ (Ap 4:19, 20).

Mõttele võimuihale ja sellele, kui ohtlik see võib olla igal tasandil ning igas kontekstis. Kuna kristlasi nimetatakse sulasteks, siis miks peame olema ettevaatlikud võimu peibutuse suhtes?

Varade ühendamine algusperioodi koguduses ei olnud kohustuslik; see tähendab, et see ei olnud liikmeks saamise ametlik tingimus. Siiski oli kindlasti palju *näiteid vabatahtlikust heldusest, mis innustas tervet kogudust*. Üheks selliseks näiteks oli Barnabas (Ap 4:36, 37), kes hiljem samas raamatus olulist osa täidab.

Kuid oli ka negatiivseid näiteid, mis ohustasid koguduse ühtsust seestpoolt just siis, kui rünnakud väljastpoolt olid alanud.

Loe Ap 5:1–11. Mida see lugu õpetab?

Ehkki Luukas ei esita meile kõiki üksikasju, pole kahtlust, et Hananiase ja Safiira puhul oli põhiprobleemiks septsus tüssata kogudust, mitte aga püüe hoida raha endale. Nende patt ei olnud hetkelise mõttesähvatus tulemus, vaid hoolikalt kavandatud plaan, sihilik püüe „Issanda Vaimu kiusata“, „Issanda Vaimu proovile panna“ (Ap 5:9, ESV). Neil ei olnud kohustust omandit müüa ja raha kogudusele anda. Nii et kui nad ise kohustusid seda tegema, siis vististi ainult enda huvidest lähtudes, võib-olla ka püüdest omandada vendade hulgas mõjukust sellega, mis näis olevat kiiduväärt heategu.

See võimalus aitab ehk selgitada, miks Jumal neid nii karmilt karistas. Isegi kui koguduse ühiselu tulenes veendumusest, et Jeesus oli kohe-kohe tulemas, oleks Hananiase ja Safiira tegu võinud niisuguses algusjärgus halvustada Jumalale ustav olemise tähtsust ning avaldada halba mõju usklikele. Kirjelduse lühidusest võib olla tingitud asjaolu, et tekstis ei ole juttu Hananiasele ega Safirale patukahetuse võimaluse andmisest (Ap 5:8).

Siin rõhutatakse tõsiasja, et algusest lõpuni tegutsesid Hanania ja Safiira patu-selt ning patt on Jumala silmis midagi tõsist (Hs 18:20; Rm 6:23), isegi kui Ta seda kohe ei karista. Tegelikult peaks see, et karistust sageli edasi lükatakse, meile pidevalt meelde tuletama, kui armuline on Jumal (2Pt 3:9).

Miks tuleb olla ettevaatlik püüdega armu piire nihutada, nagu tegid seda kaks varakristliku koguduse liiget?

Kui apostleid sai kasutada selleks, et tuua patu eest Jumala karistus – nagu toimus Hananiase ja Safira puhul –, siis sai neid kasutada ka patustele Jumala armu esile toomiseks. Nende võimas terviseteenistus (Ap 5:12–16) oli käegakatsutav tõend sellest, et Jumala Vaim töötas nende kaudu. On silmatorkav, et isegi Peetruse vari pidi uskumuste kohaselt inimese tervistama. Lähim paralleel evangeeliumist on naine, kes sai terveks Jeesuse ülerõiva puudutamisest (Lk 8:43, 44). Luukas ei ütle, et Peetruse varjul tegelikult tervendav vägi oli, küll aga ütleb ta, et inimesed mõtlesid nii. Isegi siis, kui siin leidis tol ajal populaarset ebausku, andis Jumal ikkagi oma armu.

Apostlid olid üha enam täis Vaimu ning tunnustähti ja imetegusid rohkenes, aga sellele vaatamata täitis usujuhte järjest rohkem kadedus. See viis apostlite teistkordse kinnivõtmiseni (Ap 5:17, 18). Alles pärast apostlite imepärast põgene-mist (Ap 5:19–24) ja Peetruse veel ühte julget kõnet, milles ta rõhutas, et „Jumala sõna tuleb enam kuulata kui inimeste sõna“ (Ap 5:29), hakkas osa võimukandjaid mõtlema võimalusele, et tegutsemas oli üleloomulik jõu.

Loe Ap 5:34–39. Kuidas püüdis Gamaliel hoiatada Suurkohut et nad apostleid ei tapaks?

Suurkohus oli saduseride kontrolli all, milles variserid moodustasid mõjuka vähe-muse. Gamaliel oli variser ja seadusedoktor. Teda austati juutide hulgas nii kõr-gelt, et teda hakati tundma nimetuse all „raban“ („meie õpetaja“), mitte lihtsalt „rabi“ („minu õpetaja“). Paulus oli üks tema jüngerist (Ap 22:3).

Gamaliel meenutas veel kahte mässuliste liikumist Israeli lähiajaloost, mis olid samuti tõmmanud ligi järelkäijaid ja põhjustanud segadust. Need juhid aga tapeti ja järelkäijad läksid viimseni laiali. Ta tuletas siit õppetunni, et juhul, kui kristlik liikumine oli inimlikku algupära, siis kaob see peagi. Teisalt aga, kui see liikumine oli Jumalast, nagu väitsid apostlid, siis kuidas lootsid nad sellele vastu seista? Gamalieli nõuanne jäi peale. Apostleid piitsutati ja neile anti veelkord korraldus, et nad ei räägiks Jeesuse nimel.

Mida räägib eelnev lugu meile selle kohta, kui vajalik ja abistav on sageli hea nõu? Kuidas õppida olema nõuannetele avatum isegi siis, kui need räägivad millestki, mida me tingimata kuulda ei taha?

Toetav mõte:

„Oleme majapidajad, kellele meie eemalviibiv Issand usaldas hoolekandmise Tema majapidamise ja Tema huvide eest, keda Ta tuli siia maailma teenima. Ta on tagasi läinud taevasse, jätnud meid vastutama ning loodab, et me valvame ja ootame Tema ilmumist. Olgem ustavad meie kätte usaldatus, et Ta ootamatult tulles ei leiaks meid magamas.“ – Ellen G. White, *Tunnistused kogudusele*, 8. kd, lk 37.

„Inimestele peab avaldama muljet nende poolt Jumalale antud töotuste ja lubaduste pühalikkus. Selliseid lubadusi ei peeta üldiselt sama kohustavateks kui inimeste vahelist võlakirja. Kuid kas sellepärast on töotus vähem püha ja kohustav, et see antakse Jumalale? Kas sellepärast, et puudu jäävad mõned tehnilised tingimused ja seda ei saa seadusega jõustada, eiravad kristlased kohustust, mille kohta Ta oma sõna on andnud? Ükski ametlik märgukiri või võlatäht ei ole kohustavam kui seda on Jumalale antud lubadus.“ – *Piibli kommentaarid, SPA poolt välja antud*, 6. kd, Ellen G. White'i märked, lk 1056.

Küsimused aruteluks:

1. Kõige muu hulgas jättis Jeesus jüngritele kaks pärandit: Tema peatse tagasituleku ootuse ja üleilmse ülesande. Kuidas peaksid need kaks tegurit mõjutama meie missioonitaju ja kutsumist jutlustada evangeeliumi maailmale?
2. Keegi ütles kord: „Peaksime olema valmis nii, nagu Jeesus tuleks täna, kuid jätkama koguduse tööd nii, nagu Tal kuluks tulekuni veel sada aastat.“ Milline tarkus selles ütlemisses leidub ja kuidas sobitub see meie elu kutsumusse?
3. Miks peavad Jeesuse elu, surm, ülestõusmine ja tagasitulek olema kesksel kohal kõiges selles, mida jutlustame? Või küsi selle nurga alt: mida head me ilma nende sündmusteta üldse kuulutame?
4. Mida õpetab Hananiase ja Safiira lugu selle kohta, kui keeruline on meil tunda kaasainimese südant, olgu hea või kurja suhtes?
5. Kes on mõni sinule teadaolev kaasaja Gamaliel? Või on ehk sinu osa täita seda kohta teiste jaoks? Nii või naa, võtke klassis aega, et rääkida näidetest, kuidas te andsite või saite tarka nõu, mis tegi head. Millise õppetunni sellistest ülestähendustest saame?

„Lapsendamise ees on liiga suur hirm“

Loo on kirjutanud Sang Sook Park

Juba siis, kui olin väike tüdruk, tahtsin last lapsendada. Jäin sellele soovile kindlaks ka pärast abiellumist ja poja kasvatamist, kuid kartsin, et ma polnud pädev.

Lõpuks täitsin dokumendid ja hakkasin palvetama. „Saada mulle laps, kelle eest saaksin hoolitseda,“ palvetasin ma. „Anna mulle märk selle kohta, et see lapsendatav laps on Sinu poolt: tee nii, et esimene laps, kellega kohtun, on laps, keda Sina tahad, et ma lapsendaksin.“

Niiviisi palvetasin kaks ja pool kuud. Siis saatis lastekodu mulle 2aastase lapse, Bomini. Kuid kui tüdrukuke kohale jõudis, ta ainult jõllitas mind. Tahtsin võita ta südame, seepärast andsin talle süüa ja nuku. Kuid ta viskas nuku minema ega lasknud minul teda puudutada. Saatsin Bomini lastekodusse tagasi.

„Mul on lapsendamise ees liiga suur hirm,“ rääkisin oma abikaasale.

Kuid tajusin, et Jumal ütles: „Mis sai kõikidest su palvetest ja märgi küsimisest, et esimene laps on minu valitud?“ Nutsin ja ütlesin Jumalale: „Mul on liiga suur hirm selle lapsega koos elada.“

Kuid siis minu palve muutus. „Kui ma peaksin selle lapse võtma, siis anna mulle julgustunne ja kinnitus, et Sina kasvatad teda,“ palvetasin ma. „Kui ma ei pea teda lapsendama, siis kõrvalda minult see raske koorem, nagu peaksin ma lapse lapsendama.“ Palvetasin niiviisi viis päeva. Viiendal päeval lugesin palvehetke ajal 2Sm 24:14 ja tajusin, et siin oli vastus. Selles salmis ütleb kuningas Taavet: „Mul on väga kitsas käes. Langegem siiski Issanda kätte, sest tema halastus on suur.“

Tuletasin meelde, et Jumal oli mind alati juhtinud, ja tean, et Tema kannab väga halastusrikkalt minu pere eest jätkuvalt hoolt. Otsustasin langeda Issanda kätte.

„Võtame selle lapse,“ ütlesin ma abikaasale.

Pisarad voolasid mu põski mööda, kui me lastekodu poole sõitsime. Nägin ikka veel neid jõllitavaid silmi. Siis mõtlesin: „Oot-oot, ma kohtun nüüd oma kalli tütreaga.“ Palvetasin: „Jumal, aita mul teda armastada.“

Ootasime lastekodus ja siis astus Bomin tuppa. Ta tuli vaikides minu juurde ning pani oma käekese minu kätte. Tundsin, nagu oleks Issand mu käsi hoidnud. Palvetasin: „Ma juhin selle käe taevasse.“ Ja me läksime koju.

58aastane Sang Sook Park (pildil) juhib lapsendamise osakonda nimega Hommikurahus Pere, mis on Lõuna-Koreas viimase kümnendi jooksul paigutanud 238 last 160 adventperesse. Tema ise on lapsendanud neli last.

Koguduse esimesed juhid

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Ap 6. ptk; Ap 7:48; Hb 5:11–14; Mi 6:1–16, Ap 7. ptk; Ap 8:4–25.

Juhtsalm: „Aga Jumala sõna levis ning jüngrite arv Jeruusalemmas kasvas väga suureks, ka suur hulk preestreid võttis usu omaks“ (Ap 6:7).

Paljud nelipühäl usku tulnud inimesed olid hellenistlikud juudid, see tähendab kreeka-rooma keskkonnast pärit juudid, kes elasid nüüd Jeruusalemmas (Ap 2:5, 9–11). Ehkki nad olid juudid, erinesid nad Juudamaa juutidest – Ap 6:1 nimetatud „heebrealastest“ – mitmes mõttes. Nähtavaim erinevus oli see, et tavaliselt ei osanud nad aramea keelt, keelt, mida kõneldi Juudamaal.

Oli veel rida teisi erinevusi, nii kultuurilisi kui ka usulisi. Olles sündinud välisriikides, ei olnud nad juurdunud Juudamaa juutlikus traditsioonis või vähemasti polnud nende juured nii sügaval kui Juudamaa juutide omad. Arvatavasti ei olnud nad nii palju seotud templitseremooniatega ja Moosese seaduse nende külgedega, mis käisid ainult Iisraeli riigi kohta.

Olles viibinud enamjao oma elust kreeka-rooma keskkonnas ja elanud külg külje kõrval paganatega, olid nad varmamad aru saama kristliku usu kõiki kaasavast olemusest. Tegelikult kasutas Jumal just paljusid hellenistlikke usklikke selleks, et täita korraldus viia tunnistus tervele ilmamaale.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 28. juuliks.

Loe Ap 6:1. Mille pärast kurtsid kreeakeelsed juudid?

„Kaebuse põhjuseks oli väide, et kreeklaste leskede eest igapäevases abiandmises küllaldaselt ei hoolitsetud, Igasugune ebavõrdsus oleks olnud vastuolus evangeeliumi vaimuga, ometi õnnestus Saatanal sellist kahtlust äratada. Nüüd tuli rakendada kiiresti abinõusid, et kõrvaldada kõik võimalused rahulolematu- seks, muidu oleks võinud vaenlane saavutada võidu ning tekitada usklike hulgas lõhesid.“ – Ellen G. White, *Apostlite teod*, lk 88.

Apostlite poolt välja pakutud lahendus oli selline: juudid valigu endi hulgast seitse meest „hoolitsema [*diakoneō*] toidulaudade eest“ (Ap 6:2), samas kui nemad said kulutada aega palvetamisele ja „sõna teenimisele [*diakonia*]“ (Ap 6:4). Kuna *diakoneō* ja *diakonia* kuuluvad samasse sõnatüvve, on Ap 6:2 ja Ap 6:4 vahel ainus tegelik erinevus „lauad“ ja „sõna“. See ja omadussõna „igapäevane“ (Ap 6:1) näivad osutavat kahele põhiosale koguduse alguspäevade igapäevaelus: õpetamisele („sõna“) ja osadusele („toidulauad“), kusjuures viimati nimetatusse kuuluvad ühiseine, Issanda pühaõhtusöömaaeg ja palved (Ap 2:42, 46; 5:42).

See tähendab, et Jeesuse õpetuste volitatud usaldusisikutena pidid apostlid olema põhiliselt usklike doktrinaalse õpetamise ja palvetamise ametis, seitse valitud aga pidid kandma hoolt osaduslike tegevuste eest paljudes kodukirikutes. Nende kohustused ei piirdunud siiski tänapäevases mõttes diakonide kohustustega. Nad olid tegelikult esimesed kogudusejuhid.

Loe Ap 6:2–6. Kuidas need seitse valiti ja ametisse määrati?

Kandidaadid pidid silma paistma moraalse, vaimuliku ja praktilise väärtuse poolest: neil pidi olema hea maine ja neid pidi täitma Vaim ning tarkus. Koguduse heakskiidul valiti need seitse välja ja määrati ametisse palve ning käte pealepanemisega. See kombetalitus näib tähistavat avalikku tunnustust ja volituste andmist diakonina töötamiseks.

Eks ole ju kerge külvata usklike ridadesse erimeelsust? Kuidas teha Jumalast antud jõuga kõik selleks, et hoida meie hulgas rahu ja keskenduda hoopis misjonile?

Need seitse olid pärast määramist tegevad koguduse teenimises, kuid nad olid tõhusad ka kuulutustöös. Tulemuseks oli evangeeliumi jätkuv levik ja usklike arvu pidev kasv (Ap 6:7). Selline kasv hakkas kogudusele muidugi alguspäevil vastuseisu tekitama. Jutustus keskendub nüüd Stefanosele, haruldase vaimse väärikusega mehele.

Loe Ap 6:8–16. Mida õpetavad need salmid meile Stefanosest, tema usust ja iseloomust? Ja veel, mida kõneles Stefanos, mis tema vastaseid niivõrd raevutsema pani?

Hellenistliku juudina edastas Stefanos evangeeliumi Jeruusalemma kreekakeelsetes sünagoogides. Linnas oli mitu sellist sünagoogi; Ap 6:9 viitab ilmselt kahele neist, üks lõunapoolsete sisserännanute jaoks (Küreenest ja Aleksandriast pärit juutide oma) ja üks põhja poolt sisserännanute jaoks (Kiliikia ja Aasia poolt).

Kahtlemata oli Jeesus nendes aruteludes keskne teema, kuid Stefanose vastu tõstetud süüdistused näitavad temapoolset evangeeliumist arusaamist ja selle mõju, mis ehk ületas Juudamaa usklike oma. Stefanost süüdistati Moosesest ja Jumalast pilkavalt rääkimises; see tähendab seaduse ja templi teotamist. Isegi kui temast mõnes kohas valesti aru saadi – või tema sõnu meelega väänati – ja tema vastu valetunnistajaid rääkima tekitati, ei pruukinud süüdistused olla üdini valed, nagu oli ka lugu Jeesuse puhul (Mk 14:58; Jh 2:19). Stefanose otsene süüdistus Suurkohtule, et templit austati kui ebajumalat (Ap 7:48), paljastab, et ta mõistis Jeesuse surma sügavamat tähendust ning seda, mis pidi niisugusel juhul templist ja tseremoniaalteenistusest saama.

Teisisõnu, ajal, mil paljud Juudamaa päritolu juudi usklikud olid võib-olla ikka veel templi ja teiste tseremoniaaltavade küljes kinni (Ap 3:1; 15:1, 5; 21:17–24) ning nende meelest võis olla raske sellest kõigest loobuda (Gl 5:2–4; Hb 5:11–14) mõistsid Stefanos ja ehk ka teised kreekakeelsed usklikud kiiresti, et Jeesuse surm tähistas kogu templi korralduse lõppu.

Miks peaksime olema väga hoolikad, et me ei lukustaks ennast mõne arvamuse külge, mida hindame, ega sulgeks teed uuele valgusele, kui see tuleb?

Loe Ap 7:1–53. Mida Stefanos oma süüdistajatele ütles?

Stefanose vastu tõstetud süüdistused viisid tema vahistamiseni ja kohtuprotsessini Suurkohtus. Juudi traditsiooni kohaselt olid seadus ja templiteenistus kaks neist kolmest tugisambast, millele maailm toetus – kolmandaks oli head teod. Üksnes vihjetki sellele, et Moosese kirja pandud tseremooniad olid iganenud, loeti tõeliseks rünnakuks judaismis kõige pühamaks peetava suhtes; sellepärast süüdistati Stefanost jumalateotuses (Ap 6:11). Stefanose vastus on Apostlite tegude pikim kõne, mis annab juba ise märku selle tähtsusest. Ehkki esmapilgul näib see olevat lihtsalt Iisraeli ajaloo tüütu ülekordamine, tuleb meil Stefanose kõnet mõista Vana Testamendi lepinguga seoses ning viisil, kuidas prohvetid selle ülesehitust kasutasid, kui nad usu-uuendajatena esile astusid ja Iisraeli tagasi lepingu nõuete juurde kutsusid. Kui see toimus, kasutasid nad mõnikord heebreakeelset sõna *ῥή*, mille kõige parem tõlge on ehk „lepinguline kohtuasi“, väljendamiseks mõtet, et Jumal justkui võtab kasutusele õiguslikud meetmed oma rahva vastu, kuna nad tõrkusid pidamast lepingut.

Mi 6:1, 2 esineb *ῥή* näiteks kolmel korral. Siinai lepingu eeskujul (2Ms 20.–23. ptk) tuletab Miika rahvale meelde Jumala võimsaid tegusid nende heaks (Mi 6:3–5), lepingu tingimusi ja rikkumisi (Mi 6:6–12) ning lõpuks rikkumisest tulevaid needusi (Mi 6:13–16).

See on arvatavasti Stefanose kõne taust. Kui tal paluti oma tegusid selgitada, ei püüdnud ta süüdistusi kummutada ega oma usku kaitsta. See-eest kõlas ta hää samuti nagu vana-aja prohvetitel, kes seadsid Iisraeli silmitsi Jumala *ῥή* biga. Tema pikk ülevaade Jumala ja Iisraeli suhetest minevikus illustreeris läbimõeldult tänamatust ja sõnakuulmatust.

Tõepoolest, Ap 7:51–53 alates ei ole Stefanos enam kaebealune, vaid Jumala prohvetlik vandeadvokaat, kes esitab nüüdsetele juhtidele Jumala lepingulist kohtuasja. Kui nende isad olid süüdi prohvetite tapmises, siis nemad olid seda enam. Üleminek „meie isadelt“ (Ap 7:11, 19, 38, 44, 45) „teie isadele“ (Ap 7:51) on tähendusega: Stefanos astus välja oma rahvaga ühisest vastutamisest ja läks kindlalt Jeesuse poolele. Selle hind pidi olema tohutu, ometi ei paljasta tema sõnad hirmu ega kahetsust.

Millal tuli sinul viimati astuda kindlalt ja kompromissitult Jeesuse poolele? Kas tegid seda või püüdsid ajada ebaselget juttu? Kui tegid viimast, siis mida on vaja muuta?

Kuna prohvet (heebrea keeles *nābī*) on keegi, kes räägib Jumala nimel, sai Stefanosest just sellel hetkel prohvet, mil ta seadis Iisraeli silmitsi Jumala *rīb*’iga. Tema prohvetlik tegevus oli aga üpris lühike.

Loe Ap 7:55, 56. Mida tähendas Stefanose nägemus?

„Kui Stefanos oli jõudnud selle kohani, toimus kokkutulnute hulgas liikumine. Kui ta sidus Kristuse prohvetikuulutustega ning kõneles templist, nagu Kristus seda oli teinud, rebis preester, teeseldes end olevat õudusest haaratud, oma rüü lõhki. Stefanosele oli see märgiks, et tema hää l pannakse igaveseks vaikima. Ta nägi vastupanu oma sõnadele ning teadis, et ta annab oma viimast tunnistust. Ehkki ta oli alles oma kõne keskkohal, viis ta selle nüüd järsult lõpule.“ – Ellen G. White, *Apostlite teod*, lk 100.

Ajal, mil Stefanos seisis Juuda juhtide ees, lastes kuulda Jumala armu nende suhtes, seisis Jeesus taeva õukonnas – see tähendab taevases pühamus, Isa kõrval, mis on selge märk tõsiasjast, et kohus maa peal üksnes väljendas tegelikku kohut, mis toimub taevas. Jumal mõistab süüdi valeõpetajad ja Iisraeli juhid.

See selgitab, miks siin puudub kutse meeleparandusele, ühine joon Apostlite tegude varasemates kõnedes (2:38; 3:19; 5:31). Iisraeli teokraatia jõudis lõpule, tähendades, et maailma lunastamist ei vahenda enam rahvuslik Iisrael, nagu Aabrahamile töötati (1Ms 12:3; 18:18; 22:18), vaid Jeesuse järelkäijad, nii juudid kui ka paganad, kellelt nüüd oodati Jeruusalemmast lahkumist ja ilmamaal tunnistamist (Ap 1:8)

Loe Ap 7:57 – 8:1, 2. Kuidas edastab Luukas Stefanose surma?

Kividega surnuksviskamine oli jumalateotamise karistamine (3Ms 24:14), kuigi jääb selgusetuks, kas Stefanos mõisteti surma või karistas fanaatikute hulk teda lihtsalt omakohtu korras. Igal juhul oli ta esimene Jeesusesse uskuja, kelle kohta on kirja pandud, et ta tapeti oma usu pärast. Tõsiasi, et tunnistajad panid oma riided Sauluse jalge ette, annab mõista, et Saulus oli Stefanose vastaste juht, ja siis, kui Stefanos palvetas oma hukkajate pärast, palvetas ta ka Sauluse pärast. Ainult laitmatu iseloomu ja vankumatu usuga isik saab midagi niisugust teha. See rääkis valjuhäälselt tema usust ja Kristuse tegelikkusest tema elus.

Stefanose üle võidu saamine sütitas suure tagakiusamise Jeruusalemmas olevate uskllike vastu. Kahtlemata õhutas tagakiusu tagant seesama vastaste rühm. Selle rühma juhiks oli Saulus, kes tõi kogudusele palju hävingut (Ap 8:3; 26:10). Tagakiusamine aga tõi esile ka hea mõju.

Tõepoolest, Juuda- ja Samaariamaale laiali puistatud usklikud läksid ja kuulusid evangeeliumi. Siis täitus korraldus kuulutada neis piirkondades (Ap 1:8).

Loe Ap 8:4–25. Milline õppetund sellest aruandest nähtub?

Samaarlased olid pool-iisraellased, koguni religioosselt seisukohalt. Nad olid monoteistid, kes tunnistasid Moosese viit raamatut (Pentateuhi), praktiseerisid ümberlõikamist ja ootasid Messiat. Juutide meelest oli samaarlaste usk aga rikutud, mis tähendab, et samaarlased ei pidanud osa saama mingitestki Iisraeli lepingu heldustest.

Samaarlaste ootamatu uskutulek hämmastas Jeruusalemma kogudust nii, et apostlid saatsid Peetruse ja Johannese olukorda hindama. Tõsiasi, et Jumal hoidis Vaimu tagasi kuni Peetruse ja Johannese kohaletulekuni (Ap 8:14–17), oli arvatavasti mõeldud apostlite veenmiseks, et samaarlased tuli võtta vastu usukogukonna täisliikmeteks (vaata Ap 11:1–18).

Lugu ei lõppenud veel siin. Ap 8:26–39 on kirjas lugu Filippusest ja etiooplasest, eunuhhist, kes pärast Piibli uurimist palus ristimist. „Ja nad mõlemad, Filippus ja eunuhh, astusid vette, ja Filippus ristas tema“ (Ap 8:38).

Kõigepealt samaarlased, siis etiooplane – võõramaalane, kes oli tulnud Jeruusalemma jumalateenistusele ja oli nüüd teel koju. Evangeelium ületas Iisraeli piirid ja jõudis maailma, nagu ette kuulutatud. Kõik see oli aga alles algus, sest need esimesed juutidest usklikud pidid varsti rändama üle tuntud maailma ning jutlustama suurepäraseid sõnumeid Jeesuse surmast, kes tasus nende pattude eest karistuse ja pakkus igaühele kõikjal pääsemise lootust.

Peetrus ütles Siimonale, et Siimon on „täis kibedat sappi ja ülekohtu köidikuis“ (Ap 8:23). Milline lahendus oli tema probleemile ja igaühe omale, kes on sarnases olukorras?

Toetav mõte:

„Jerusalemma koguduse tagakiusamise tagajärjeks oli tegelikult suur edasiminek armuõpetusetöös. Kuna sõna kuulutamist selles paigas oli saanud edu, oli tekkinud oht, et jüngrid jäävad siia liiga kauaks, meenutamata oma Õnnistegijalt saadud ülesannet minna kõike maailma. Unustades, et jõudu kurjusele vastu panna saab kõige paremini aktiivse tegutsemisega, hakkasid nad mõtlema, et miski pole nende töös tähtsam kui kaitsta Jeruulemma kogudust vaenlase rünnaku eest. Selle asemel, et õpetada vastpöördunuid viima evangeeliumi nendele, kes seda veel ei olnud kuulnud, oli neil oht võtta seisukoht, mis võis mõjutada kõiki rahulduma saavutatuga. Et hajutada oma esindajaid, nii et nad võiksid töötada ka teiste heaks, lubas Jumal nüüd tulla tagakiusamise. Jeruusalemmast ära aetuna „käisid hajaliolevad mööda maad ja kuulutasid evangeeliumi sõna“.“ – Ellen G. White, *Apostlite teod*, lk 105.

Küsimused aruteluks:

1. Loe mõttega läbi ülaltoodud Ellen G. White'i tsitaat koguduse alguspäevade ohtude kohta, millega seisti silmitsi seetõttu, et oldi rahul endaga ja sellega, mida oldi tehtud. Esiteks tähendab see – vastupidiselt populaarsetele mõtetele – et paljud juudid võtsid Jeesuse tõepoolest vastu Messiana. Kuid veel tähtsam: millise hoiatuse peaksime meie rahvana sellest tänapäeval saama? Kuidas olla kindlad, et me ei takerdu liigselt selle kaitsmisse, mis meil juba on, ega astu vastu sellele, mida tegelikult tegema peame – maailma misjoneerimisele?
2. Apostlite ajaks olid juutide ja samaarlaste vahelised suhted olnud juba sajandeid metsikult vaenulikud. Mida õpime tõsiasiast, et Filippus, kes oli tõenäoliselt juut, andis Jeesusest tunnistust Samaarias? Seitsmenda päeva adventistidenagi ei ole me immuunsed kultuuriliste ega etniliste eelarvamuste suhtes. Mida õpetab rist meile sellest, kuidas me kõik oleme Jumala ees ühesugused? Mida veel peaks Kristuse surma kõiki kaasav olemus meile iga inimese otsatust väärtusest õpetama?
3. Kuidas Filippus etiooplasele lähenes (8:27–30)? Kuidas olla avatum võimalustele rääkida kaasinimestele evangeeliumi?
4. Mida oleme õppinud Ap 6.–8. peatükist, mis aitab meil koguduse ülesannet veel edukamalt täita?

Tüdruksõbra uskutulek

25aastane pastori poeg Yamaji Hiroshi oli sügavalt armunud. Kuid oli probleem: tema tüdruksõber Sakiko polnud seitsmenda päeva adventist.

Hiroshi kohtus Sakikoga adventistidele kuuluvas õdedekoolis Jaapani pealinna Tokyo lähistel. Pärast seda töötasid nad koos Jaapani Adventistide Meditsiinikeskuses Okinawa saarel. Seal hakkasid nad sõbrustama.

Hiroshi püüdis Sakikot veenda adventistiks saama. Ta kutsus neiu igal hingamispäeval kirikusse. Ta palus pastoril neiu le piiblitunde anda. Ta ülistas Piibli tõepärasust ja seda, kui hea on olla kristlane.

„Kuid tema ei tahtnud saada kristlaseks,“ ütles Hiroshi. „Ta rõhutas mulle: „Minust ei saa kunagi kristlast!“

Hiroshi loobus. Ta taipas, et ei suuda veenda Sakikot Kristust vastu võtma, ja sai aru, et võib-olla tuleb sõbrustamine lõpetada. „Aga ta meeldis mulle ikkagi ja mina näisin meeldivat temale,“ ütles noormees.

Talle tuli meelde lõik Ellen White'i raamatust „Kuulutus noortele“; selle raamatu oli ta teismelisena adventistide keskkoolis käies kaanest kaaneni läbi lugenud. See lõik kõlab nii: „Kui mehel ja naisel on harjumus palvetada kaks korda päevas enne veel, kui nad abiellumist kaaluvad, siis peaksid nad palvetama neli korda päevas siis, kui nad sellise sammu astumise ees seisavad“ (lk 460).

Hiroshi pakkis kotti Piibli ja Ellen White'i raamatu ning läks kolmeks päevaks ligi dalasuvatesse mägedesse puhkusele – paastuma ja palvetama.

„Küsisin Jumalalt, mida peaksin tegema,“ ütles ta. „Lugesin Piiblit ja seda teist raamatut. Pidasin igal päeval palvapäevikut.“

Pärast paastumist võttis Hiroshi vastu töö hooldekodus Jaapani maismaa siseosas. Ta arvestas, et vahemaa kas hävitab selle suhte või tugevdab seda ning ta palvetas, et tulemus oleks Jumala tahte kohane. Kaugus oli tema jaoks raske.

„Ma ei saanud olla temaga, viia teda kirikusse või pidada temaga piibliuurimisi,“ ütles noormees. „Ma ei saanud teha muud kui palvetada. Palvetasin palju.“

Siis Jumal sekkus, ütles ta. Ei kulunud kuigi palju nädalaid, kui Sakiko andis teada, et ta tahtis saada ristitud. Neiu süda pöördus täielikult usku, ütles noormees. Sakiko ristiti ja paar abiellus hiljem.

Nüüd 56aastane Hiroshi pole eales unustanud Sakiko uskutuleku lugu ning sellel on põhiroll tema töös Jaapani adventistide koguduse juhina. Tema õlul on adventimisjoni juhi koht, tervise-teenistuse juhi koht ja esimehe abi evangelismis.

„Pastorina pean ma piiblitunde, jutlustan ja armastan inimesi, kuid see on kõik, mida mina teha saan,“ ütles viie lapse isa Hiroshi (pildil vasa-kul). „Jumala töö muudab inimese südame Jeesust vastu võtma. Sellega tegeleb Jumal.“

Pauluse uskutulek

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Ap 26:9–11; 5Ms 21:23, Ap 9:1–20, 1Kr 9:1, Gl 1:1; Ap 9:20–30.

Juhtsalm: „**Mine, sest tema on mul valitud tööriist minu nime kandma rahvaste ja kuningate ja israeli laste ette**“ (Ap 9:15).

Tarsosest pärit Sauluse (kellest sai Paulus) uskutulek oli üks märkimisväärsim sündmus apostelliku koguduse ajaloos. Pauluse tähtsus aga on kaugelt suurem kui uskutulek, sest Paulus pole kindlasti ainus koguduse vaenlane, kellest sai ehtne kristlane. Kõnekuks on hoopis selles, mis evangeeliumi nimel edasi toimus. Paulus oli olnud esimeste usklike parandamatu vastane ning kahju, mida ta suutis vastsele kogudusele teha, oli tohutu. Tal olid mõlemad: otsustavus ja ametlik toetus kogudus hävitada. Ometi vastas ta ustavalt Jumala kutsele Damaskuse teel ja sai üheks suurimaks apostlik. „Kõige kibedamast ja järeleandmatumast Kristuse koguduse tagakiusajast kasvas välja evangeeliumi kõige suutlikum kaitsja ja edukaim kuulutaja.“ – Ellen G. White, *Sketches from the Life of Paul*, lk 9.

Pauluse eelnev tegevus varakristliku koguduse tagakiusamisel andis talle tema enda väärtusetuse sügava tundmise, kuigi ta võis ikkagi sügava tänutundega öelda, et Jumala arm tema suhtes pole olnud asjatu. Pauluse uskutulekuga muutis kristlus jäädavalt.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 4. augustiks.

Paulus oli hellenistlik juut. Tema sünnikohaks oli Kiliikia pealinn Tarsos (Ap 21:39). Sellest hoolimata hälbis ta teatud määral hellenistlikust mallist, sest ta oli üles kasvanud Jeruusalemmas, kus õppis tollase mõjukaima variserist õpetaja Gama-lieli käe all (Ap 22:3). Variserina oli Paulus rangelt õigeusklik, ent tema innukus oli juba fanatismi piirimail (Gl 1:14). Just seepärast juhtis ta Stefanose surmamist ja sai järgneva tagakiusamise juhtfiguuriks.

Loe Ap 26:9–11. Kuidas kirjeldas Paulus oma koguduse vastu suunatud tegusid?

Paulus ütleb ju ikka, et evangeelium oli juutidele komistuskivi (1Kr 1:23). Lisaks tõsiasjale, et Jeesus ei sobitunud traditsioonilise juudile omase lootusega kuninglikust Messiast, ei suutnud juudid kuidagi omaks võtta mõtet, et isik, kes oli surnud *ristil*, võis olla Jumala Messias. **Ütleb ju** Pühakiri, et igaüks, kes ristil ripub, on Jumalast neetud (5Ms 21:23). Juutide jaoks oli ristilöömine juba ise veider vasturääkivus, sulaselge tõend, et koguduse poolt Jeesuse kohta väidetu oli vale.

Ap 9:1, 2 näitab, et Tarsosest pärit Saulus tegutses usklike vastu. Damaskus oli tähtis linn, mis asus umbes 217 kilomeetrit Jeruusalemmast põhja pool, ning suure osa selle linna elanikkonnast moodustasid juudid. Väljaspool Juudamaad elavad juudid organiseerusid omamoodi võrgustikuks, kelle peakorter oli Jeruusalemmas (Suurkohus), sünagoogid aga toimisid kohalikes kogukondades tugikeskustena. Suurkohtu ja selliste kogukondade vahel peeti pidevalt ühendust kirja teel, mida tavaliselt kandis edasi *shaliah*, „see, keda läkitatakse“ (heebrea sõnast *shalah*, saatma). *Shaliah* oli Sanhedrini määratud ametlik agent paljude usuliste talituste sooritamiseks.

Kui Paulus palus Suurkohtu esimeheks olevalt ülempreestrilt Damaskuse sünagoogide jaoks kirjutatud kirju, siis sai temast *shaliah* koos volitusega vahistada Jeesuse järelkäijad ja tuua nad Jeruusalemma (võrdle Ap 26:12). Kreeka vaste *shaliah*’ile on *apostolos*, millest tuleneb sõna *apostle*. Seega, enne kui Paulusest sai Jeesuse Kristuse apostel, oli ta Suurkohtu apostel.

Millal olid sina viimati innukalt millegi poolt (või vastu), mille suhtes sa hiljem meelt muutsid? Millised õppetunnid pidanuksid sa sellest kogemusest õppima?

Loe Ap 9:3–9. Mis juhtus siis, kui Paulus Damaskusele lähenes? Mida tähendavad Jeesuse sõnad Ap 9:5 (vaata ka Ap 26:14)?

Kui Paulus ja ta kaaslased Damaskusele lähenesid, juhtus midagi ootamatut: umbes keskpäeval tabas neid äärmiselt ere valgus taevast ja üks hääl rääkis. Tegemist polnud lihtsalt nägemusega prohvetlikus mõttes, vaid jumaliku avaldumisega, mis oli suunatud eranditult Paulusele. Tema kaaslased nägid valgust, ometi sai pimestatud ainult Paulus; nad kuulsid häält, ometi sai ainult Paulus sõnadest aru. See valgus oli ülestõusnud Jeesuse jumalik auhiilgus; Jeesus isiklikult ilmus sellel hetkel Paulusele (Ap 22:14). Mujalgi rõhutab Paulus, et ta on näinud Jeesust, mis võrdsustas ta kaheteistkümne jüngriga, kes olid Tema surnust ülestõusmise tunnistajad ja saanud apostelliku autoriteedi (1Kr 9:1; 15:8).

Valgusele järgnev kahekõne Jeesusega rabas Paulust otsatult rohkem kui valgus. Paulus oli täiesti veendunud, et Naatsaretist pärit Jeesuse järelkäijate ründamisega tegi ta Jumala tööd, puhastas judaismi ohtlikust ja kohutavast ketserlusest. Oma jahmatuseks sai ta aga teada nii seda, et Jeesus oli elus, kui ka seda, et Jeesusesse uskujatele kannatusi põhjustades ründas Ta otseselt Jeesust.

Saulusega rääkides kasutas Jeesus väidetavalt kreekapärast kõnekäändu, millega Paulus oli tuttav: „Raskeks läheb sul astla vastu takka üles lüüa“ (Ap 26:14). Kujund on niisugune: ikestatud härg püüab põtkida terava kepi vastu, mida looma juh-timiseks kasutati. Niimoodi teeb loom aga endale lihtsalt veel rohkem haiget.

See ütlemine võib osutada Pauluse meeles toimuvale võitlusele – Piibel viitab sellisele võitlusele kui Vaimu tööle (Jh 16:8–11) –, mis võis alata Stefanose juhtumist. „Saulus oli etendanud väljapaistvat osa Stefanose ülekuulamisel ja hukkamõistmisel. Jumala ligioleku üllatavad tõendid selle märtri juures olid pannud teda kahtlema, kas ta tegevus Jeesuse järelkäijate tagakiusamisel on ikka õige. Saulus oli sügavalt erutatud. Oma segaduses pöördus ta nende poole, kelle tarkust ja kainet otsustusvõimet ta täielikult usaldas. Preestrite ja ülemate argumendid veensid teda lõpuks siiski, et Stefanos oli Jumala teotaja ning et Kristus, keda märtrisurma läinud jünger kuulutas, oli isehakanu. Ta jõudis seisukohale, et pühas teenistuses olevatel meestel oli siiski õigus.“ – Ellen G. White, *Apostlite teod*, lk 112, 113.

Miks on tark tähele panna oma südametunnistust?

Kui Saulus mõistis, et ta räägib Jeesuse endaga, esitas ta **küsimuse, mis andis Jeesusele oodatud võimaluse: „Mis ma pean tegema, Issand?” (Ap 22:10). See küsimus näitab kahetsust oma selle hetkeni tehtu suhtes, kuid veel tähtsam – see väljendab tingimusteta valmidust lasta Jeesusel siitpeale oma elu juhtida. Saulus viidi Damaskusesse ja seal ootas ta edasisi juhiseid.**

Ap 9:10–19 räägib Piibel sellest, kuidas Issand töötas Tarsosest pärit Sauluse ettevalmistamisel uueks, apostel Pauluse eluks. Jeesus andis nägemuses Hananiasele korralduse külastada Saulust ja asetada käed tema peale, et taastuks tema silmanägemine. Hananias aga teadis juba, kes Saulus oli; teadis hästi sedagi, kui mitu venda oli tema käe läbi kannatanud või isegi elu kaotanud. Ta oli hästi teadlik ka sellest, miks Saulus Damaskuses oli, ja kindel on, et seepärast ei tahtnud ta saada Sauluse esimeseks sealseks ohvriks. Tema kõhkulus oli mõistetav.

Hananiase ei teadnud aga üht: et Saulus oli just isiklikult kohanud Jeesust, mis muutis ta elu jäädavalt. Ta ei teadnud, et Jeesus oli Sauluse, kes ikka veel Suurkohtu nimel töötas, kutsunud Hananiase hämmastuseks töötama Tema heaks, mis tähendab, et Saulus ei olnud enam Suurkohtu apostel, vaid Jeesuse valitud tööriist viima evangeeliumi nii juutidele kui ka paganatele.

Loe Gl 1:1, 11, 12. Millise erilise väite esitas Paulus oma apostelliku töö kohta?

Galaatias rõhutas Paulus, et ta sai oma sõnumi ja apostliametiga otse Jeesuselt Kristuselt, mitte mingist inimlikust allikast. Siin ei pruugi olla vastuolu osaga, mis oli Hananiasel täita tema kutsumisel. Hananias oma külastusega just kinnitas volitust, mille Saulus oli juba Jeesuselt endalt Damaskuse teel saanud.

Tegelikult oli muutus Sauluse elus nii pöördeline, et ükski inimlik põhjus poleks seda esile kutsunud. Üksnes jumaliku sekkumisega saab selgitada seda, kuidas kinnisideede küüsis Jeesuse vastane võtab Jeesuse järsku omaks oma Päästja ja Issandana, jätab maha kõik – oma veendumused, kuulsuse, karjääri – ning saab Tema pühendunuimaks ja viljakaimaks apostlikuks.

Mismoodi illustreerib Sauluse uskutulek Jumala imelise armu tegevust? Mida õpid tema loost enda elu puudutavate inimeste kohta, kellest sa kahtled, kas nad iial tõeliselt uskuma hakkavad?

Ap 9:19–25 jätab mulje, et pärast uskutulekut püsis Paulus mõnd aega Damas-kuses, enne kui pöördus tagasi Jeruusalemma (Ap 9:26). Gl 1:17 lisab Paulus aga seda, et enne Jeruusalemma minekut läks ta Araabiasse, kus ta elas teatud aja üksinduses. „Siin, kõrbeüksinduses, oli Paulusel küllalt võimalust süvenenud uurimiseks ja mõtiskluseks.“ – Ellen G. White, *Apostlite teod*, lk 125.

Loe Ap 9:20–25. Kuidas kirjeldab Luukas Pauluse evangeeliumitööd Damas-kuses? Kui hästi see läks?

Pauluse algseks sihtmärgiks, kui ta Jeruusalemmast lahkus, kaasas kirjad ülempe-reestriit, olid juudisoost usklikud, kes otsisid eeldatavalt Damaskuse sünagoogides pelgupaika (Ap 9:2). Nüüd, olles Araabiast tagasi tulnud, läks ta lõpuks sünagoog-idesse – mitte selleks, et usklikke vahistada, vaid et nende arvu kasvatada; mitte selleks, et laimata Jeesust isehakanuna, vaid et esitada Teda lisraeli Messiana. Mis käis läbi nende peast, kes olid temast kuulnud ainult kui nende tagakiusajast, nüüd aga kuulsid teda tunnistamas Jeesusest? Mida tegid nad lisaks sellele, et imestasid, mis küll Tarsosest pärit Saulusest on saanud ja mida ta koguduse heaks teeb? (Küllap ei olnud neil aimugi, milline mõju sellel äsja uskutulnul lõpuks on!)

Suutmata Paulusele vastu rääkida, pidas osa ta vastaseid salaplaani temalt elu võtta. See, et Paulus mainib sellist juhtumit (2Kr 11:32, 33), annab mõista, et vas-tased kaebasid oma kavatsuste saavutamiseks kohalike ametivõimude ees tema peale. Usklike abiga sai Paulus aga põgenema nii, et ta lasti korvi sees alla tõe-näoliselt läbi linnamüüri ehitatud maja akna.

Paulus teadis algusest peale, et ta seisab silmitsi väljakutsetega (Ap 9:16). Ta teadis, et tema ellu jäävad erinevaist allikaist tulev vastuseis, tagakius ja kannatus, kuid miski ei raputanud tema usku ega kohusetunnet uues elus Kristusega, olgugi raskused ja katsumused tema ees peaaegu igal sammul (2Kr 4:8, 9).

Võitlustest ja vastuseisust hoolimata ei andnud Paulus alla. Kuidas õpime tegema sama, kui tegemist on usuga – kuidas keset heidutust ja vastuseisu püsivalt uskuda?

Olles Damaskusest põgenenud, läks Paulus uuesti Jeruusalemma: esimest korda pärast seda, kui ta linnast tagakiusajana oli lahkunud. See toimus kolm aastat pärast tema uskutulekut (Gl 1:18). Tagasimineku polnud kerge, sest ta seisis silmitsi nii kogudusesiseste kui ka väljastpoolt tulevate probleemidega.

Loe Ap 9:26–30. Mis juhtus Paulusega, kui ta Jeruusalemma jõudis?

Jerusalemmas püüdis Paulus liituda apostlitega. Ehkki ta oli selleks ajaks olnud kristlane juba kolm aastat, kõlasid uudised tema uskutulekust nii uskumatuks, et apostlid (nagu Hananias enne neid) olid üsna kahtlevad. Nad kartsid, et see oli lihtsalt osa hoolikalt väljatöötatud vandenõust. Barnabas, Küprosel pärit leviit (Ap 4:36, 37), seega hellenistlik juut, murdis apostlite vastumeelsuse ja tutvustas neile Paulust. Küllap nemadki imestasid, mida Jumal Paulusega oli teinud; see tähendab, siis, kui nad juba taipasid, et ta oli siiras.

Selline vastumeelsus aga ei kadunud kunagi täielikult – kui mitte Pauluse möödunud tegevuse pärast koguduse tagakiusamisel, siis vähemasti tema kuulutatud evangeeliumi pärast. Nagu Stefanose puhul, nii olid Juudamaa usklikud, sealhulgas apostlid, küllalt aeglased mõistma kristliku usu üldpõhioleolu; et usu aluseks ei ole enam Vana Testamendi tseremoniaalsüsteem, eelkõige ohverdussüsteem, mis oli kaotanud kehtivuse Jeesuse surmaga ristil. Pauluse lähimasse suhtlusringi Juudamaa koguduses kuulusid ikka hellenistlikud usklikud: lisaks Barnabasele oli nende hulgas Filippus, üks seitsmest diakonist (Ap 21:8), ja Mnaason, kes pärines samuti Küprosel (Ap 21:16). Palju aastaid hiljem süüdistasid Jeruusalemma koguduse juhid Paulust veel selleski, et ta õpetas põhimõtteliselt sama doktriini, mida Stefanos oli varem kuulutanud (Ap 21:21).

Jerusalemmas viibitud viieteistkümne päeva jooksul (Gl 1:18) otsustas Paulus, nagu näha, jagada evangeeliumi samadele mitteuskuvatele juutidele, keda ta oli mõnda aega tagasi kihutanud Stefanose vastu. Nagu Stefanose jõupingutused, nii kohtasid ka tema omad tugevat vastuseisu ja seadsid ohtu temagi elu. Nägemuses käskis Jeesus tal ohutuse pärast Jeruusalemmast lahkuda (Ap 22:17–21). Vendade abiga läks ta sadamalinna Kaisarease ja sealt oma kodulinna Kiliikias, kuhu ta jäi mitmeks aastaks enne, kui alustas oma misjonireise.

Reede, 3. august**Toetav mõte:**

„Kindral, kes lahingus hukkub, on oma armee jaoks küll kadunud, kuid tema surm ei anna vaenlasele sugugi jõudu juurde. Kui aga suurte väljavaadetega mees ühineb vastasjõududega, siis pole tema endiste pooldajate jaoks kadunud mitte ainult tema ise ja ta töö, vaid tema üleminek annab teisele poolele otsustava paremuse. Issand oleks Sauluse Tarsosest tema teekonnal Damaskusesse kergesti hävitada võinud ning tagakiusavad jõud oleksid suure kaotuse osaliseks saanud. Oma juhtivuses Jumal aga mitte ainult ei säilitanud Sauluse elu, vaid tõi ta ka pöördumisele, viies vaenlase ridade eestvõitleja Kristuse poolele.“ – Ellen G. White, *Apostlite teod*, lk 124.

„Kristus oli käskinud oma jüngritel minna ja õpetada kõiki rahvaid, kuid eelnev õpetus, mille nad olid juutidelt saanud, tegi nende jaoks keerulisemaks mõista täielikult oma Õpetaja sõnu ja seepärast tegutsesid jüngrid nende järgi aeglaselt. Nad nimetasid ennast Aabrahami lasteks ja pidasid ennast jumaliku töötuse pärijaiks. Alles mitu aastat pärast Issanda taevasse minekut oli nende mõte küllaldaselt avardunud, et selgesti mõista Kristuse sõnade mõtet: et neil tuli töötada paganate uskutuleku pärast samamoodi kui juutidegi pärast.“ – Ellen G. White, *Sketches From the Life of Paul*, lk 38.

Küsimused aruteluks:

1. Mõtiskle veel küsimuse üle, mille Jeesus esitas Paulusele Damaskuse teel: „Miks sa mind taga kiusad?“ (Ap 9:4). Pauluse jaoks näitas küsimus seda, et Jeesus Naatsaretist oli tõepoolest surnust üles tõusnud. Kuid enam veel – see näitas ka vaimulikku samastumist, mis eksisteerib Jeesuse ja Tema koguduse vahel (vaata ka Mt 15:34–45). Mõte on ilmne: igasugune halva tegemine kogudusele on halva tegemine Jeesusele endale. Mida see praktilises mõttes meie jaoks täna tähendab?
2. Jeesusest tunnistamine sisaldab Jeesuse pärast kannatamist. Pole juhus, et „tunnistamist“ tähistav kreeka keelne sõna (*martyr*) seostub „märterlusega“. Mida tähendab Jeesuse pärast kannatada?
3. On üks vana ladinakeelne vanasõna, „*Credo ut intelligam*“, mis tähendab: „Usun nii, et ma saaksin aru.“ Kuidas aitab see mõte meil aru saada, mis juhtus Saulusega Tarsosest? See tähendab, enne tema uskutulekut, enne, kui Paulusest sai Jeesusesse uskuja, ei saanud ta aru. Alles pärast oma kogemust suutis ta aru saada. Millise õppetunni saame siit neiks aegadeks, kui leiame ennast masenduses olevat inimeste pärast, kes ei usu tõdesid, mis meie jaoks nii selged näivad?

Evangeliseerimine Facebooki kaudu

Lõunakorealased on kõige hoolsamad seitsmenda päeva adventistid-evangeeliumitöölised. Külasta Lähis-Ida ning sa kohtad ustavaid korealasi Türgis ja Liibanonis. Korealasi elab Aafrikas ja Lõuna-Ameerikas. Isegi Bangladeshis ja India kõrvalistes piirkondades on korealased aktiivselt kohal.

Kuid vaatamata sellisele misjonimeelsusele on paljudel noortel Lõuna-Koreas võitlemist, ütlevad kohalikud kogudusejuhid. Probleem on seotud kultuurilõhega eri põlvkondade vahel ja tööalaste väljakutsetega riigis, kus laupäev on tööpäev. Haiget teeb ka see, et teised kristlased hurjutavad neid üsna üksmeelselt. Kuigi rohkem kui veerand Lõuna-Korea 51miljonilisest elanikkonnast on kristlased, on adventiste pisike vähemus. Adventkirikut peetakse sektiks, selle liikmeid kutsutakse pilkavalt „sdadeks“; see sõna tuleneb koguduse inglisekeelsest lühendist SDA.

Kuus adventülikooli üliõpilast otsustasid, et kõike seda on juba nähtud küll. Nad löid Facebooki grupi ja interneti raadiojaama selleks, et kanda hoolt noorte kaasadventistide eest.

„Meie eesmärk on jõuda noorteni, kes tunnevad, et nad ei kuulu adventismi pealiini,“ ütles projekti kaasasutaja, 27aastane Hansu Hyun, kes õpib graafilist kujundust kogudusele kuuluvas Sahmyooki Ülikoolis Lõuna-Korea pealinnas Soulis.

Noored adventistid on toimuvat märganud. Facebooki grupil, mis avati 2014. aastal, on umbes 900 jälgijat; see on Lõuna-Korea adventkoguduse jaoks tähelepanuväärne arv. Grupp pakub taimetoidureseptide ja tunnistuste meeme. Tunnistuste jaoks küsitlevad administraatorid noori koguduseliikmeid ning mõnikord ka riiklikult tunnustatud lauljat või artisti, kes on adventist, ning saadud tunnistust levitatakse viie või enama meemi. Suureks hitiks sai meemide seeria, mis valgustab ajaloolisi tõsiasju adventistist sõjakangelase Desmond Dossi elust mängufilmi „Hacksaw Ridge“i linastumise ajal.

„Oleme leidnud, et seesuguse teabega sisu on noorel inimesel kerge omaks võtta,“ ütles projekti kaasasutaja, 25aastane Taegyun Bong, kes on teoloogia-tudeng Sahmyooki Ülikoolis. „Noored adventistid, kes on kogudusest ära läinud, on meile rääkinud, et meie tegevus parandab neid. Oleme selle üle väga rõõmsad!“

Facebooki grupiga seotud raadiojaamal on naljakas nimi RadioSda, mis teeb kumarduse pilklikule suhtumisele adventistidesse; see raadiojaam pakub iganädalast kahetunnist programmi. Programmi kuulub Korea noortejuhtide vestlus sellest, kuidas nad veedavad hingamispäeva pärastlõunaid, ning juuratudengite arutelud hingamispäeva pidamisega seotud väljakutsetest.

Igal nädalal seadistab end programmi kuulama 700–2000 inimest, ütles 27aastane kaasasutaja Hyunho Kim, kes õpib ülikoolis inglise kirjandust.

„Kogu meie projekti saab kirjeldada ühe sõnaga: tahtlikkus,“ ütles ta. „Kerge on muutuda kristlikus elus passiivseks, kuid me oleme noored inimesed, kes tahavad tegutseda adventkogukonna kasuks.“

Peetruse evangeeliumitöö

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Ap 9:32–43; Ap 10:9–16; Ef 2:11–19; Ap 11:1–26; Ap 12:1–18.

Juhtsalm: „Nüüd avas Peetrus oma suu ja ütles: „Tõepoolest, nüüd ma mõistan, et Jumal ei ole erapoolik, vaid talle on vastuvõetav iga rahva hulgast see, kes teda kardab ja teeb õigust“ (Ap 10:34, 35).

Kui Paulus sõidab ära Tarsoosesse, saab Peetrus jälle peategelaseks Luuka jutustuses kristliku koguduse alguspäevist. Peetrust kujutatakse Juudamaal ja ümberkaudsetes piirkondades ringi reisiva evangeeliumitöölisena. Apostlite teod jutustavad kaks lühikest imelugu, Ainease tervistamise ja Tabiita (Gaselli) surrust ülesäratamise, millele 10. peatükis järgneb Korneeliuse lugu.

Paganate uskutulek oli vaieldavaim teema apostellikus koguduses. Kuigi need väitlused, mis järgnesid Korneeliuse ristimisele, olid kaugel sellest, et kõik keerused lahendada, aitas Vaimu väljavalamine – meeldetuletus sellest, mis toimus nelipühal – veenda Peetrust ja vendi Jeruusalemmas, et evangeeliumi õnnistus ei piirdunud juutidega. Vahepeal oli Antiookia koguduski võtnud suuna paganatele.

Selle nädala õppetükk puudutab veel ühe lühikese tagakiusamise esiletulekut – sel korral kuningas Heroodese käe läbi – ning selle mõju apostlitele, keda Pauluse korraldatud tagakiusamine oli säästnud.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 11. augustiks.

Peetrus külastas kristlikke kogukondi Juudamaa rannikupiirkonnas. Tõenäoliselt oli eesmärgiks neid õpetuslikult juhendada (Ap 2:42), kuid Jumal kasutas teda võimsalt selleks, et sooritada imetegusi samamoodi nagu Jeesus.

Loe Ap 9:32–35. Milliseid sarnasusi näed Lk 5:17–26 kirja pandud Jeesuse imeteo ja Ainease tervendamise vahel?

Kirjapandu lühidusele vaatamata tuletab see imetegu meile meelde teada-tuntud lugu Kapernauma halvatust, kelle Jeesus terveks tegi (Lk 5:17–26). Isegi asemega seotud detail on sarnane. Tähtsam aga oli Ainease terveks tegemise mõju, mitte ainult Lüddas, vaid ka Saaroni rannikumadalikul. See imetegu veenis paljusid inimesi ja nad pöördusid Issanda poole.

Loe Ap 9:36–43. Vaata üle Tabiita ülesäratamine. Mis oli temaga seoses väga eriline?

Tabiita – see sõna tähendab aramea keeles „gasell“; kreekapäraselt Dorcas – oli oma naabruskonna jaoks enda kristlike halastustegude pooldest väga armas usklik. Tema surnust ülesäratamise lugu on paralleelne Jeesuse sooritatud imeteoga, Jairuse tütre ülesäratamisega (Lk 8:41, 42, 49–56), mida Peetrus oli pealt näinud. Jeesuse eeskuju jäljendades palus Peetrus kõikidel toast lahkuda (vaata Mk 5:40). Siis ta põlvitas ja palvetas ning pärast seda hüüdis surnud naisele: „Tabiita, tõuse üles!“ (Ap 9:40)

Apostlid sooritasid palju imetegusi, ometi on tõsiasi, et need olid apostlite käte läbi tehtud Jumala teod (Ap 5:12). Sarnasus Jeesuse tehtud imetegudega aitas ehk kogudusele (sealhulgas meile täna) meelde tuletada, et enim loeb see, mil määral inimene ennast Jumalale allutab (vaata Jh 14:12), mitte niivõrd see, kes Jumala töövahendiks on. Kui lubame Jumalal end evangeeliumitöös täielikult kasutada, toimuvad suured asjad. Jah, Peetrus äratas küll Tabiita ellu, kuid lisaks juhtis see imetegu Joppes paljud uskutulekuni (Ap 9:42).

On inimesi, kes mõtlevad, et kui nad ainult näeksid päris imet, sellist, nagu siin toimus, siis nad usuksid. Ning kuigi ühel ja teisel korral aitasid imeteod juhtida nii mõndagi inimest usule, on Piibel täis lugusid neist, kes imesid nägid, aga ometi ei uskunud. Millele peab meie usk toetuma?

Joppes peatus Peetrus teise Siimona juures, kes oli ametilt nahkur (Ap 9:43). Vahelepoikeks: umbes nelikümmend kilomeetrit Joppest eemal Kaisareas elas Rooma väepealik, kelle nimi oli Korneelius. Tema ja ta kodakond olid pühendunud Jumala teenijad, ehkki nad polnud veel vormi poolest judaismi astunud, mis tähendas, et Korneelius oli ümberlõikamata pagan. Jumalast antud nägemuses sai ta juhise saata käskjalad Joppesse ja kutsuda Peetrus endale külla (Ap 10:1–8).

Loe Ap 10:9–16, 28, 34, 35. Mida Peetrus koges ja kuidas ta seda seletas?

Oluline on teada, et Peetruse nägemus ei käinud toidu, vaid inimeste kohta. Jah, oli umbes keskpäev, Peetrus oli näljane ning hää l ütles talle: „Tapa ja söö!“, ometi kasutas Jumal nägemust selleks, et õpetada Peetrusele evangeeliumi kõiki kaasavat olemust, mitte aga selleks, et kõrvaldada puhaste ja ebapuhaste loomade vaheline erinevus.

See nägemus oli otsesõnu mõeldud maha kiskuma Peetruse tõkestust paganate suhtes. Peetruse nägemus oli sellest, et kui ta astub Korneeliuse majja ja sõbrustab temaga, ei saa ta rüvedaks ega muutu sobimatuks templis kummardama või Jumala ette tulema. Esimese sajandi juudid Juudamaal ja ümberkaudsetes piirkondades ei käinud ümberlõikamata paganatega läbi.

Probleem oli tolleaegses teoloogias, mis võttis paganatelt võimaluse saada osa Iisraeli hüvangust, ehkki selline arusaam oli Iisraeli kui rahva olemasolu mõtte moonutus. Iisraeli eesmärk oli tegelikult selles, et tõelise Jumala tundmine jõuaks kogu maailma.

Kuna ümberlõikamine oli Aabrahamiga tehtud lepingu tähis, hakati ümberlõikamata paganaid hoidma eraldi ja kohtlema põlgusega. Nad ei pidanud lepingu õnnistustest osa saama niikaua, kuni lasid end ümber lõigata ja said juutideks. Selline arusaam ei sobinud kokku Jeesuse surma üldeesmärgiga, mida usklikud kristluse alguspäevil ajapikku mõistma hakkasid.

Loe Tt 2:11; Gl 3:26–28 ja Ef 2:11–19. Mida õpetavad need kirjakohad evangeeliumi sõnumi kõiki kaasavast olemusest? Mida peaks loetu meile rääkima sellest, kui väär on, et kristlased takerduvad rahvusrühmal põhi-nevatesse eelarvamustesse?

Ap 10:44–48 avab varakristliku koguduse ajaloo kriitilise hetke. Tegu oli esimese korraga, mil üks apostel kuulutas evangeeliumi ümberlõikamata paganatele. Erinevalt hellenistlikest usklikest ei olnud apostlid ja Juudamaa usklikud valmis kogudusse vastu võtma paganaid. Kuna Jeesus oli Iisraeli Messias, pidi nende meelest evangeeliumi kuulutatama ainult lähemal ja kaugemal asuvatele juutidele. Paganad pidid nende arvates esmalt omaks võtma judaismi ja siis said nad kuuluda usukogukonda. Teisisõnu, enne kui paganatest võisid saada kristlased, pidid neist kõigepealt saama juudid. Selliselt mõeldi ja niisugune **mõtlemine tuli nende esimeste** juutidest usklikte juures muuta.

Korneeliusele ja tema kodakondsetele antud keelteand lisati selleks, et selge, jälgitav märk tähistaks juutkristlaste arusaama ekslikkust – Jumalal ei ole lemmikuid ning päästmise mõttes on juudid ja paganad Tema silmis võrdväärsel alusel.

Loe Ap 11:1–18. Kuidas reageeris Jeruusalemma kogudus Peetruse Kaisarea kogemusele?

Juutidel pikka aega moodustunud eelarvamus paganate suhtes pani Jeruusalemma usklikud Peetrust kritiseerima, et ta oli söönud koos ümberlõikamata paganatega. Näib, et nad muretsesid rohkem juutide tseremoniaalsete pisasjade pärast kui Korneeliuse ja tema perekonna päästmise pärast. Võimalik on nende kartus, et juhul kui sellised kumbed koguduse laostavad, tähendaks see Iisraeli usust lahtiütlemist; nad kaotaksid Jumala poolehoidu ning nende kaasjuudid hakkaksid neid süüdistama sellesamas, mis viis Stefanose surmani.

„Kristuse koguduse töös oli saanud täiesti uus periood. Uks, mille paljud juutidest pöördunud paganatele olid sulgenud, pidi nüüd pärani avatama. Paganaid, kes evangeeliumi vastu võtsid, tuli nüüd pidada võrdseks juutidega, ilma et neil oleks vaja olnud täita ümberlõikamise kommet.“ – Ellen G. White, *Apostlite teod*, lk 136.

Nagu nelipühul, nii rääkisid inimesed ka siin keeli, mida nad varem ei osanud, mitte aga ekstaatiliselt ehk taevaseid keeli. Üksnes eesmärk oli teine: kui apostlite puhul andis see and aimu koguduse üleilmsest missioonist, siis Korneeliuse juures toimis see kinnituseks, et Jumala arm tegutses ka paganate hulgas.

Korneeliuse uskutulekust ajendatuna katkestab Luukas põgusalt kirjapaneku Peetruse tegevusest, et näidata evangeeliumi esialgset edu paganate hulgas.

Loe Ap 11:19–26. Mis juhtus, kui osa Jeruusalemma põgenikke tuli Antiookiasse?

See lõik Ap 11. peatükist osutab 8. peatükis räägitud tagakiusamisele Pauluse juhtimisel. Seega, kui eelnevad arengud Juudamaal ja mujal aset leidsid, levitasid mõningad hellenistlikud usklikud, kes Jeruusalmast lahkuma sunniti, evangeeliumi Juudamaa piiridest kaugemal.

Luukas pöörab erilist tähelepanu suurlinnale Süürias, Antiookiale, kus põgenikud hakkasid kuulutama oma kaasjuutidele ja hellenitele ning paljud neist võtsid usu omaks. Seega realiseerus nende hellenistlike juutkristlaste pingutuste tõttu Jeesuse korraldus Ap 1:8. Nemad olid tegelikult paganate hulgas tehtavale misjonitööle alusepanijad.

Kuna kogudus Antiookias oli edukas, otsustasid Jeruusalemmas olevad apostlid saata Barnabase olukorda hindama. Märgates suuri võimalusi evangeeliumi edendamiseks, kutsus Barnabas Tarsosest kohale Pauluse, kuna tundis, et temast saab hädavajalik abiline.

Barnabasel oli õigus. Aasta aega töötas ta koos Paulusega ning suur hulk rahvast, enamasti paganlikku päritolu, sai evangeeliumi kuulda. Öhin, millega nad Jeesusest Kristusest rääkisid, tegi sealsed usklikud esmakordselt tuntuks „kristlaste“ nime all (Ap 11:26). Tõsiasi, et neid „hakati nimetama“ kristlasteks, näitab, et selle sõna mõtlesid välja kogudusest väljaspool olijad, tõenäoliselt pilkliku vormina, sest usklikud eelistasid viidata üksteisele kui „vendadele“ (Ap 1:16), „jüngritele“ (Ap 6:1) või ka „pühadele“ (Ap 9:13). Ajaks, mil Apostlite teod kirjutati, oli „kristlane“ saanud üldiseks nimetuseks (Ap 26:28) ja näib, et Luukas kiidab selle heaks. „Kristlane“ tähendab Kristuse järelkäijat või järgijat.

Mida sinu jaoks tähendab, kui sinu kohta öeldakse „kristlane“? Kas sinu elu on tõeliselt kristlik? See tähendab, kui teistmoodi elad sa mittekristlastega võrreldes läbi kõike seda, mis on tõesti oluline?

Taas Juudamaa suunas vaadates seisame nüüd silmitsi aruandega, et kuningas Herodes laskis hukata Jaakobuse, Johannese venna ja Sebedeuse poja (Mk 1:19). Sedasama tahtis ta teha Peetrusega.

Loe Ap 12:1–4. Mida annab see teada ässitustest, millega kogudus silmitsi oli?

Siin nimetatud kuningas Herodes oli Agrippa I, Herodes Suure (Mt 2:1) poja-poeg; tema valitses Juudamaad aastail 40–44 pKr. Vaga näo tegemise tulemusena teenis ta juudisoost isikute hulgas populaarsuse, eriti variseride seas. Ta püüdis võita juutide poolehoidu sellega, et ründas mõningaid apostleid; see sobib hästi temast muudes allikates teada olevaga.

Kuna Jaakobuse hukkamine tõi Agrippa plaanidele edu, kavatses ta hukata ka Peetruse. Peetrus vahistati ning anti nelja neljaliikmelise sõduriterühma valvata; eri rühmad, rühmas neli valvurit, valvasid teda kogu öö. Peetruse juures oli korraga neli sõdurit; ta oli aheldatud kahe sõduri külge, kumbki kummalgi pool, ning kaks valvas sissepääsu juures. Selline äärmine ettevaatus võeti tarvitusele kindlasti selleks, et vältida seda, mis Peetrusega (ja Johannesega) mõni aeg tagasi oli juhtunud (Ap 5:17–20).

Loe Ap 12:5–18. Mis juhtus vastusena vendade palvetele?

Ööl enne seda päeva, mil Agrippa kavatses Peetruse kohtu ette tuua ja hukata, vabastas ingel Peetruse taaskord imeliselt.

Järgmisena leiame raamatust loo Agrippa surmast Kaisareas (Ap 12:20–23). On püütud välja selgitada tema surma põhjust (kõhukelmepõletik, haavand, isegi mürgitamine); ometi ütleb Luukas selgelt, et kuningas suri jumaliku kohtu otsusel.

Jaakobus tapetakse, Peetrus vabastatakse ja Herodes seisab silmitsi jumaliku kohtuotsusega. Mõningatel juhtudel näeme õiglust; teistel korradel ei hakka see niimoodi silma. Mida peaks loetu meile õpetama selle kohta, kuidas me ei saa kõikidele küsimustele vastuseid ja miks on meil vaja elada usus selles osas, millest me aru ei saa?

Toetav mõte:

„Apostlite tegude kümnendas peatükis on meil kirjas veel üks juhtum taevaste inglite teenistusest, mille tulemuseks on Korneeliuse ja tema kaaskonna uskutulek. Loetagu neid peatükke [8–10] ja pööratagu tähelepanu ühele-teisele. Näeme neist, et taevas on kristlastele, kes tegutsevad hingede võitmise töös, palju ligemal kui paljud arvavad. Peaksime õppima siit ka õppetundi Jumala suhtumisest igasse inimesse ning et iga inimene peaks kohtlema oma kaasinimest nagu ühte Issanda vahendit Tema töö teostamiseks maa peal.“ – *Piibli kommentaarid, SPA poolt välja antud*, 6. kd, Ellen G. White'i märked, lk 1059.

„Kui kogudus palvetab, siis läheb Jumala töö edasi ning Tema vastaste nõu saab tühjaks, ehkki see ei tähenda, et kogudus vabastatakse kannatusest ja märterlustest. Luukase usk evangeeliumi võidukäiku on täiesti realistlik ning ta tunnistab, et Jumala Sõna ei ole kammitsetud, kui ka tema sulased kannatavad ja kinni seotakse.“ – I. Howard Marshall, *Apostlite teod* (Grand Rapids: Eerdmans, 1980), lk 206, 207.

Küsimused aruteluks:

1. Korneeliust iseloomustatakse nii: „Vaga ja jumalakartlik koos terve oma perega; ta jagas rahvale palju almuseid ja palus alati Jumalat“ (Ap 10:2). On ilmne, et Jumala Vaim töötas Korneeliuse juures juba ammu enne seda, kui ta Peetrusega kohtus. Kas võis olla, et tema jumalakartlik elu oli Jumala jaoks võimalus jõuda evangeeliumi sõnumiga temani? Milline õppetund on tema loos meie jaoks?
2. Pöörduge klassis uuesti esmaspäevase osa viimase küsimuse juurde ning küsige enda käest: milline on kultuuriline, ühiskondlik ja poliitiline kontekst, milles sa elad ja mis toidab sedalaadi rahvuslikke pingeid, millesse kristlased ei peaks takerduma? Teisisõnu, kuidas tõusta kristlastena vajadusel kõrgemale oma kultuurist ja taustast?
3. Vaatamata kahjule oli Pauluse-poolsel tagakiusamisel hea mõju: Antiookiasse tulnud põgenikud hakkasid jutlustama juutidele ja hellenitele. Räägi klassis isiklikust valu ja kannatusi toonud kogemusest, mille Jumal pööras õnnistuseks.
4. Jaakobus oli Jeesuse üks lähim jünger (Mk 5:37; 9:2; 14:33); ometi oli ta kaheistkümnest jüngrist esimene, kes suri märtrina. Milliseid teisi näiteid leiad Piiblist ustavate inimeste ebaõiglase kannatamise kohta? Millised õppetunnid saame sellistest kirjapanekutest kannatuste kohta enda jaoks?

Korduv luupainaja

Unenägu hirmutas Helen Yeni, Taiwani pealinnas Taipeis elavat pensionile jäänud haldusassistenti. Unenäos läks ta kuhugi ja siis taipas, et ei suuda enam koduteed leida. See luupainaja vaevas teda ööst öösse.

Tunnid päevavalges olid palju meeldivamad. Helen veetis aega oma abikaasaga, täiskasvanud laste ja lapselapsega. Ta hakkas käima tasuta menopausi kursustel Taiwani Adventhaiglas.

Kursustel sai Helen teada, et lähikonnas asuv Seitsmenda Päeva Adventistide Sung Shani Kogudus otsis kogukonnamisjoni uue projekti jaoks vabatahtlikke. Kogudus kavatses pakkuda teispäeva õhtuti Alzheimeri tõve alast kursust – see haigus on kohalikus kogukonnas suur probleem –, samuti toiduvalmistamiskursusi ning piibliõpet kolmapäeviti ja neljapäeviti.

„Olen ikka tahtnud kogukonna heaks vabatahtlikuna tegutseda,“ ütles Helen küsitlusel. „Ma polnud kunagi varem adventistidest kuulnud. Kuid tulin lihtsalt siia kirikusse ja pastor kutsus mind kööki appi.“

Helen läks teispäeviti kirikusse kell 6 hommikul, et küpsetada leiba Alzheimeri kursustel müümiseks. See leib, mida ostavad ka koguduse 180 liiget, aitab täiendada Adventkiriku Taiwani Liidu misjonifonde.

Helen ütles, et vabatahtlikutöö võimaldas tal uutmoodi tajuda kordaminekut ja rõõmu. Ta hakkas iga päev kirikut külastama ja osales peagi piibliõppes, mida juhendas pastori naine Brenda Huang, kes on misjoniprogrammi järelevalvataja. Helen kui eluaegne pühapäeval kirikus käija kuulis esimest korda seitsmenda päeva hingamispäeva pühadusest.

„Tundsin, et mu südames oli midagi kummalist,“ ütles Helen. „Ma ei suutnud pärast selle uue teadmise avastamist minna edasi samamoodi, nagu elanud olin.“

Helen hakkas käima igal hingamispäeval koguduse jumalateenistusel. Kui ta koos 20 teise vabatahtlikuga koos töötas, muutus tema elu ka muudmoodi.

„Märkasin oma elus suuri muutusi,“ ütles ta. „Varem mõtlesin nii: „Ma olen väga õnnistatud, kuna mul on abikaasa, lapsed ja lapselaps.“ Siis taipasin, et elul on pakkuda midagi rohkemat. Õppisin tundma Jumalat ja tahtsin rääkida kõigiga sellest, mida teada sain.“

Umbes kaks aastat on möödunud ajast, kui Helen vabatahtlikuna tegutsema asus; nüüd valmistub ta ristimise kaudu kogudusega liituma.

„Tema on meie uudsevili,“ ütles koguduse pastor Raymond Ko.

Ühtekokku on selle misjoniprogrammi tulemusena külastanud hingamispäevaseid jumalateenistusi 300 inimest, ütleb ta.

Helenil oli aasta otsa korduv öudusunenägu sellest, et ta ei suuda leida koduteed. „Aga pärast seda, kui ma siia kirikusse tulin, ma seda und enam ei näinud,“ ütles ta. „Mõistsin, et seitsmenda päeva adventistide tõde on tee koju – taevasse.“

Sinu hingamispäevakooli annetused aitavad toetada selliseid misjoniprogramme kogukonna jaoks, nagu oli see, mis juhtis Helen Yeni (pildil) ristimiseni.

Pauluse esimene misjonireis

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Ap 13. ptk; 2Kr 4:7–10; Rm 10:1–4; Rm 3:19; Ap 14:1–26; Rm 9.–11. ptk.

Juhtsalm: „Seepärast, mu sõbrad, soovin teile teada anda, et Jeesuse kaudu kuulutatakse teile pattude andeksandmist. Tema kaudu saab patust vabaks igäiks, kes usub; saabub õigeks mõistmine, mida te ei suutnud leida Moosese seaduses“ (Ap 13:38, 39 NIV).

Päris kindlasti tuli evangeelium viia paganate juurde samamoodi, nagu juutide juurde. See oli sõnum, mida esimesed juutkristlased aeglaselt, aga kindlalt hoo-mama hakkasid.

Meie jaoks on esimeseks selgesõnaliseks teadaandeks sellest, et paganaid arvukalt usku tuli, Antiookiaga seotu. Teisisõnu, Antiookias rajati esimene paganatest usklikte kogudus, kuid ka seal oli juba oluline hulk juutidest usklikke (Gl 2:11–13). Selle asutajate innuka misjonitöö pärast ja uue hoo tõttu, mida Barnabase ja Pauluse saabumine esile tõi, kasvas kogudus kiiresti ning sellest sai esimene tähtis kristlik keskus väljaspool Juudamaad. Mõnes mõttes see isegi ületas Jeruusalemma kogudust.

Apostlid asetsesid ikka Jeruusalemmas, kuid Antiookiast sai kristliku misjonitöö sünnikoht. Just siit – ja kohalike usklikte esialgsel toetusel – läks Paulus oma kolmele misjonireisile. Just nende inimeste pühendumise tõttu sai kristlus selliseks, nagu Jeesus oli mõelnud: maailmareligiooniks, usuks, mis levitas evangeeliumi „kõigile paganahõimudele ja suguharudele ja keeltele ja rahvastele“ (Ilm 14:6).

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 18. augustiks.

Ap 13. peatükis laseb Luukas pildireal joosta tagasi Antiookiassa selleks, et juhatada sisse Pauluse esimene misjonireis, mis hõlmab kaks peatükki (Ap 13. ja 14. ptk). Siitpeale kuni selle raamatu lõpuni on tähelepanu all Paulus ja tema misjonitöö paganate hulgas.

Tegemist on esimese misjoniüritusega Apostlite tegudes, mida üks kogudus kavandas ja hoolikalt plaanitses; ometi toob Luukas hoolikalt esile, et selline üritus pärines Jumalalt ega olnud usklite oma algatus. Mõte on selles, et Jumal saab tegutseda ainult siis, kui tahame asetada end olukorda, kus Tema saab meid kasutada.

Loe Ap 13:1–12. Milliseid põhimõtteid tahab Luukas rõhutada seoses Barnabase ja Pauluse tegevusega Küprosel?

Misjonäride lahkumisele eelnes eestpalve ja paastumise periood; selles kontekstis oli käte peale panemine tegelikult käesolevale ülesandele pühendamine ehk Jumala armu hooleks andmine (Ap 14:26).

Küprose saar on Vahemere kirdenurgas, Antiookiast mitte kuigi kaugel. Oli loomulik sealt alustada: mitte ainult seepärast, et Barnabas pärines Küpsoselt, vaid sellepärast, et evangeelium oli sellele saarele juba jõudnud. Ometi oli päris kindlasti veel palju teha.

Küprosel jutlustasid Barnabas ja Paulus ning nendega kaasas olev Barnabase nõbu Johannes Markus (Ap 15:39; Kl 4:10) Salamise sünagoogis. Nii oli Paulusel tavaks: kuulutada enne paganate poole pöördumist sünagoogides. Kuna Jeesus oli Iisraeli Messias, oli loomulikest loomulikum rääkida evangeeliumi esmalt juutidele.

Salamisest edasi liikusid nad lääne poole, jutlustades (võime eeldada) käidaval teel, kuni jõudsid pealinna Pafosesse. Nüüd tiirleb lugu kahe isiku ümber: juudist noid nimega Barjeesus, keda tunti ka Elümasena, ning Rooma kohalik kuberner Sergius Paulus. See lugu on heaks näiteks sellest, kuidas evangeeliumile erinevalt reageeritakse: ühelt poolt avalik vastuseis; teiselt poolt ustav omaksvõtt, kuigi tegu on väga mainekate paganatest isikutega. Ap 13:12 viitab selgelt uskutulekule.

Mõttele, et antud juhul oli juut see, kes tõele vastu pani, pagan aga võttis tõe omaks. Kuidas aitab see ehk mõista, miks on mõnikord „käesoleva aja tõega“ raskem jõuda inimesteni teistes kristlikes uskkondades kui nendeni, kes üldse ei usu?

Küproselt purjetasid Paulus ja ta kaaslased Pergesse Pamfüüliamaale, nüüdisaja Türgi lõunarannikule. Enne, kui nad liikusid edasi Pisiidia Antiookiasse, annab Luukas teada kahest tähelepanuväärsest juhtumist: Paulusest sai juht (senini on alati esimesena nimetatud Barnabast) ning Luukas ei kasuta enam Pauluse juudipärase nime (Saul/Saulus), vaid hakkab temast rääkima ainult kui „Paulusest“ (Ap 13:9). Tõenäoliselt sellepärast, et nüüdsest viibib Paulus peamiselt kreeka-roomsa miljöös.

Ap 13:13 on kirjas, et Johannes Markus läheb tagasi Jeruusalemma. Kirjapandu ise ei anna teada, mis põhjusel Johannes Markus nad maha jättis. Ellen G. White kirjutas, et vaadanud otsa hirmule ja kaotanud julguse eesolevate raskuste pärast, „muutus Markus araks, keeldus edasi minemast ning pöördus tagasi Jeruusalemma“. – *Apostlite teod*, lk 170. Jumal polnud kunagi töotanud, et Tema töö saab olema kerge. Paulus, vastupidi, teadis algusest peale, et Jeesuse teenistuses olemine tähendab palju kannatamist (Ap 9:16), kuid ta õppis toetuma täielikult Jumala vaele ning selles oligi tema jõu saladus (2Kr 4:7–10).

Loe Ap 13:38. Mis oli Pauluse sõnumi sisu Antiookia sünagoogis?

Ap 13:16–41 on Pauluse esimene Uude Testamendi kirja pandud jutlus. Muidugi ei olnud tegu Pauluse esimese jutlusega ja pole kahtlust, et üles on kirjutatud ka ainult lühikokkuvõtte sellest, mida ta ütles.

Jutlus jaguneb kolme põhiosasse. See algab uskumuse edastamisega, et Jumal valis välja israeli ja Taaveti trooni (Ap 13:17–23); see osa on mõeldud looma sidet juutidest kuulajaskonnaga. Edasi on kõne Jeesusest kui töotuse täitjast, mille Jumal on Taaveti järeltulijaile andnud, ning israeleile pääste toojast (Ap 13:24–37). Kokkuvõttev osa hoiatab Jeesuse kaudu pakutud pääste tagasilükkamise eest (Ap 13:38–41).

Jutluse haripunktiks on salmid 38 ja 39, milles sisaldub Pauluse sõnum õigeks-mõistmisest. Andeksaamine ja õigeksmõistmine saadakse ainult Jeesuselt, mitte Moosese seaduste tõttu. See lõik ei ütle, et seadus on tühistatud. Küll aga tõstab see esile seaduse võimetust teha seda, mida juudid ootasid, nimelt õigeksmõistmist (Rm 10:1–4). Selline eesõigus on ainult Jeesusel Kristusel (Gl 2:16).

Mida tähendab, et pääste saab ainult Jeesuse käest? Kuidas klapitad omavahel vajaduse pidada Jumala moraalseadust ja tõsiasja, et seadus ei suuda õigeks mõista?

Ap 13:38, 19 esitab tähtsa õpetusliku arusaama, et seadus ei suuda õigeks mõista. Vaatamata moraalikäskude kohustavale olemusele ei suuda seadus õigeksmõistmist tuua, sest see ei saa tekitada seaduse pidajates täielikku kuulekust (Ap 15:10; Rm 8:3). Just sellepärast ei saa õigeksmõistmist ära teenida, isegi mitte osaliselt. Saame selle vastu võtta ainult usu kaudu Jeesuse lepitavasse ohvrisesse (Rm 3:28; Gl 2:16); see on and, mida me ei vääri. Sõnakuulmisega – nii keskne, kui see kristlikus elus ka on – ei teeni me ära oma päästet.

Loe Ap 13:42–49. Kuidas võeti Pauluse sõnum sünagoogis vastu?

Olgugi et Paulus lõpetas oma sõnumi karmil viisil, oli enamiku sünagoogis olijate reaktsioon vägagi soodne. Järgmisel hingamispäeval aga muutus olukord järsult. On tõenäoline, et „juudid“, kes hülgasid evangeeliumi sõnumi, olid sünagoogi juhid, need, kes esindasid ametlikku judaismi. Luukas nimetab nende halastamatut suhtumist Paulusesse „kadeduseks“.

Vana-aja maailmas kõitsid mitu judaismi tahku, nagu näiteks monoteism, eluviis ja isegi hingamispäev, küllalt tugevalt mittejuute ning paljud neist ühinesid proslüütidenä juutide usuga. Ümberlõikamine aga oli tõsiseks takistuseks, kuna seda peeti ebainimlikuks ja eemaletõukavaks tavaks. Järelikult käisid paljud paganad sünagoogides Jumalat kummardamas ilma, et oleksid ametlikult judaismi pöördunud. Neid tunti „Jumalat kartvate“ inimestena ja võis olla, et sellised Jumalat kartvad inimesed Antiookia koguduses ning samuti ka proslüüdid (Ap 13:16, 43) aitasid levitada uudist Pauluse sõnumist üldiselt inimeste hulgas. Inimesi tuli kohale väga arvukalt. Võimalus saada päästetud, liitumata eelnevalt judaismiga, oli kahtlemata paljude jaoks eriti ligitõmbav.

See aitab ehk ka selgitada juutidest juhtide kadedust. Igal juhul hülgasid nad evangeeliumi ja jätsid enda sellega Jumala päästest ilma, kuid andsid samas Paulusele ja Barnabasele vabaduse pöörata täielik **tähelepanu paganatele, kes röömustasid ja kiitsid Jumalat nende kaasamise** eest Tema lunastusplaani.

Juutidest juhtide ässitusel kihutasid kohalikud ametivõimud Antiookias rahvajõugu üles Pauluse ja Barnabase vastu ning ajasid nad linnast välja (Ap 13:50). Jüngreid täitis siiski rõõm ja Püha Vaim (Ap 13:52). Misjonärid suundusid nüüd Ikoonioni linna.

Loe Ap 14:1–7. Milline tulemus oli Pauluse ja Barnabase tegevusel Ikoonionis?

Ikoonionis jätkasid Paulus ja Barnabas oma tava minna esmalt juutide juurde, enne kui nad pöördusid paganate poole. Pauluse jutlus Antiookias (Ap 13:16–41) märgib ära peapõhjuse, miks nad seadsid oma tegevuses esikohale juudid: Iisrael valiti kõige selle juurde kuuluvaga (Rm 3:2; 9:4, 5) ning Jumal täitis oma töotuse saata Päästja Taaveti suguvõsaliinis. Vaatamata tõsiasjale, et paljud juudid evangeeliumi kõrvale lükkasid, ei kaotanud Paulus iial lootust, et juute tuleb olulisel hulgal usku.

Kirjas roomlastele peatükkides 9–11 selgitab Paulus, et „ei ole ju need kõik, kes pärinevad Iisraelist, veel Iisrael“ (Rm 9:6), ning ainult Jumala armust mõningad juudid üldse usuvad. Jumal ei ole oma rahvast hüljanud, kuid „nüüdsel ajal on jääk alles jäänud armuvaliku järgi“ (Rm 11:5). Paulus jätkas evangeeliumi kuulutamist paganatele, ehkki ta uskus, et ühel päeval hakkab rohkem juute Jeesusse uskuma.

„Pauluse argument Rm 9.–11. ptk toetab ja selgitab seda misjonistrateegiat, mida ta Apostlite tegude käigus jätkas, ning seab iga põlvkonna kristlased silmitsi teoloogiliselt kaaluka tõsiasjaga, et tunnistada tuleb juutidele, kes ei usu.“ – David G. Peterson, *The Acts of the Apostles*, (Grand Rapids: Eerdmans, 2009), lk 401.

Siinne olukord ei erinenud kuigi palju Antiookias olevast. Esimene reaktsioon Pauluse evangeeliumile oli nii juutide kui ka paganate poolt vägagi positiivne, kuid jällegi keerasid juudid, kes ei uskunud – tõenäoliselt kohaliku juudi kogukonna juhid –, paganad üles ja mürgitasid nende meeli misjonäride vastu, ajades rahva kahte leeri. Kuna vastased kavatsesid Paulust ja Barnabast rünnata ning omakohtu korras hukata, otsustasid kaks misjonäri linnast lahkuda ja järgmisesse paika liikuda.

Evangeeliumi kuulmisest rohkem on juudi rahval vaja näha, kuidas elavad evangeeliumi läbi inimesed, kes nimetavad ennast Jeesuse nime järgi. Kui sul on juutidest tuttavaid, siis missugust tunnistust sa neile annad?

Järgmine koht, mida Paulus ja Barnabas külastasid, oli Lüstra, silmapaistmatu küla umbes 29 kilomeetrit Ikoonionist edelas. Ehkki nad viibisid seal mõnda aega (Ap 14:6, 7, 15), räägib Luukas ainult ühe loo: jalutu mehe terveks tegemise. **Tõenäoliselt oli tegemist kerjusega, keda tõbi sünnist peale vaevas.**

Loe Ap 14:5–19. Kuidas väljendab inimeste vastus Paulusele seda, kui võhiklikud sealsed inimesed olid?

Rahvahulgale avaldas see imetegu niivõrd muljet, et nad pidasid Paulust ja Barnabast jumalateks – Barnabast Zeusiks, kreeka panteoni peajumalaks, ning Paulust Hermeseks, Zeusi teenriks ja kõneisikuks. Tõepoolest, inimesed tahtsid neile ohreid tuua.

Ladina poeet Ovidius (aastad 43 eKr–17/18 pKr) oli varasemalt kirja pannud legendi kahest nimetatud jumalast, kes inimesteks maskeerituna külastasid üht selle piirkonna linna („Früügia künkaid“) ja otsisid puhkepaika. Legendi järgi kohtles üks tagasihoidlik vanaldane abielupaar neid sõbralikult ja külalislahkelt; teised inimesed olid ükskõiksed. Kuna abielupaar oli tundmatute külaliste vastu sõbralik ja külalislahke, muundus nende kodu templiks ja nendest said preestrid, ülejäänud linn aga hävitati täielikult (*Metamorphoses* 611–724).

Kuna selles piirkonnas ringles niisugune lugu, siis polnud üllatav, et inimesed Pauluse imeteole sedasi reageerisid. Samuti aitab see lugu selgitada, miks rahvahulk arvas, et misjonärid olid just need kaks jumalat, mitte aga näiteks tervisejumal Asklepios. Paulus ja Barnabas aga suutsid vale kummardamist takistada. Lõpuks pööras osa Antiookiast ja Ikoonionist tulnud vastaseid olukorra täielikult pea peale ning Paulust visati kividega ja peeti surnuks.

Loe Ap 14:20–26. Kus Paulus ja Barnabas oma reisi lõpetasid? Mida nad tagasiteel tegid?

Paulus ütles: „Meil tuleb paljude viletsuste kaudu sisse minna Jumala riiki“ (Ap 14:22). Mida see tähendab? Kuidas oled ehk sina siinöeldut kogenud? Tähtsaim aga, kuidas õppida kasvama usus, seisku sinu ees siis millised „viletsused“ tahes?

Reede, 17. august**Toetav mõte:**

„Kristuse maapealse elu ajal püüdis Ta juhtida juute välja nende ainuõigusest. Vestlus sõjaväepealikuga ja Sürofoiniikia naisega olid näited Tema otsesest tööst väljaspool Iisraeli rahvast. Nüüd oli saabunud aeg aktiivseks ja pidevaks tööks paganate hulgas, kus terved kogukonnad võtsid evangeeliumi rõõmsalt vastu ning austasid Jumalat aruka usu valguse eest. Juutide uskumatus ja pahameel ei nurjanud Jumala eesmärki, sest uus Iisrael poogiti vana õlipuu külge. Süna-googid suleti apostlitele, kuid eramajade ukсед avati neile pärani ning paganate avalikke hooneidki kasutati selleks, et jutlustada Jumala sõna.“ – Ellen G. White, *Sketches From the Life of Paul*, lk 51.

„Kogu oma misjonitöös püüdsid Paulus ja Barnabas järgida Kristuse ohvrimeelsuse eeskujul, järgides Teda innukas töös hingede heaks. Avarapilgulised, hoolsad ja väsimatud, ei mõelnud nad oma isiklikele soovidele ega mugavustele, vaid külvasid palvemeelse hoolekande ja lakkamatu aktiivsusega tõeseemet. Seemet külvates olid aga apostlid ka hoolsad andma kõigile, kes evangeeliumi vastu võtsid, hindamatuid praktilisi juhtnööre. Nende innukus ja jumalakartlikkus jättis uute jüngerite meeltesse püsiva mulje evangeeliumikuulutuse tähtsusest.“ – Ellen G. White, *Apostlite teod*, lk 186.

Küsimused aruteluks:

1. Mõttele veel sellele loole, kus Johannes Markus jätab apostlid maha, kui olukord keeruliseks läheb. Hiljem vaidlesid Paulus ja Barnabas Johannes Markuse pärast, kui Barnabas tahtis teda veel kasutada ja Paulus oli sellele vastu (vaata Ap 15:37). Aastaid hiljem aga kirjutas Paulus: „Võta Markus ning too ta enesega, sest ta on väga vajalik mulle abiliseks“ (2Tm 4:11). Milline õppetund on meile siin nende kohta, kes teatud olukordades ei ole oma kutsumisele ustavad?
2. Loe uuesti läbi Pauluse ja Barnabase vastus lüstralastele, kes neid ekslikult jumalateks pidasid (Ap 14:14–18). Kuidas vastame, kui on kiusatus enda arvele kanda seda, mida Jumal on teinud?
3. Loe Ap 14:21–23. Kuidas saame Pauluse ja Barnabase näite põhjal üksikisikuina ja kogudusena toita ja kinnitada äsja uskutulnute usku?
4. Kuidas hoiduda ohust, et inimeste loodud traditsioonid või ka uskumused, mida oleme pikka aega kalliks pidanud, ei tõkestaks meid tões edasi liikumast, nagu juhtus usujuhtidega, kes panid Paulusele vastu?

Pornograafia versus evangeelium

Loo on kirjutanud Takahashi Toru

Päev oli pikk ja pettumusttoov, kui astusin ükselt uksele juurde, et müüa Lõuna-Jaapanis Shizuoka suurlinnas adventraamatuid. Mitte keegi ei tahtnud raamatut osta.

Päeva lõpu eel leidsin ennast järsku ühelt kummaliselt hämaralt tänavalt. Murelikult astusin lähima maja juurde. Üle õue olid laiali puistatud pornograafilised ajakirjad. Ajakirjade virnad olid kuhjatud esiukse juurde. Ajakirju oli kõikjal.

Taganesin. Mind kammitseis hirm ja tahtsin jooksmas hakata. Siis haaras mind ärevus.

„Tere, mu nimi on Takahashi Toru!“ hüüdsin ma majale. „Olen seitsmenda päeva adventistide kirikust ja mul on mõni raamat, mis võiks teie elu muuta!“

Need sõnad pärinesid jutust, mida oli meile õpetatud üliõpilaste kirjandusevangelismi programmis Youth Rusk. Kuna olin ärevuses, hakkasin puterdama.

Maja esiuks avanes ja kõvasti rasvunud mees astus sealt välja.

Ikka veel juttu vuristades küsisin: „Kas tahaksite terviseramatut?“

Ootasin, et mees ütleks; „Ei!“ ja olin valmis minema jooksmas.

Kuid mees vastas sügava kuriseva bassihäälega: „Jah, ma tahan terviseramatut.“

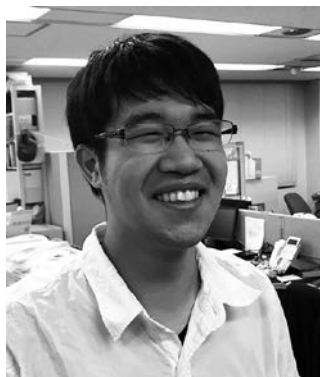
Sirutasin närviliselt ette väikese misjoniraamatu. Mees võttis selle enda kätte ja avas huvitatult.

„Jah, ma tahan selle endale saada,“ ütles ta, tõmmates välja mõne rahatähe.

Pärast müüki ma põgenesin. Kartsin ja tahtsin siit kaugele minna. Jooksu pealt palvetasin mehe pärast ja tänasin Jumalat kaitse eest.

Siis peatusin. Mind tabas selgus. Mu süda oli sama räpane, nagu selle mehe õu. Ometi oli Jeesus astunud mu südamesse ja pakkunud lootuse. Jeesus ütles: „Ma annan teile uue südame ja panen teie sisse uue vaimu“ (Hs 36:26).

Seisin seal tänaval ja mind valdas tänumeel. Tundsin sellist tänutunnet, et Jeesus oli julgenud astuda mu südamesse. Sellise äsjaleitud mõistmisega marsisin lähima majani ja müüsin otsekohe raamatu.

21aastane Takahashi Toru (pildil) on meediavaldkonna üliõpilane, kes sai Youth Rushi väljaõppe Tokyo Setagaya Koguduses, kus õpetatakse adventnoori jagama evangeeliumi sõnumit kõikjal Jaapanis. Osa selle kolmeteistkümnenda hingamispäeva annetusest aitab kogudusel seda tööd laiendada.

Jeruusalemma nõupidamine

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Ap 15. ptk; Gl 2:11–13; 2Ms 12:43–49; Rm 3:30; 3Ms 18:30; Ilm 2:14, 20.

Juhtsalm: „Ent meie usume end päästetud olevat Issanda Jeesuse armu läbi samal kombel nagu nemadki“ (Ap 15:11).

Möödus rohkem kui kaks aastat, kui Paulus ja Barnabas tulid tagasi Süüria Antiooki. Kuna terve sealne kogudus oli olnud tegev nende misjonäridena teele saatmises, siis oli loomulik, et nad andsid kogudusele aru. Aruande rõhk polnud aga sellel, mida nemad olid korda saatnud, vaid mida Jumal oli nende kaudu teinud.

Aruande eesmärk oli mõistagi misjonitöö edu paganate hulgas, kuigi ka paljud juudid olid usku tulnud. Korneeliuse loost alates oli ümberlõikamata paganate uskutulek saanud kõneaineks (Ap 11:1–18); nüüd aga oli neist suur hulk võetud vastu koguduse liikmeteks ning asjaolud muutusid eriti keeruliseks. Paljud usklikud Jeruusalemmas ei olnud õnnelikud. Nende jaoks pidid paganad saama kõigepealt ümber lõigatud, see tähendab, saama juudi proselüütideks, selleks et saada Jumala rahva osaks ja olla nendega osaduses.

Ap 15. ptk räägibki sellest, et paganate probleem jõudis kriitilisse seisu ning kogudus tegutses ühiselt lahenduse leidmiseks. Jeruusalemma nõupidamine oli pöördepunkt apostelliku koguduse ajaloos maailmamisjoni mõttes.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 25. augustiks.

Algusest peale koosnes Antiookia kogudus nii hellenistlikest juutidest kui ka ümberlõikamata paganatest (Ap 11:19–21; Gl 2:11–13), kes, nagu näha, elasid rahulikus sõpruses üksteisega. See sõprus aga lõhestati siis, kui Jeruusalemmast saabus rühm usklikke.

Loe Ap 15:1–5. Millise probleemi ees kogudus seisis?

Tavapärastelt juutideks nimetatud isikud Juudamaalt olid tõenäoliselt needsamad, keda 5. salm nimetab variserideks, kes olid saanud usklikuks. Variseride olemasolu koguduses ei peaks meid üllatama, kuna Pauluski oli olnud enne uskutulekut variser (Fl 3:5). See salkkond näib olevat tulnud Antiookiasse oma algatusel (Ap 15:24), ehkki veel üks juhtum, mis mõni aeg hiljem samuti Antiookias toimus, näitab, et enamiku juutide (sealhulgas apostlite) jaoks ei olnud väga mugav, et koguduses olid ümberlõikamata paganad (Gl 2:11–13).

Oma kirjas galaatlastele ei räägi Paulus juutidest positiivselt, vaid nimetab neid segadusse ajajaiks (Gl 1:7; 5:10) ja „valevendadeks“ (Gl 2:4), kelle tegelikuks ajendiks oli õonestada evangeeliumi vaimulikku vabadust ning panna paganatest uskutulnud käsumeelsuse orjusesse.

Nende mõttekäik oli üpris lihtne: niikaua kui paganad polnud ümber lõigatud ega pidanud teisi juudi tseremoniaalseadusi, ei olnud nad päästetud. Päästmine – uskusid nad – sai toimuda ainult Jumala lepingukogukonnas ning, vastavalt Vanale Testamendile, ei olnud muud teed saada Jumala valitud rahvaks kui ümberlõikamise kaudu (1Ms 17:9–14; 2Ms 12:48). Lühidalt, paganad võisid pääseda ainult juhul, kui neist said esmalt juudi proselüüdid.

Muidugi ei saanud Paulus ja Barnabas nõustuda selliste nõudmistega, mis läksid otseselt vastuollu evangeeliumi olemusega. Juudamaalt tulnute ründav käitumine aga tekitas tulise arutelu; Ap 15:2 esinev sõna (*stasis*) kannab mõtet „konflikt“ või „lahkarvamus“. Ometi oli see teema liiga tähtis, et seda lahendada ainult kohalikul tasandil. Kaalul oli koguduse ühtsus. Siis otsustasid Antiookia vennad saata mõningad saadikud Jeruusalemma, nende hulgas Pauluse ja Barnabase, et leida lahendus.

Pane ennast juutide asemele. Milliseid argumente enda kasuks esile tooksid?

Üheks suureks teemaks selles konfliktis oli ümberlõikamine. Inimene polnud seda kehtestanud (kõrvuta Mt 15:2, 9). Jumal ise oli ju käskinud seda teha märgiks Tema lepingust Aabrahami järeltulijatega kui Tema valitud rahvaga (1Ms 17:9–14).

Loe 2Ms 12:43–49. Kellest eeldati – lisaks iisraellastena sündinutele – , et nad ümber lõigatakse?

Lepingu tingimused ei piirdunud iisraellastena sündinutega, vaid laienesid igale orjale või võõrsil viibijale, kes tahtis lepingust osa saada, juhul kui ta ümber lõigati. Pärast ümberlõikamist sai võõras Jumala ees sama seisundi nagu oli iisraellaseks sündinul: „On nagu maa päriselanik“ (2Ms 12:48).

Seega oli ümberlõikamine (mehe jaoks) asendamatu selleks, et olla Jumala lepingukogukonna täisliige. Ja kuna Jeesus oli Iisraeli Messias, näis loomulikuna juutide nõudmine, et ükski pagan ei saa Tema päästest kasu ilma, et temast saaks kõigepealt juut.

Loe Rm 3:30; 1Kr 7:18; Gl 3:28; 5:6. Kuidas sai Paulus ümberlõikamisest aru?

Ütlusega, et ükski pagan ei saa päästet, ühinemata kõigepealt judaismiga, ajasid need mehed segi kaks erinevat arusaama: leping ja pääste. Jumala lepingukogukonna liikmeks olemine ei taganud päästet (Jr 4:4; 9:24). Liiasi sai Aabraham ise pääste (õigeksmõistmise) usu läbi, mis toimus enne, kui – ja mitte sellepärast, et – ta ümber lõigati (Rm 4:9–13). Pääste sai ja saab ikka usu kaudu, samas kui leping oli armuline säte, millega Jumal andis kogu maailmale teada endast ja oma lunastusplaanist. Iisrael valiti selleks otstarbeks (1Ms 12:1–3).

Probleem oli aga selles, et lepingut ja päästet liigselt omavahel ühendades hakkasid need usklikud ümberlõikamises nägema teenet. Ent Jumala päästev arm ei tegutse seal, kus tegutsevad inimlikud teod. Uskuma hakanud paganatele ümberlõikamist päästevahendina peale sundides väänati seega evangeeliumi tõde (Gl 1:7; 2:3–5), tehti tühjaks Jumala arm (Gl 2:21) ning Jeesusest ei saadud mingit kasu (Gl 5:2). Pealegi oli tegemist pääste kõiki haarava olemuse eitamisega (Kl 3:11; Tt 2:11). Paulus ei saanud iial sellise mõtlemisviisiga nõustuda.

Milline oht varitseb mõttekäigu puhul, et lihtsalt õige kiriku liikmeks olemisega saab päästetud?

Loe Ap 15:7–11. Milline oli Peetruse osa Jeruusalemma vaidluses?

Muidugi ei pane Luukas kirja kogu koosoleku menetluskäiku. Oleks huvitav näiteks teada juutide esitatud toetavaid väiteid (Ap 15:5), samuti Pauluse ja Barnabase vastuseid (Ap 15:12). Fakt, et meieni on jõudnud ainult Peetruse ja Jaakobuse kõned, näitab nende meeste osatähtsust apostlite hulgas.

Peetrus pöördus oma kõnes apostlite ja rahvavanemate poole, meenutades neile aastaid tagasi Korneeliuse juures kogetut. Sisuliselt oli tema väide sama, mida ta oli kasutanud vendade ees Jeruusalemmas (Ap 11:4–17). Jumal ise oli Korneeliuse uskutulekul väljendanud oma heakskiitu (kuigi ta oli ümberlõikamata pagan) sellega, et andis temale ja ta kodakondsetele sama Vaimu anni, mille Ta oli andnud apostlitele nelipühal.

Oma jumalikus ettenägevuses oli Jumal kasutanud just nii tuntud meest nagu Peetrus Juudamaa usklike veenmiseks selles, et Tema ei tee pääste mõttes vahet juudi ja pagana vahel. Isegi kui neil puudus vana lepingu reeglite ja regulatsioonide puhastav kasu, ei tulnud uskuma hakanud paganaid enam pidada ebapuhataiks, sest Jumal ise oli puhastanud nende südame. Peetruse viimane lause kõlas väga sarnaselt sellega, mida me Pauluse suust oodanuks: „Ent meie usume end päästetud olevat Issanda Jeesuse armu läbi samal kombel nagu nemadki“ (Ap 15:11).

Loe Ap 15:13–21. Millise lahenduse pakkus paganate probleemile Jaakobus?

Jaakobuse kõne annab mõista, et ta oli autoriteetsel kohal (võrdle Ap 12:17; 21:18; Gl 2:9, 12). Sõltumata sellest, mida ta võis Taaveti dünastia taastamisest kõnelevale Aamose prohvetikuulutusele (Am 9:11, 12) viidates Taaveti telgi ülesehitamise all mõelda, oli Jaakobuse põhieesmärk näidata, et Jumal oli juba võimaldanud paganatel ühineda selles mõttes, et ehitas taas üles „Jumala rahva“, ja seega arvati nemadki israelliks.

Selle tõttu langetas ta otsuse, et muid piiranguid paganasoost usklikele ärgu määratagu, kui aga need, mida tavaliselt nõuti võõramaalastelt, kes soovisid israeli aladel elada.

Loe Ap 15:28, 29. Millised neli keeldu otsustas nõupidamine paganaist uskutulnuile kehtestada?

Peateema, milleks nõupidamine oli kokku kutsutud, lahendati rahuldavalt. Kuna pääste on armust, vabastati usku tulnud paganad ümberlõikamise nõudest selleks, et kogudusega ühineda. Ometi tuli neil keelduda neljast punktist: (1) ebajumalatele paganlikel rituaalidel ohverdatud lihast, mida siis templi pidusöökidel pakuti või turul müüdi; (2) vere tarbimisest; (3) hukkunud loomade lihast, see tähendab, lihast, millest polnud verd välja lastud ja (4) seksuaalsest ebamoraalsusest kõigis erinevates vormides.

Enamik kristlasi tänapäeval käsitleb toitumisalaseid keelde (keelud 1–3) ajutiste soovitusena. Nad väidavad, et kuna eelnevas lõigus toodud punktid olid juutide jaoks eriti eemaletõukavad, siis olid need keelud mõeldud ainult selleks, et sillutada kuristikku juutidest ja paganatest usklite vahel. Samuti väidetakse sageli, et kõik teised Vana Testamendi seadused, sealhulgas leviitlikud seadused toidu kohta (3Ms 11. ptk) ning hingamispäeva käsk (2Ms 20:8–11), mida selles nimekirjas pole, ei ole kristlaste jaoks enam kohustuslikud.

Niinimetatud apostellik käskkiri aga ei olnud ajutine ega kristliku eetika uus koodiks, mis välistas kõik Vana Testamendiga seotu. Tegelikult apostlid ja koguduse vanemad ainult kordasid Püha Vaimu juhtimisel (Ap 15:28) 3Ms 17. ja 18. peatüki määrusi Iisraelis elavate võõramaalaste kohta.

3Ms kontekstis tähendavad need keelud paganlusest loobumist. Iga võõramaalane, kes soovis elada Iisraelis, pidi loobuma sellistest paganikest kommetest, millega ta sirgudes harjus (3Ms 18:30). Samamoodi nõuti igalt uskuma hakanud paganalt, kes soovis kogudusega ühineda, kindlat vastuseismist paganlusele.

See aga oli alles esimene samm. Koguduses olijalt oodati loomulikult, et ta täidaks Jumala tahet, olles sõnakuulelik kõiki inimesi kaasavatele käskudele, nii Moosese-eelsetele ja olemuslikult mitte-tseremoniaalsetele, nagu hingamispäev (1Ms 2:1–3), kui ka jätkuvale vahetegemisele puhaste ja ebapuhaste toitude vahel (1Ms 7:2).

Ilm 2:14, 20st on näiteks selge, et see käskkiri polnud ajutine; siin korratakse kõnealust esimest ja viimast keeldu, pidades kaudselt silmas ka ülejäänud kahte. On tõsi, et ajalugu näitab, kuidas kristlased pidasid seda käskkirja normatiiviks kaua pärast Uue Testamendi aega.

Kui tekivad vaidlused, siis kuidas õppida koos maha istuma ja üksteist ära kuulama ning seejärel lugupidamise ja alandlikkuse vaimus vaidlusalused teemad läbi töötama?

Loe Ap 15:22–29. Milliseid lisameetmeid võttis Jeruusalemma kogudus kasutusele seoses nõupidamise otsusega?

Esimeseks meetmeks oli kirjutada kiri paganatest usklিকে selleks, et teavitada neid tehtud otsustest. Kiri, mis kirjutati apostlite ja Jeruusalemma vanemate nimel, oli ametlik dokument ning näitas Jeruusalemma koguduse arvestatavat kohta – kindlasti sellepärast, et selle eesotsas olid apostlid – muude kristlike kogukondade süsteemis. Olles kirjutatud 49. aastal pKr, mis on kõige tõenäolisem nõupidamise toimumise aasta, on see kiri meie jaoks üks varaseim kristlik dokument.

Jerusalemma kogudus otsustas määrata ka kaks saadikut, Juudas Barsabase ja Siilase, saatma Paulust ja Barnabast Antiookiasse; nende ülesandeks oli viia kohale kiri ja kinnitada selle sisu.

Loe Ap 15:30–33. Kuidas Antiookia kogudus kirjale reageeris?

Kui kiri ette loeti, täitis kogudust suur rõõm julgustava sõnumi pärast: paganatest uskutulnult ei nõutud ümberlõikamist. Ühtlasi ei olnud neil vastuväiteid kirjas nõutud otsuste kohta (apostelliku nelja määruse kohta). Niiviisi sai lepitatud, vähemalt teoorias, varakristliku koguduse esimene kõige tõsisem lõhenemine.

Nõupidamise lõpuks tunnistasid Jeruusalemma koguduse juhid täielikult Pauluse evangeeliumi; juhid ulatasid Paulusele ja Barnabasele parema käe sõpruse, tunnustuse ja usalduse märgiks (Gl 2:9). Ometi leidsid need juutkristlased, kes jätkasid elamist juutide seaduse järgi, et oli vägagi keeruline olla ühes osaduslauas paganatega, kes jäid ju rituaalselt ebapuhtaks.

See teema tuleb näiteks ilmsiks Peetrusega seotud juhtumist, millest räägib Gl 2:11–14. „Isegi jüngrid ei olnud kõik valmis nõukogu otsust heameelega vastu võtma.“ – *Apostlite teod*, lk 197.

Ole endaga aus: kui keeruline on sinul sõbrustada usklিকে teisest rassist, kultuurist ja ka ühiskonnaklassist? Kuidas saad puhtaks sellest otsustavast evangeeliumivastasest hoiakust?

Toetav mõte:

„Juudisoost pöördunud ei liikunud üldiselt edasi nii kiiresti, nagu Jumal oma ettenägevuses neid juhtis. Apostlite töö tulemusena paganate hulgas oli ilmne, et paganatest pöördunute arv ületab suuresti juudisoost kristlaste arvu. Juudid kartsid, et kui nende käsuõpetuse piirangud ja tseremooniad ei tehta paganaatele kogudusse kuulumise tingimuseks, siis juutide rahvuslikud iseärasused, mis seni olid hoidnud neid lahus kõigist teistest rahvastest, kaovad evangeeliumisõnumi vastuvõtjate hulga täiesti.“ – Ellen G. White, *Apostlite teod*, lk 189.

„Juudakristlasel, kes elas templi vahetus läheduses, oli loomulik lasta oma meeli kõita juutide kui rahvuse erilistel eesõigustel. Kui nad nägid, et kristlik kogudus judaismi tseremooniatest ja traditsioonidest eemaldus, ning mõistsid, et see eriline pühadus, mis juuda kommetele oli omistatud, kaob uue usu valgel pea-aegu täiesti, said paljud pahaseks Pauluse kui mehe peale, kes suurel määral selle muudatuse põhjustajaks oli. Isegi jüngrid ei olnud kõik valmis nõukogu otsust heameelega vastu võtma. Mõned olid väga innukad tseremoniaalkäsu pidajad ning vaatasid Paulusele viltu, kuna arvasid, et tema põhimõtted juuda käsuõpetuse nõuete suhtes on liiga lõdvad.“ – Lk 197.

Küsimused aruteluks:

1. Minge klassis tagasi esmaspäevase osa viimase küsimuse juurde. Kuidas saad aru tõsiasjast, et kuulumine „õigesse“ kogudusse ei taga päästet? Näiteks oli vana-aja Iisrael kindlasti „õige kogudus“, kuid see ei tähenda, et igaüks selles sai päästetud. Juhul kui õigesse kogudusse kuulumine päästmist ei taga, siis mis kasu on kogudusse kuulumisel?
2. Varakristliku koguduse ees seisev tähtsaim administratiivne teema oli ümberlõikamata paganate võtmine usukogukonda. Millised teemad võivad meie tänapäeva koguduses olla sellega võrdväärsed ja mida õpetab Ap 15. ptk meile selle kohta, kuidas neid käsitleda?
3. Tehke klassis nii, et osa inimesi asub juutide seisukohale, kes nõudsid, et paganad peavad saama juudi proselüütideks enne, kui kogudusega ühinevad – selles nägid nad õigusega Iisraelile antud lepingu töotuste lisa. Millised on nende väited ja kuidas sa vastad? Kuidas saab selline väitlus meile näidata, miks näivad tänapäeval nii selgena paistvad teemad teistsugusel ajal palju keerulisemad kui praegu?

Veel üks küsimus

Byongju Lee silmitses hämmastunult luuletust, mille keegi oli tekstisõnumina talle saatnud. Ta ei tundnud seda telefoninumbrit. Paljud inimesed kustutaksid valelt numbrilt tulnud sõnumi, kuid Byongju ei teinud nii. Ta saatis samale aadressile tekstisõnumi: „Kellega on tegemist?“

Tema mobiiltelefon helises. „Kellega on tegemist?“ küsis naisehää. „Teie saatsite esimesena tekstisõnumi,“ vastas Byongju.

Tuli välja, et helistaja oli tahtnud saata selle luuletuse oma sõbrale, kuid oli ühe numbriga eksinud.

Paljud oleksid telefonikõne siinkohal lõpetanud, kuid Byongju mitte. Ta esitas veel ühe küsimuse: „Kas te olete luuletaja?“

„Ei, ma olen algkooli õpetaja,“ vastas naine. „Kirjutan luuletusi hobi korras.“

„Oi, kas tõesti?“ imestas Byongju. Ta arvas, et tundis naise häälhääle järgi ära tema elurajooni, ja uuris seetõttu: „Kas te elate Busanis?“, viidates Lõuna-Korea suuruselt teisele linnale.

„Ei, ma elan Jinjus,“ vastas naine.

„Minagi lõpetasin keskkooli Jinjus,“ teatas Byongju.

Naine küsis, millise, ja rääkis innukalt, et tema õppis just mehe koolist teisel pool tänavat asuvas koolis. Mõne minuti tuletasid nad meelde oma keskkooliaega.

Siis küsis naine: „Mida te tahate?“

„Ma olen koguduse pastor,“ ütles Byongju.

„Millise uskkonna?“

Küsimus viis Byongju mõttele, et see naine ei olnud budist, mis on suuruselt teine usugrupp Lõuna-Koreas ja moodustab 15 protsenti elanikkonnast. „Kristlased ei küsimungalt, millises templis ta töötab, niisiis peab naine olema kristlane,“ mõtles ta. Kristlasteks peetakse 51miljonilisest elanikkonnast 27 protsenti.

„Olen seitsmenda päeva adventistide pastor,“ vastas Byongju.

„Sa aru,“ ütles naine. „Kas te teate Noa Laeva?“

Byongju üllatus. Noa Laev on Lõuna-Koreas adventkoguduse kõrvalharu.

Naine selgitas, et ta oli kaks aastakümnet tagasi käinud põgusalt Noa Laeva grupi jumalateenistustel. Ta oli lahkunud grupi juurest ühes küsimuses veendununa – et pühapäev ei ole piibellik hingamispäev. Nüüd, 20 aastat hiljem, oli ta saatnud ekslikult tekstisõnumi adventpastorile.

Sellel öhtul saatis Byongju naisele veel ühe tekstisõnumi. „Oli tore teid täna kohata!“ kirjutas ta.

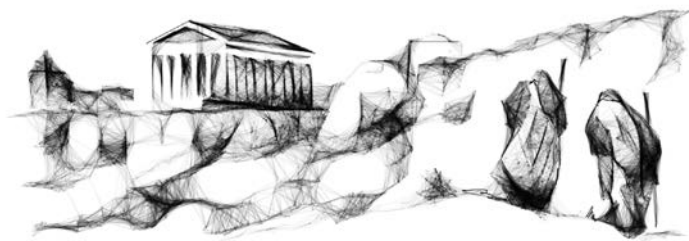
Aasta hiljem see naine ristiti.

„Evangelism on kerge,“ ütles Byongju. „Oleksin ma seda tekstisõnumit eiranud, ei oleks temast võib-olla koguduseliiget saanud. Kuid ma püüdsin luua sidet, küsides ühe küsimuse teise järel.“

51aastane Byongju Lee (pildil) on hingmispäevakooli ja isikliku teenistuse juht Adventkoguduste Korea unioonis, Soulis, Lõuna-Koreas. Ühtlasi on ta igapäevase palvesaate „Chun Su Dap“ juht ja kõneleja; seda peetakse populaarsuselt teiseks religioosseks saateks Lõuna-Koreas.

Teine misjonireis

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Ap 16. ptk; Rm 3:28; Gl 2:16; Ap 17. ptk; 1Kr 1:23; Ap 18:1–10.

Juhtsalm: „Ära karda, vaid räägi, ja ära ole vait! Sest mina olen sinuga ja keegi ei tule sinu kallale sulle kurja tegema, sest mul on palju rahvast siin linnas“ (Ap 18:9, 10).

Taas Antiookias olles kasvasid Paulus ja Barnabas kogudust ning tegelesid evangeelse tööga edasi. Näib, et see oli viimane kord, kui nad koos töötasid, sest teravad erimeelsused viisid nad lahku. Pauluse ja Barnabase erimeelsuse põhjuseks oli Barnabase õepoeg Markus (Kl 4:10). Kui Paulus kutsus Barnabast uuesti minema paikadesse, kus nad eelmise misjonireisi ajal olid kuulutustööd teinud, tahtis Barnabas oma õepoja kaasa võtta, kuid Paulus oli vastu, sest Markus oli kord juba tagasi astunud (Ap 13:13).

Pauluse ja Barnabase irdumisest tuli aga õnnistus, sest oma pingutusi lahku viies suutsid nad käia laiemal alal, kui algselt kavandatud. Barnabas võttis Markuse ja läks tagasi oma kodumaale Küprosele (Ap 4:36). Samas läks Paulus, kutsunud endaga kaasa Siilase, läbi Süüria ja Kiliikia ning kinnitas sealseid kogudusi. Enne esimest korda Antiookiasse tulekut oli Paulus veetnud mõne aasta Tarsoses (Ap 9:30; 11:25, 26). Nüüd oli tal võimalus külastada jälle kogudusi, mida ta sinna oli rajanud. Igatahes oli Jumala plaan Pauluse suhtes palju suurem, kui Paulus algul mõistis.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 1. septembriks.

Luukase sündmuste valik toob Pauluse peaaegu otse Derbesse ja Lüstrasse. Ainus, mida ta Süüria ja Kiliikia kohta ütleb, on see, et Paulus käis need piirkonnad läbi ja kinnitas kogudusi (Ap 15:41).

**Loe Ap 16:1–13. Mida õpetab Pauluse tegevus meile selle kohta, kui peen-
netundeliselt otsis ta võimalusi kaasinimesteni jõudmiseks?**

Kuigi Timoteose isa oli pagan, oli tema ema juudist kristlane. Ema nimi oli Eunike. Timoteos oli küll ümberlõikamata, aga ta tundis lapsest peale Pühakirja (2Tm 3:15), mis annab mõista, et ka tema oli jumalakartlik inimene. Kristlasena oli ta juba pälvinud lugupidamise ja kõikide kohalike usklike imetluse.

Kuna juudid arvestasid juudiks olemist pigem ema- kui isapoolse liini kaudu, oli Timoteos juut. Teda ei olnud kaheksandal päeval pärast sündimist ümber lõigatud, võib-olla sellepärast, et tema kreeklasest isa pidas ümberlõikamist ebainimlikuks.

Soovides Timoteost endale kaastööliseks saada ning teades, et ümberlõikamata juudina keelatakse tal ärataganemise süüdistusel astuda juudi sünagoogidesse, lõikas Paulus ta ümber. Paulust ajendas seda tegema täiesti praktiline vajadus ning selles ei tuleks näha vastuollu minekut evangeeliumiga, mida ta kuulutas.

Olles uuesti külastanud paiku, kus ta oma esimese misjonireisi ajal oli olnud, otsustas Paulus minna edelasse, tõenäoliselt Efesosse Aasia provintsis, kuid Püha Vaim takistas tal seda teha. Siis liikus ta põhja suunas, püüdes minna Bitüüniasse, kuid jälle takistas Vaim mingil avalikustamata viisil tal sinna mineku. Kuna Paulus oli juba möödumas Müüsiast, jäi talle ainus valik minna lääne poole Troa sadamalinn, kust võis purjetada mitmesse suunda.

Öises nägemuses aga näitas Jumal Paulusele, et ta peaks seilama üle Egeuse mere Makedooniasse. Kui tema kaaslased nägemusest kuulda said, tegid nad järel-
duse, et Jumal oli neid tõepoolest kutsunud jagama evangeeliumi Makedoonias.

**Mõtle sellele, miks lõikas Paulus Timoteose ümber. Mida peaks see rää-
kima meile tahtlikkusest teha midagi, millega me ei ole alati nõus või ei
pea vajalikuks, kuid mis teenib suuremat eesmärki?**

Kord juba Makedoonias, rändasid Paulus ja ta kaaslased Filippisse, kuhu nad rajasid esimese kristliku koguduse Euroopas.

Loe Ap 16:11–24. Kuhu misjonärid hingamispäeval läksid ja miks? Mis nendega seal lõpuks juhtus?

Iga kord, kui Paulus mõnda linna saabus, oli tal kombeks külastada hingamispäeval kohalikku sünagoogi selleks, et juutidele tunnistada (Ap 13:14, 42, 44: 17:1, 2; 18:4). Filippis läksid tema ja ta salgake jõe äärde palvetama – koos naistega, kellest osa olid juudi-, osa paganasoost jumalakumardajad –, mis tõenäoliselt tähendas, et selles linnas ei olnud sünagoogi. Tähtis on niisugune asjaolu sellepärast, et Paulus käis juutide sünagoogides hingamispäeviti mitte ainult evangeliseerimise eesmärgil, vaid see oli ka tema jumalateenimise päev.

Loe Ap 16:25–34. Vaata veelkord vangivalvuri uskutulemise lugu. Mida tal tuli teha selleks, et saada päästetud?

Pauluse ja Siilase vastus vangivalvuri küsimusele on täielikus kooskõlas evangeliumiga, kuna pääste tuleb täielikult usu kaudu Jeesusesse (Rm 3:28; Gl 2:16). Sellest juhtumist ei saa me aga tuletada üht: uskumine Jeesusesse on kõik, mida ristimise jaoks vaja on, ning see toimib põhjaliku õpetuslikus ja praktilises vallas juhendamise arvelt.

Mida me vangivalvuri kohta teame? Kas ta oli juut või juudist proselüüt? Mõlemal juhul oli tal vaja uskuda, et Jeesus on tema Issand ja Päästja. Mis siis, kui ta oli pagan, kes juba tundis ja kummardas Jumalat, nagu Korneelius, Lüüdia (Ap 16:14) ja paljud teised tegelased Apostlite tegude raamatus? Mis siis, kui ta oli eelnevalt käinud Pauluse evangeliseerimisel koosolekutel selles linnas? Ükskõik, millised tõsiasiad tema kohta käivad, ei saa kirja pandu lakoonilisusega vabandada kiirustades ristimist.

Loe Ap 16:31–34. Mida õpetab loetu meile selle kohta, kui lõplik ja täielik oli meie eest toodud Kristuse ohver? Kuidas õppida päevast päeva toetuma kinnitusele, et Kristuse õigus katab sind ja on sinu ainus lootus päästetud saada?

Teisipäev, 28. august

Tessaloonika ja Beroia

Kui Paulus ja Siilas vangist vabanesisid, lahkusid misjonärid Filippist (Ap 16:35–40). Filippist läks Paulus oma kaaslastega otsejoones Makedoonia pealinna Tessaloonikasse.

Loe Ap 17:1–9. Kuidas reageerisid Tessaloonika juudid sellele, et Pauluse jutlustamisel oli edu paganate hulgas?

Taas kord näeme, et Paulus otsis sünagoogi, kus evangeeliumist rääkida. Pauluse sõnum veenis paljusid pühendunud kreeklasi ja üsna mitut silmapaistvat naist. Kuna need uskuma hakanud „liitusid Pauluse ja Siilasega“ (Ap 17:4), siis näib see tähendavat, et nad moodustasid omaette rühma ja kogunesid sünagoogis käijatest eraldi, tõenäoliselt Jaasoni majas.

Kadedusest ajendatuna hakkasid nende vastased korda rikkuma. Neil oli kavas tuua Paulus ja Siilas – Timoteost ei mainita – linnanõukogu ette ja neid süüdistada. Kuna misjonäre ei suudetud leida, tiriti Jaason ja osa teisi uusi usklikke kohalike ametivõimude ette, süüdistatuna poliitiliste agitaatorite varjamises.

Loe Ap 17:10–15. Mille poolest reageerisid Beroia usklikud Tessaloonika usklikest teistmoodi?

Sõna *eugenēs* (Ap 17:11) tähendas algselt „hästi sündinud“ või „üllas päritolu“, kuid hakkas tähendama üldisemat „õiglase mõtlemise“ hoiakut, millest siinpuhul on ilmselt jutt. Beroia juute kiidetakse sellepärast, et nad nõustusid Pauluse ja Siilasega, kuid olid tahtlikud ise Pühakirja uurima ja vaatama igapäevaselt järele, kas misjonäride räägitu oli õige. Pelk tundepõhine evangeeliumile vastamine ilma vajaliku aruka veendumuseta kipub olema pinnapealne ja lühiaegne.

Üsna pea aga katkestas tagakiusamine Pauluse viljaka tegevuse Beroias, sundides teda liikuma edasi lõuna poole, Ateenasse.

Millal sa viimati hoolikalt Pühakirja uurisid selleks, et välja selgitada, „kas see on nõnda“?

Vana-Kreeka intellektuaalne keskus Ateena oli sõna otseses mõttes antud ebajumalate valdusse. Inimeste ja jumalate marmorkujusid leidis kõikjal, eriti agora (rahvakoosolekute pidamise väljaku) sissekäigu juures, mis oli linna keskus. Paulus tegi see valitsev ebajumalakultus niivõrd murelikuks, et ta muutis oma tava esmalt sünagoogi minna, ning asus tööle kahel tegevussuunal: ta arutles igal nädalal juutide ja pühendunud paganatega sünagoogis ning kreeklastega iga päev koosolekuväljakul. (Vaata Ap 17:15–22.)

Kuna ateenlased olid alati valmis kuulama midagi uut, huvitus osa filosoofe Pauluse õpetusest ja kutsus ta kõnelema Areopaagile, linna autoriteetsesse nõukogusse. Oma kõnes ei tsiteerinud Paulus Pühakirja ega teinud kokkuvõtet Jumala tegevusest Iisraeliga, nagu ta tegi juudi kuulajaskonnale kõneledes (võrdle Ap 13:16–41); seekordse kuulajaskonna jaoks ei olnud sel mõtet. See-eest esitas Paulus mõningaid piibellike tõdesid viisil, mida suutsid mõista kultuursed paganad.

Loe Ap 17:22–31. Millistest suurtest tõdedest Jumala, päästmise, ajaloo ja inimsoo kohta kõneles Paulus kokkutulnud inimestele Areopaagil?

Suurem osa Pauluse sõnadest kõlas naeruväärselt sellise nõudliku paganliku kuulajaskonna jaoks, kelle arusaamad Jumalast ja religioonist olid vägagi väändunud. Me ei tea, kuidas kavatses Paulus oma kõne lõpetada, sest näib, et ta katkestati just siis, kui ta osutas sellele, et Jumal mõistab maailma üle kohut (Ap 17:31). Selline uskumus pörkas kokku Kreeka kahe põhimõttega: (1) et Jumal on täielikult kogemuse ja tunnetuse piire ületav, kel pole mingit tegemist selle maailmaga ega hoolt inimeste käekäigu pärast, ja (2) kui inimene sureb, siis ei ole mitte mingit ülestõusmist. See aitab selgitada, miks oli evangeelium kreeklaste jaoks narrus (1Kr 1:23) ning miks tuli Ateenas usku vähe inimesi.

Ometi oli nende hulgas, kes uskuma hakkasid, mõni väga mõjukas inimene Ateena ühiskonnas, nagu näiteks Areopaagi liige Dionüüsios ja Damaris, kelle nimepidi nimetamine viitab sellele, et ta oli küllalt tähtsas seisuses, võib-olla isegi nõukogu liige (Ap 17:34).

Pauluse teistsugune lähenemisviis Areopaagil näitab tema teadlikkust ühiskondlikest ja kultuurilistest erinevustest. Ta tsiteeris ju ka paganlikku luuletajat (Ap 17:28) selleks, et oma sõnu selgitada. Mida peaks Pauluse teguviisi õpetama meile selle kohta, kuidas kasutada erinevate inimesteni jõudmiseks erinevaid meetodeid?

Ap 18:1–11 jutustab Pauluse kogemusest Korintoses, kuhu ta jäi poolteiseks aastaks. Akvila ja Priskilla said Pauluse eluaegseteks sõpradeks (Rm 16:3; 2Tm 4:19). Kirjaneb annab mõista, et nad olid juba enne Korintosesse tulekut kristlased; tõenäoliselt vahetasid nad elukohta imperaator Claudius ajal juutide Roomast väljasaatmise tõttu. Rooma ajaloolane Suetonius näib märkivat, et see väljasaatmine tekkis „Kristuse“ nimega seostatud juutide kogukonna rahutuste tõttu (Claudius 25.4), mis võis ehk olla kohalike juudi usklikke poolt kuulutatava evangeeliumi tagajärg. Nii on võimalik, et Akvila ja Priskilla olid ka ise olnud seotud evangeeliumi kuulutamisega. Igal juhul, lisaks sellele, et jagati sama usku ja oldi samasuguse juudi taustaga, oli Paulusel ja ta uutel sõpradel ka sama elukutse.

Loe Ap 18:4–17. Milline oli Pauluse misjonitegevuse tulemus Korintoses?

Kui Timoteos ja Siilas Makedooniast kohale jõudsid, töid nad kaasa mõningase rahalise toetuse sealsetelt kogudustelt (2Kr 11:8, 9), mis võimaldas Paulusel ennast täiesti kuulutustööle pühendada. Pauluse käitumisjooneks oli oma ülesannet täites elada oma kulul, kuigi ta õpetas sedagi, et „evangeeliumi kuulutajad võivad elada evangeeliumist“ (1Kr 9:14).

Vaatamata sellele, et juudid seisis Pauluse sõnumile tugevalt vastu, uskus osa juute ikkagi. Samamoodi uskusid ka mitu paganatest jumalakummardajat. Uskumise hulgas oli sünagoogi ülem Krispus ja kogu tema leibkond. Paljud korintlased uskusid samuti ja nad ristiti. Olukord juutide hulgas oli aga üsna pingeline, nagu näitab ka see juhtum (Ap 18:12–17), ning tõenäoliselt kavatses Paulus Korintosest peagi lahkuda, kuid öises nägemuses sai ta jumaliku julgustust veel sinna jääda (Ap 18:9–11).

Tagasiteel Antiookiasse võttis Paulus Akvila ja Priskilla kaasa ning jättis nad Efesosse, kus ta veetis mõne päeva enne oma reisi jätkamist. Seal viibides oli tal võimalus jutlustada kohalikus juudi sünagoogis ning sealne positiivne reaktsioon andis lootust, et kui Jumal tahab, võib ta tulla tagasi (Ap 18:18–21). See toimuski tema järgmisel misjonireisil.

Paulus, kellele tundus tema sealolek nurjumisena, vajas Issandalt julgustust selleks, et päästa sealseid inimhingi. Mida ütlevad meile sõnad, mida Issand Paulusele lausus, kui me peaksime mõnikord midagi sarnast tundma?

Toetav mõte:

„Need, kes tänapäeval õpetavad ebapopulaarseid tõdesid, ei tarvitse kaotada julgust, kui ka nemad mõnikord sugugi soodsamat vastuvõttu ei leia – isegi kristlastelt – kui leidsid Paulus ja tema kaastöölised rahvalt, kelle seas nad töötasid. Risti kuulutajad peavad relvastuma valvamise ja palvega; nad peavad edasi liikuma usu ja julgusega, tehes alati kõike Jeesuse nimel.“ – Ellen G. White, *Apostlite teod*, lk 230.

„Kui praegu – selle maailma ajaloo lõppsündmuste ajal need, kellele kuulutatakse meie aja tõdesid, järgiksid beroialaste eeskuju ning uuriksid Pühakirja iga päev, võrreldes neile esitatud kuulutust Jumala Sõnaga, siis seal, kus praegu on Jumala käsule ustavaid vaid vähe, oleks neid palju rohkem...“

Kõigi üle mõistetakse kohut vastavalt neile paistnud valgusele. Issand saadab oma saadikud välja õnnistuse sõnumiga; need aga, kes seda kuulevad, on vastutavad selle eest, kuidas nad Tema sulaste sõnu vastu võtavad. Kes tõde siiralt otsivad, uurivad alati neile esitatud õpetusi Jumala Sõna valgel hoolikalt järele.“ – Lehekülg 232.

Küsimused aruteluks:

1. Esmaspäevase osa viimase lõigu kontekstis arutlege klassis järgmise väljavõtte tähenduse üle: „Ristitavate osas on tarvis teha põhjalikumat ettevalmistust... Kristliku elu põhimõtted tuleb selgeks teha neile, kes on äsja tõe juurde tulnud.“ – Ellen G. White, *Tunnistused kogudusele*, 6. kd, lk 91, 92.

2. Peatu pikemalt kolmapäevase osa viimasel küsimusel. Kuidas saame kogudusena ilmutada Paulusele omast mõistmist kultuuriliste erinevuste suhtes ning samasugust valmidust kohata inimesi seal, kus nad on, ilma et läheksime kompromissile evangeeliumi ja oma usulise identiteediga?

3. Loe Ap 17:32–34. Mida õpime kolmest reageeringust, mis Pauluse sõnumile Ateenas osaks said? „(1) Osa pilkas. Neile tegi nalja kummalise juudi kirglik innukus. Elu pilada on võimalik; kuid need, kes nii teevad, leiavad, et see, mis algas komöödiana, lõppeb tragöödiana. (2) Osa **lökkas oma otsustuse edasi. Kõigist päevadest ohtlikem on päev, mil inimene leiab, et ta räägib homsest väga kergelt.** (3) Osa uskus. Tark inimene teab, et ainult rumal hülgab Jumala pakkumise.“ – William Barclay, *The Acts of the Apostles*, täiendatud trükk. (Philadelphia: Westminster, 1976), lk 133.

4. Paulus tsiteeris paganlikku autorit (Ap 17:28) selleks, et oma seisukohta ateenlastele selgitada. Mida peaks tema tegevus meile ütlema selle kohta, kuidas võib niisuguste allikate kasutamisel olla väärtust? Millised ohud siin ühtlasi peituvad?

Ei rikas ega vaene

Chang unistas rahast ja jõukusest Hiinas.

Ta mõtles, et tema seljakotte tootev tehas teeb ta rikkaks, seepärast oli ta nõutu, kui tema ettevõtte sattus raskustesse. Üks interneti-sõber pakkus tavatut nõu: „Mine kirikusse.“

Chang oli kirikusse minekuks liiga hõivatud seni, kuni tema tehas pankrotti läks, kuid kui ta esimest korda kirikusse läks, ei avaldanud see talle muljet. Siis ütles keegi talle, et kui ta kirikus käib, hakkab Jumal teda õnnistama.

„Tahtsin, et Jumal õnnistaks mind rohkelt rahaga, nii läksin teist korda jälle,“ ütles ta.

Umbes sel ajal palgati Chang ühte teise linna restorani kokaks. Kohale saabunud, hakkas ta kohe internetist kirikut otsima. „Tahtsin leida kirikut selleks, et saaksin rohkem raha teenida,“ ütles ta.

Ta leidis kahe kiriku aadressid – üks oli suur pühapäeva-kirik ja teine väike seitsmenda päeva adventistide kodukirik. „Ma ei tea, miks, kuid otsustasin minna väikesesse kirikusse,“ ütles ta.

Ühel päeval rääkis üks koguduseliige Changiga hingamispäevast. „Kui sa hingamispäeva pead, saad rohkelt õnnistatud,“ ütles ta.

Chang tahtis palju raha, nii palus ta kogudusel enda pärast palvetada, et ta hakkaks pidama hingamispäeva. Järgmisel päeval rääkis ta tööandjale, et tahab hingamispäeva vabaks või lõpetab muidu töösuhte.

„Ära ähvarda lõpetamisega,“ ütles tööandja. „Pea siis oma hingamispäeva.“

Kui restorani omanik sellest korraldusest kuulis, nõudis ta raevukalt, et Chang töötaks hingamispäeviti. Chang loobus kohe töökohast. Tähelepanuväärne, kuid kõik selle restorani töötajad loobusid solidaarsuse märgiks samuti töökohast.

Väga kiiresti tegid koguduseliikmed Changile ettepaneku, et ta läheks adventistide sanatooriumisse tervishoiukursustele. Changile see mõte meeldis. Toitumisspetsialisti tunnistusega maanduks ta kõrgepalgalisel töökohal.

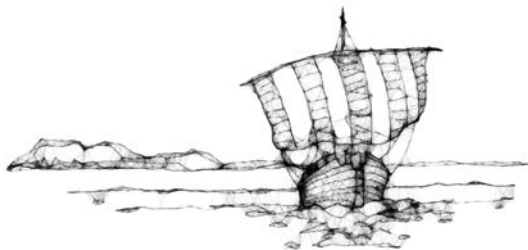
Kuid temas kasvas järjest ka soov Jumalat tunda. Ta palvetas piibliõppe pärast. Järgmisel päeval helistasid kaks inimest erinevatest kogudustest ja soovitasid teineteisest sõltumatult tal osa võtta peagi algavast piibliõppes ühes linnas. See õppus muutis Changi südame. Ta kaotas iha raha järele ja temast sai piiblitöoline.

34aastanae Chang ütles, et tema elu võib kokku võtta Js 55:8 sõnadega: „Aga minu mõtted ei ole teie mõtted, ja teie teed ei ole minu teed, ütleb Issand.“

„Ma ei tunne ennast nüüd rikkana, aga ei tunne ka vaesena,“ ütles ta. „Üks jutlustaja ütles mulle kord, et tal pole millestki puudu. Ma ei uskunud seda naist ja ütlesin: „Tõesti? Kas sul on nii palju raha, et sul ei puudu midagi?“ Nüüd suudan mõista, mida ta silmas pidas. Mul pole millestki puudu.“

Sinu hingamispäevakooli misjoniannetused aitavad toetada selliseid Globaalmissjoni teerajajaid nagu Chang.

Kolmas misjonireis

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Ap 18:24–28; Ap 19. ptk; Ap 20:7–12, 15–27; 2Kr 4:8–14; Ap 21:1–15.

Juhtsalm: „Ma ei pea oma elu mingil kombel endale kalliks, vaid püüan lõpule viia oma elutöö ja ülesande, mille ma olen saanud Issanda Jeesuse käest: tunnistada Jumala armu evangeeliumi“ (Ap 20:24).

Luuka aruanne Pauluse kolmandast misjonireisist algab küllalt järsku. Tekst ütleb ainult, et olles viibinud mõnd aega Antiookias, oma elutöö keskuses, asus apostel järgmisele teekonnale, käies järjest läbi „Galaatia maakonna ja Früügia, kinnitades kõiki jüngreid“ (Ap 18:23). Nii on esimesed 2 400 kilomeetrit teekonnast hõlmatud ühte lausesse.

Seda seetõttu, et reisi tulipunkt oli Efesos, kus Paulus viibis rohkem aega kui üheski teises linnas oma teekonna jooksul. Evangeelsest seisukohast võttes oli tegevus Efesoses väga viljakas; Pauluse kuulutustöö mõju kandus tervesse Aasia provintsi (Ap 19:10, 26). Tõenäoliselt just sel ajal asutati kogudused Kolossas, Hierapolis ja Laodikeas, võib-olla Pauluse ühe kaastöölise Epafrase abil (Kl 4:12, 13; Kl 1:7; Fm 23).

Selle reisi puhul on tähelepanuväärne **tõsiasi, et see on viimane Pauluse reis, millest Apostlite tegude** raamatus kirjutatakse. Paulus võttis selle ette vaba mehena. Luukas kirjutab küll veel ühest reisist, sedapuhku Rooma, kuid siis juba vangina.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 8. septembriks.

Ap 18:24–28 annab teada, et ajal, mil Paulus oli alles teel Efesosse, tuli sellesse linna üks juudist usklik nimega Apollos. Ta oli kõneosav mees ja tundis hästi Pühakirja. Sellest, kuidas Luukas Apollost kirjeldab, on selge, et ta oli Jeesuse järelkäija: „Teda oli õpetatud tundma Issanda teed ja vaimult keevalisena ta rääkis ja õpetas täpselt Jeesusest“ (Ap 18:25). Siiski teadis ta ainult Johannese ristimist. Ristija Johannes oli Apollose ristinud ja ta sai Jeesusega tuttavaks viimase maapealse elu ajal, kuid pidi olema kolinud sellest piirkonnast ära – tõenäoliselt tagasi Aleksandriasse – enne kannatuste/nelipüha sündmusi.

See selgitab, miks Akvila ja Priskilla talle täiendavaid juhiseid andsid. Kuigi Apollos suutis Pühakirjast näidata, et Jeesus oli Iisraeli Messias (Ap 18:28), oli tal vaja viia end kurssi kristluse arenguga pärast Jeesuse tööperioodi. Akvila ja Priskilla aga tegid Apollose jaoks rohkem: koos teiste Efesose usklikuga andsid nad talle soovituskirja Ahhaia kogudustele (Ap 18:27), mis võimaldas tal Korintoses tõhusalt tegutseda (1Kr 3:4–6; 4:6; 16:12).

Loe Ap 19:1–7. Mis juhtus Paulusega siis, kui ta Efesosse jõudis?

Apollose loole lükitakse otsa kaheteistkümne mehe lugu, keda Paulus kohtas Efesosel siis, kui linna jõudis, sest nende olukord oli üsna sarnane. Neid nimeatakse „jüngriteks“ (Ap 19:1) ning küsimus, mille Paulus neile esitas (Ap 19:2), annab selgesti mõista, et nad juba uskusid Jeesusesse. Samas aga näitab nende vastus Paulusele (sarnaselt Apollose vastusega), et nad olid varem samuti Ristija Johannese jüngrid, kellest olid saanud Jeesuse jüngrid, kuid neil puudus nelipüha kogemus. Nad pidid saama võimaluse tunda rõõmu sügavamast kogemusest Issandaga.

„Efesosse saabudes leidis Paulus kaksteist venda, kes, nagu Apolloski, olid olnud Ristija Johannese jüngrid ning kellel, nagu temalgi, oli mõningaid teadmisi Kristuse missiooni kohta. Neil ei olnud Apollose väljapaistvaid võimeid, kuid nad püüdsid samasuguse siiruse ja usuga levitada saadud teadmisi.“ – Ellen G. White, *Apostlite teod*, lk 282.

Peaksime vaatama nende uuesti ristimist selle ainulaadse olukorra valguses. Nad ei tulnud teisest kristlikust uskonnast ega olnud just kogenud uskutulekut. Neid lõimitakse kristluse peavoolu. Tõsiasi, et nad said Vaimu ja rääkisid keeltega, tähendab tõenäoliselt seda, et nad olid kristlikud misjonärid, nagu Apolloski, ning nüüd anti neile täisvolitus tunnistada Jeesusest Kristusest kõikjal, kuhu nad läksid.

Efesoses toimis Paulus oma kombe kohaselt kuulutada esmalt sünagoogis. Kui tõusis vastuseis, kolisid tema ja uued usklikud Tüünnose loengusaali, kus Paulus iga päev kahe aasta jooksul jutlustas (Ap 19:8–10). Luukas võtab Pauluse tegevuse Efesoses kokku sõnadega, et kogu provints sai vägagi kuulda evangeeliumi (Ap 19:10, 26).

Ap 19:11–20 lisab Luukas mõne imeteo, mis kirjeldab Jumala väe võidukäiku linnas, kus maagia ja muu ebaususe kombes olid üsna üldlevinud. Pole kahtlust, et Jumal tervendas Pauluse kaudu, kuid mõne jaoks võib kõlada võõrastavalt, et ka käterätikutel ja põlledel, mida apostel puudutas, oli tervendav vägi (Ap 19:12), ehkki sellel on sarnasus Jeesuse tervendatud veritõbise naise looga (Luuka 8:44). Efeslaste ebaususe tõttu võis Jumal sooritada „iseäralikke“ imetegusid, nagu Luukas ütleb (Ap 19:11). See on tõenäoliselt näide sellest, kuidas Jumal rahuldab inimeste vajadusi nende arusaamise tasemel.

Olles rahul oma misjonitegevusega Efesoses, otsustas Paulus minna Jeruusalem (Ap 19:21). Luukas ei põhjenda, milleks selline reis, kuid me teame Pauluse enda kirjadest, et ta tahtis üle anda rahasummad, mida ta oli kogunud Jeruusalemis koguduse vaesuse kergendamiseks (Rm 15:25–27, 1Kr 16:1–3). Varade ühendamine koguduse alguspäevil ja ränk nälgjahäda Claudiuse ajal oli Juudamaa usklikud vaeseks teinud ning Paulus nägi nende abipalves (Gl 2:10) võimalust kinnitada nii nende usaldust tema apostliametisse kui ka ühendada nüüd kultuurideüleseks saanud kogudust, vaatamata äratundmisele, et ta võis ohtu sattuda (Ap 20:22, 23; Rm 15:31).

Loe Ap 19:23–41. Mis oli tegelik põhjus, miks oldi Paulusele vastu, ja mis ilmnis Efesoses tema sealviibimise lõpus?

Vastuseisul oli pistmist paganliku jumalateenimisega, mida Pauluse tegevus tõsiselt ohustas. Demeetriost ajendasid ilmselgelt rahaasjad, kuid ta suutis pöörata selle usuteemaks Efesoses paikneva Artemise (ehk Diana) templi tõttu, mida peeti üheks seitsmest antiikmaailma imest.

Loe Ap 19:27. Pane tähele, kui oskuslikult suutis Demeetrios religioosse „vagaduse“ sildi all hoida rahakraanid lahti. Miks peaksime kristlastena olema hoolikad, et me ei kasutaks samamoodi oma usku või väidetavat vagadust?

Pärast mässu (Ap 19:23–41) otsustas Paulus Efesosest lahkuda. Kuid ta võttis ette ulatusliku rännaku Makedoonia ja Ahhaia kaudu, selle asemel, et otse Jeruusalemma minna (Ap 20:1–3). Temaga oli teekonnal kaasas esindajaid paganate kogudustest (Ap 20:4).

Loe Ap 20:7–12. Mis on lahti üldlevinud väitega nagu aitaksid need salmid tõestada hingaispäeva üleviimist pühapäevale?

Pauluse peatumine Troases lõppes koguduse koosolekuga „nädala esimesel päeval“ (Ap 20:7). Nad kogunesid „leiba murdma“, mis on tõenäoliselt viide Issanda õhtusöömaajale, ükskõik kas siis koos või ilma osadussöömaajata. Need kaks söömaega ühendati sageli juba Jeruusalemma koguduse alguspäevil (Ap 2:42, 46). Seda võimalust ei välista tõik, et ei mainita karikat ega palveid. Tulipunkt on asjaolus, et siintoodud juhtumit esitatakse sageli tõendina, justkui oleks juba Pauluse ajal olnud, vähemalt paganate kogudustes, jumalateenimispäevaks hingamispäeva asemel pühapäev.

Ometi on vaja enne, kui midagi sellist väita, kindlaks teha täpne päev, millal koosolek toimus, samuti ka kokkutuleku olemus. Viide sellele, et kasutati valgusteid (Ap 20:8), käsikäes tõsiasjaga, et Pauluse sõnumiesitus kestis keskööni (Ap 20:7) ja siis koiduni (Ap 20:11), Eutühhose sügavast unest rääkimata (Ap 20:9), annab selgesti mõista, et tegemist oli õhtuse ja öise koosolekuga.

Jääb aga küsimus, kas tegemist oli ööga enne või pühapäeva. Vastus sõltub Luukase kasutatavast ajaarvestamissüsteemist; oli selleks siis juutide süsteem päikeseloojangust päikeseloojanguni või Rooma süsteem keskööst keskööni. Esimesel juhul oli tegu laupäeva ööga; viimase puhul toimus koosolek pühapäeva öösel.

Nii või naa, Ap 20:7–12 kontekst näitab, et isegi juhul, kui koosolek toimus pühapäeva öösel, ei olnud tegemist koguduse regulaarse teenistusega, vaid erikoosolekuga, mis oli tingitud Pauluse lahkumisest järgmisel hommikul. Niisiis on raske näha, kuidas võimaldaks selline erandlik üksikjuhtum toetada pühapäeva pidamist. Fakt on, et see ei toeta.

Mõtlevel igasugustele põhjustele, miks seitsmenda päeva hingamispäeva pidamine on jõus. Kuidas aitab võimas piibellik toetus hingamispäevale kinnitada meid meie identiteedis seitsmenda päeva adventistide-kristlastena ning kutsumuses, millega on meile antud kolme ingliskeelse kuulutuse levitamine maailmas?

Teel Jeruusalemma tegi Paulus veel ühe peatuse, sel korral Mileetoses, kus tal oli võimalus Efesose koguduse juhtidele edastada oma hüvastijätusõnum.

Loe Ap 20:15–27. Mida rõhutas Paulus oma kõne sissejuhatavas osas?

Kuna Paulus oli juba teinud plaane uue reisi jaoks, mis pidi hõlmama Rooma ja Hispaania (Rm 15:22–29), uskus ta, et ei tule enam Aiasse tagasi. Nii alustas ta oma kõnet justkui aruandega Efesoses veedetud aastatest. Selline hinnang oli suunatud küll minevikku – sellele, kuidas ta oli elanud efeslaste hulgas –, kuid samas ka tulevikku, sest Paulus kartis, et temaga võib Jeruusalemmas kõike juhtuda.

Pauluse kartus polnud alusetu. Jeruusalemma kogudus vaatas teda teatava kahtlusega, et mitte just öelda vaenulikult, kui endist tagakiusajat ja ümberlõikamisvaba evangeeliumi kuulutajat (Ap 21:20–26). Juuda võimukandjate jaoks oli ta reetur ja nende religioossetest traditsioonidest ärataganenu (Ap 23:1, 2). Esimese sajandi keskpaiku, eriti Rooma valeandmete tõttu, olid Juudamaad kõvasti haaranud revolutsioonilised ja rahvuslikud ideaalid. Selline õhkkond mõjutas juudi ühiskonna kõiki lülisid, küllap sealhulgas kogudustki. Niisuguses kontekstis pidi endise variseri tegevus paganate hulgas olema teinud temast kurikuulsa isiku (Ap 21:27–36).

Paulusel oli muudki muret. Ap 20:28–31 keskendus ta sellele, mida peaksid Efesose koguduse juhid ette võtma valeõpetajate küsimuses, keda ta võrdles metsikute huntidega, kes püüavad eksitada ja kääntada karja. Seega oli koguduse enda sees ja juba koguduse alguspäevil valeõpetajate oht täiesti olemas. Ühel teisel ajal ja teises kontekstis ütles Saalomon tabavalt: „Ei ole midagi uut päikese all“ (Kg 1:9). Kristliku koguduse ajalugu avab selle tohutu kahju, mida valeõpetajad koguduses tekitasid. See probleem jääb püsima maailma ajaloo lõpuni (2Tm 4:3).

Kahtlemata oli Pauluse peas palju küsimusi, palju muresid; ning ometi ei vankunud tema ustavus ja usinus.

Loe 2Kr 4:8–14. Mida Paulus siin ütleb, mida meil enda kohta rakendada tuleb, eriti siis, kui saabuval katsumused? Millele pani Paulus oma lõpliku lootuse?

Pärast Mileetost paneb Luukas Pauluse teekonnast kirja mõne üksikasja. Endiselt teel Jeruusalemma, viibis apostel nädala Tüüroses, Foiniikia kaldal, kus laev pidi lossitama (Ap 21:1–6). Ajal, mil ta seal oli, palusid usklikud tungivalt, et ta Jeruusalemma ei läheks. Tundub, nagu oleks Vaimu kahe juhtimise vahel paratamatu vastuolu: Vaim juhtis usklikke hoiatama Paulust Jeruusalemma mineku eest ja eelnevalt oli Vaim nõustanud apostlit minema. Tegelikult vastuolu pole. Kreekakeelset väljendit *etheto ne tō pneumati* Ap 19:21 peaks ilmselt tõlkima kui „otsus Vaimus“ või „sihikindlus Vaimus“, mitte aga nii nagu otsustanuks Paulus kõike ise. Tuum on selles, et Vaim võis näidata Tüürose kristlastele Pauluse ees seisvaid ohte, ja inimlikust murest lähtuvalt soovitasid nad tal kavatsuse pooleli jätta. Paulus ise ei teadnud kindlalt, mis temaga Jeruusalemmas juhtub (Ap 20:22, 23). Jumala juhtimine ei tee alati kõike selgeks, isegi mitte Pauluse-sugusele inimesele.

Loe Ap 21:10–14. Milline iselaadne sündmus toimus Kaisareas seoses Pauluse Jeruusalemma reisimisega?

Agabos oli Jeruusalemmast pärit prohvet, kellest on Ap 11:27–30 juba juttu olnud seoses näljahädaga. Sarnaselt mõne Vana Testamendi prohvetiga (näiteks Js 20:1–6, Jr 13:1–10) edastas ta sõnumi tegevusena; see oli eluliseks näiteks sellest, mis Paulusega juhtub, kui ta Jeruusalemma jõuab, ja kuidas ta vaenlased annavad ta paganate kätte (roomlastele).

Need, kes Paulusega koos olid, võtsid Agabose sõnumit ilmselt hoiatusena, mitte prohvetikuulutuseks, ning püüdsid kõigi vahenditega apostlit veenda, et ta ei peaks minema üles Jeruusalemma. Ehkki Paulust liigutas väga nende reaktsioon, oli ta otsustanud oma ülesande täita, kas või enda elu hinnaga. Tema jaoks oli evangeeliumi ausameelsus ja koguduse ühtsus palju tähtsam kui isiklik ohutus või huvid.

„Iial enne ei olnud apostel lähenenud Jeruusalemmale nii kurva südamega. Ta teadis, et leiab seal vähe sõpru ja palju vaenlasi. Ta oli lähenemas linnale, mis oli hüljanud ja hukanud Jumala Poja ning mille kohal lasus nüüd jumaliku viha ähvardus.“ – Ellen G. White, *Apostlite teod*, lk 397, 398.

Valestimõistetuna, laimatuna, väärkohelduna ja sageli sõimata saanuna liikus Paulus ikkagi uss edasi. Kuidas õpime meie heidutavates olukordades sama tegema?

Toetav mõte:

„Evangeeliumi kuulutamise kaasnõu oli nüüd juutide viha uuesti äratatud. Kõikjal tuli teateid uue õpetuse leviku kohta, mis vabastas juudid tseremoniaalkäsu riituste täitmisest ning andis paganaile juutide kui Aabrahami lastega ühesugused eesõigused... Tema [Pauluse] rõhutatud väidet, et „ei ole enam kreeklased ega juuti, ei ümberlõigatud ega ümberlõikamatut“ (Kl 3:11) pidasid tema vaenlased jultunud jumalateotuseks ning nad otsustasid, et tema hääl tuleb vaikima panna.“ – Ellen G. White, *Apostlite teod*, lk 390.

„Ta ei saanud arvestada isegi oma usuvendade kaastunde ja toetusega. Pöördumata juudid, kes olid tema kannul käinud, olid olnud agarad tema ja ta töö kohta Jeruusalemmas äärmiselt ebasoodsaid kuuldusi levitama, nii isiklikult kui ka kirja teel. Mõned – isegi apostlite ja vanemate hulgast – olid neid kuuldusi tõena võtnud, püüdmata neile vastu astuda, ning ei ilmutanud nüüd mingit soovi temaga ühist keelt leida.“ – Lehekülj 398.

Küsimused aruteluks:

1. Kaksteist jüngrit, keda Paulus Efesoses kohtas, olid Ristija Johannese endised järelkäijad, kellest juba olid saanud Jeesuse jüngrid (Ap 19:1–7). Miks võib sinu arvates olla õige kasutada seda lõiku, nõudmaks kristlaste uuestiristimist – teistest uskkondadest inimeste ümberristimist, kes ühinevad adventkogudusega, aga on juba vee alla vajutamise teel ristitud? Kas on mingit tähtsust tõsiasjal, et Apollust ei ristitud uuesti?

2. Mõtles Pauluse olukorrale. Tema kaasmaalased, kes Jeesusesse ei uskunud, hülgasid ta. Isegi juudid, kes uskusid Jeesusesse, vaatasid Paulust vägagi kahtlustavalt, lausa umbusuga, sest nad arvasid, et ta väänab „rajamärke“. Paljud paganad vihkasid evangeeliumi, mida ta kuulutas. Ja ikkagi – miks? Miks läks Paulus edasi, kogu vastuseisust hoolimata? Ehkki meie pole Paulus, mida saame enda jaoks tema loost õppida?

3. Mõtles veel mõnele vastuväitele, mida inimesed kasutavad siis, kui püüavad tõestada kas seda, et hingamispäev muudeti pühapäevaks, või seda, et hingamispäeva ei pea enam pidama. Kuidas me niisugustele väidetele vastame? Mismoodi näidata seeläbi, et kuulekus hingamispäevale ei ole kuidagi rohkem käsumeelsus kui kuulekus ükskõik millisele muule käsule ülejäänud üheksast? Kuidas anda mõista, et oleme hingamispäeva pidades ikka sõnakuulelikud usu läbi ja saame aru, millel meie ainus päästelootus põhineb?

„Lihtsalt mine!“

Kiyong Kwoni, üht eraraamatupidamisfirma omanikku tuntakse Lõuna-Koreas inimesena, kes juhib Kristuse juurde rohkem inimesi kui võib-olla ükski seitsmenda päeva adventkoguduse pastor. Aga seda poleks peaaegu toimunud.

Lugu algab 2000. aasta lõpust, mil Kiyong hakkas uurima Piibli prohvetikuulutusi. Ta taipas värske innuga, et iga prohvetikuulutus Taanieli raamatus oli täpselt täitunud, välja arvatud Jeesuse teine tulek. Ta mõtles, mida teeks Noa, kui ta tänapäeval elaks. Võib-olla Noa, vaatamata oma elukutsele, pühendaks enda elu ühele ülesandele: kuulutada Jeesuse tagasitulekut. Kiyongis kasvas veendumus, et tal tuleb pühendada oma elu Jeesuse tagasituleku kuulutamisele sellega, et hakkab koguduse rajajaks.

Ühel hommikul, kui ta palvetas, tundis ta Jumalat ütlemas: „Lihtsalt mine!“ See korraldus hirmutas teda. Ta hakkas esitama vabandusi: „Mul pole mingit kogemust. Ma ei ole pastor. Olen juba 40aastane. Kardan, et põrun läbi.“

„Kuid igal hommikul oli Jumala kutse nii selge, et see oli minu jaoks piinav,“ ütles Kiyong.

Nii ta palvetas: „Kui Sa tõesti tahad, et ma läheksin, siis näita algusest lõpuni, mida ma pean tegema. Siis ma lähen.“

Kiyong mõtles, et see oli arukas palve, kuid ta ei saanud mingit vastust. Ta palvetas seitse päeva järjepanu. Seitsmendal päeval pärast palvetamist avas ta Korea Adventkoguduse Uniooni ajakirja *Church Compass*. Esimesel leheküljel nägi Kiyong tsitaati raamatust *Life sketches of Ellen G. White*, mis teda vapustas. See kõlas nii: „Jumalal on inimesi, kes hakkavad julgema teha kõike, et päästa hingi. Need, kes ei liiguta ennast enne, kui näevad teel olevat iga sammu enda ees, ei aita sel ajal kaasa Jumala töö edasiviimisele. Nüüd peab olema tööliis, kes rühivad edasi, olgu pime või valge, ja kes jäävad vapraks julgusetutes ja lootusi petvates olukordades ning töötavad ikkagi usku, külvates kõigi vete äärde pisarate ja vastupidava lootusega, usaldades, et Issand paneb kasvama. Jumal pöördub inimeste poole, kel on meelegi kindlust, lootust, usku ja visadust koha peal töötada.“ (lk 213).

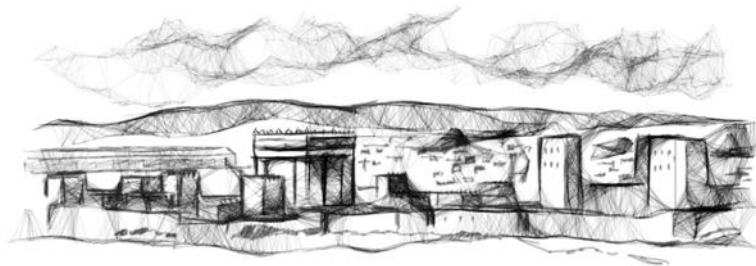
„See oli mulle vastuseks Jumalalt!“ ütles ta. „Ma ei pidanud palvetama, mida algusest lõpuni teha. Ma pidin rühkima edasi.“

Kiyong alistus ja rajas esimest korda oma elus koguduse. „Üllatus-üllatus,“ ütles ta. „Mul ei tulnud midagi teha. Kui Jumal tegutseb, on tulemuseks imelood.“

56aastane Kiyong Kwon (pildil) on rajanud Lõuna-Koreas kolm kogudust. Osa selle veerandaasta kolmeteistkümnenda hingamispäeva annetusest aitab rajada esimese adventkoguduse Sejongis, Lõuna-Koreas. Loe Kiyongist edasi järgmisel nädalal.

Vahistamine Jeruusalemmas

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Ap 21. ptk; Rm 2:28, 29; Gl 5:6; Ap 22. ptk; Ap 23:1–30; Mt 22:23–32.

Juhtsalm: „Aga järgmisel ööl seisis Issand ta juures ning ütles: „Ole julge! Nagu sa minust oled tunnistanud Jeruusalemmas, nõnda pead sa tunnistama ka Roomas!““ (Ap 23:11).

Peagi pärast Pauluse esimest misjonireisi sai selgeks, et koguduses oli põhimõtteline lahkarvamus selle suhtes, kuidas lubada paganaid usku tulla (Ap 15:1–5). Võib-olla kavandas Paulus kasvavat konflikti tajudes plaani koguduse ühtsuse soodustamiseks. Kuna nõupidamisel paluti tal mõelda vaeste peale (Gl 2:10), otsustas ta kutsuda paganate kogudusi üles panema kokku raha Juudamaa vendade abistamiseks, „korjandust pühade jaoks“ (1Kr 16:1). Ehk lootis ta, et see aitab ehitada silda kahe rühma vahele.

See selgitaks Pauluse otsustavust oma kolmanda misjonireisi lõpul Jeruusalemma minna, riskile vaatamata. Ühest küljest armastas ta siiralt oma kaasjuute (Rm 9:1–5); teisest küljest igatses ta ühtse koguduse järele (Gl 3:28; 5:6). Kuna juudid ja paganad pääsesid ühtmoodi usu kaudu, mitte seaduse tegude kaudu (Rm 3:28–30), oli igasuguse nendevahelise ühiskondliku võõrandumise alus seaduse tseremoniaalsed nõuded ja see käis vastu evangeeliumi kõiki kaasavale olemusele (Ef 2:11–22).

Järgnegem Paulusele, kes astub oma elu ja elutöö uude etappi.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 15. septembriks.

Kui Paulus Jeruusalemma jõudis, võtsid teda soojalt vastu Mnaasoniga seotud usklikud, kelle külaliseks ta jäi (Ap 21:16, 17).

Ap 21:18–22 väljendasid Jaakobus ja Jeruusalemma vanemad muret Pauluse maine üle kohalike juutidest usklite hulgas, kes pidasid kiivalt Moosese seadust. Nendeni olid jõudnud teated, et ta õpetas juudisoost pöördunuid, kes elasid võõrsil, Moosest eirama, öeldes neile, et „neil ei ole vaja lapsi ümber lõigata ega elada meie tavade järgi“ (Ap 21:21).

See ei olnud tegelikult ju tõsi. Paulus õpetas küll, et päästmise mõttes ei tähendanud ümberlõikamine või ümberlõikamatus midagi, sest nii juuti kui ka paganat päästis ühtmoodi usk Jeesusesse (Rm 2:28, 29; Gl 5:6; Kl 3:11). See pole aga sama, mis otsesõnu julgustada juute seadust ja selle nõudmisi tähele panemata jätma. Niigi ei ole ju sõnakuulmine käsumeelsuse sünonüüm, kuigi seda võib sihilikult väänata midagi taolist **tähendama**.

Loe Ap 21:23–26. Kuidas tuli Paulusel näidata, et ta oli ikkagi ustav juut?

Paulusele anti nõu olla poliitiliselt korrektne. Ta pidi näitama enda kohta käivate kuulujuttude paikapidamatust mingi väga juudidipärase teoga: käendagu ta mõne juudist uskliku nasiiritootust. Selline töotus oli eriline vagaduse tegu, mis läbi juut pühendas enda Jumalale.

Kahjuks andis Paulus järele. Kangelastel, sealhulgas Piibli kangelastel, on oma puudused, nagu võime näha Aabrahami, Moosese, Peetruse ja paljude teiste elust. Võibki väita, et Paulus järgis lihtsalt oma põhimõtet käituda juutidega lävides juudina (1Kr 9:19–23) või et ta teatas vähe aega varem, et oli andnud töotuse (Ap 18:18), kuigi tema töotuse täpne laad pole selge. Sel korral oli ta tegu aga kompromiss, kuna kujutas soovitusena taga olevate käsumeelsete motiivide heakskiitu. Sedasorti hoiaku mõju oli täpselt selline, millele apostel püüdis tugevalt vastu olla: pole olemas kahte evangeeliumi, üht paganate jaoks, päästmisest usu läbi, ning teist juutide jaoks, päästmisest tegude läbi. „Kuid Jumal ei olnud andnud talle [Paulusele] õigust anda järele nii palju, nagu nad nüüd teda veensid tegema.“ – Ellen G. White, *Apostlite teod*, lk 405.

Kuidas olla hoolsad, et meie, püüdes olla sobivad, ei teeks sarnast viga?

Olles heaks kiitnud koguduse juhtide ettepaneku, vajas Paulus seitsmepäevase puhastusrituaali läbitegemist, et ta saaks aidata lõpule viia nende meeste töötuse (4Ms 19:11–13). Juudi traditsioon sätestas ju, et igaüks, kes tuli paganlikest maadest, oli ebapuhas ega saanud siseneda templisse. Just seepärast pidi Paulus ennast puhastama enne preestrite juurde minekut, teatamaks oma puhastumisprotsessist seoses nasiiridega (Ap 21:26).

Loe Ap 21:27–36. Mis juhtus Paulusega seitsmepäevase puhastuperioodi lõpul?

Puhkes rahutus, mille põhjustasid need, kes rahvast Pauluse vastu üles ässitasid; nad süüdistasid teda juudi religiooni pühimate sümbolite ründamises, eriti rüvedalt templis olemises. Kuna Pauluse üks reisikaaslane oli paganast usklik Efesosest, Trofimos nimi (Ap 21:29), mõtlesid nad, et apostel juhatas ta templi siseõue, kuhu ainult juudid võisid astuda. Kui süüdistusel olnuks alust, oleks Paulus olnud süüdi tõsisemast tõsisemas rikkumises. Seinal, mis eraldas välisõue siseõuest, olid kreeka- ja ladinakeelsed hoiatused paganatest külastajate jaoks, et nad ei tohi edasi astuda, vastasel juhul vastutavad ise oma järgneva surma eest.

„Tuua püha templi seesmisse õue ümberlõikamatu isik oli juutide käsuõpetuse kohaselt surmaga karistatav kuritegu. Paulust oli linnas nähtud efeslase Trofimoselt skonnas ning oletati, et ta oli mehe ka templisse kaasa võtnud. Seda polnud ta teinud. Kuna ta aga ise oli juut, siis ei olnud tema templisse tulek sugugi üleastumine käsust. Ehkki tegemist oli täieliku valesüüdistusega, oli see heaks abinõuks rahva eelarvamuste äratamiseks. Kui süüdistushüüded läbi templi õuede kandusid, kogunes rahvahulk metsikus erutuses Pauluse ümber.“ – Ellen G. White, *Apostlite teod*, lk 407.

Kui teated möllust Rooma kindlusesse jõudsid, tuli Rooma väepealik Claudius Lüüsi (Ap 21:31, 32; 23:26) oma väesalkadega ja päästis Pauluse enne, kui rahvahulk oleks ta tapnud.

Rünnaku sihtmärgiks olnud Paulus vahistati ja pandi ahelaisse, samas kui pealik püüdis järele uurida, mis toimus. Rahvahulga hüsteerilise kisa tõttu käskis ta apostli viia kindlusesse.

Kuulujutud, valed pealegi, aitasid seda möllu alustada. Miks tuleb meil olla väga ettevaatlik selle suhtes, milliseid kuulujutte me kuulama jääme või, veel hullem, mida levitame?

Ap 21:37–40 räägib sellest, mis edasi sai. Kui Paulus viidi ülekuulamiseks Rooma kindlusesse, palus ta pealikult luba öelda midagi rahvale, kes ikka veel meeletu-ses valjuhäälselt tema surma nõudis.

Kui Paulus pealiku poole kreeka keeles pöördus, mõtles pealik, et ta on ehk üks juut Egiptusest, kes oli umbes kolm aastat tagasi õhutanud Jeruusalemmas mässu Rooma okupatsiooni vastu. Rooma relvajõud olid mässu maha surunud; paljud tema järelkäijad tapeti või võeti vangi, egiptlane aga põgenes.

Olles öelnud, et ta pärines Tarsosest, mitte Egiptusest, anti Paulusele luba rääkida. Oma kõnega ei pakkunud ta üksikasjalikku vastust enda vastu tõstetud süüdistustele (Ap 21:28), vaid jutustas neile oma uskutuleku loo, tõstis esile oma pühendumise judaismile, mis viis lausa Jeesusesse uskujate tagakiusamiseni. Kui Paulus seisis silmitsi terve rea Issandalt pärit ilmutustega, oli ainus valik neid järgida. See selgitas täieliku pööret tema elus ning tema kutset jutlustada paganatele. Laskumata teoloogilistesse aruteludesse, jutustas Paulus neile oma kogemuse, mis selgitas, miks ta tegi seda, mida tegi.

Loe Ap 22:22–29. Kuidas reageeris jõuk Pauluse teatele, et ta oli paganate apostel?

Otsusest lasta Paulusel rääkida ei tulnud eriti midagi välja. Viidates sellele, et ta panustab paganatele, näis Paulus kinnitavat enda vastu tõstatatud süüdistuste tõepära (Ap 21:28) ning rahvahulk ärritus jälle.

Rooma pealik ei pruukinud kõigest aru saada, mida Paulus ütles; nii otsustas ta Paulust peksuga läbi proovida. Lisaks aga sellele, et Paulus oli puhtavereline juut (Fl 3:5), oli tal ka Rooma kodakondsus, ja kui ta seda nimetas, tõmbus pealik tagasi. Rooma kodanikuna ei tohtinud Paulust niimoodi piinata.

Loe Pauluse kõnet (Ap 22:1–21). Millist tõendit näed selle kohta, et lisaks enda kaitsmisele kuulutas Paulus kaasjuutidele ka evangeeliumi? Miks ta oma uskutuleku lugu rääkis? Miks on pöördumislööd vägagi võimsad?

Kui Rooma pealik taipas, et Paulus ei kujuta impeeriumile mingit ohtu – see tähendab, et kõne all olid juutide omavahelised vaidlused –, palus ta Suurkohtul asja käsitleda (Ap 22:30; 23:29).

Loe Ap 23:1–5. Kuidas alustas Paulus oma kaitsekõnet Suurkohtu ees?

Pauluse sissejuhatava lause peale sai ta laksu vastu suud, võib-olla sellepärast, et vangina kõlas tema viide Jumalale jumalapilkkena. Tema elav reaktsioon laseb pilku heita tema temperamendile. Preestrit „lubjatud seinaks“ (Ap 23:3) nimetades kordas ta küllap Jeesuse sõnu Mt 23:27, kes nuhtles variseride silmakirjalikkust. Pauluse halvast silmanägemisest võis tuleneda tõik, et ta ei teadnud päriselt, nagu oleks tal tegemist ülempreestriga – seda ei saa täiesti välistada.

Loe Ap 23:6–10. Millise leidlikkusega püüdis Paulus menetlust katkestada?

Suurkohus koosnes nii saduseridest kui ka variseridest, kes vastandusid teineteisele mitmes küsimuses, millest üks oli doktriin. Saduserid näiteks, kelle jaoks kuulusid Pühakirja kaanonisse ainult Moosese viis raamatut (Pentateuh), ei uskunud surnute ülestõusmist (Mt 22:23–32).

Pauluse ütlus (Ap 23:6) oli aga enamat kui tark taktika Suurkohtu tähelepanu hajutamiseks. Alates kohtumisest ülestõusnud Jeesusega Damaskuse teel, mis pani aluse tema uskutulekule ja apostellikule tegevusele, oli ülestõusmisse uskumine päriselt teema, mille pärast teda süüdistati (Ap 24:20, 21; 26:6–8). Mitte millegi muuga ei saanud seletada seda, kuidas tema endine innukus oli muutunud praeguseks. Juhul kui Jeesust poleks surnust üles äratatud, siis oluks tema tegevus mõttetu, ja seda teadis ta hästi (1Kr 15:14–17).

Sellel õhtul, kui Paulus oli kindluses, ilmus talle Issand sellise julgustusega: „Ole julge! Nagu sa minust oled tunnistanud Jeruusalemmas, nõnda pead sa tunnistama ka Roomas!“ (Ap 23:11). Antud olukorras oli selline töötus Pauluse jaoks eriti tähendusrikas. Tema kauaaegne soov jutlustada Roomas (Ap 19:21; Rm 1:13–15; 15:22–29) pidi ikkagi täituma.

Ärritatud tõsiasi, et Suurkohus polnud seaduslike vahenditega Paulusest ikka veel lahti saanud, otsustas üks salkkond paika panna plaani, kuidas teda varitseda ja ta ise ära tappa.

Loe Ap 23:12–17. Milline nende plaan oli ja kuidas see nurjati? Millise õpetuse saame siit selle kohta, kui kirglikult võivad inimesed ajada vale asja?

Üle neljakümne juudi pidasid salaplaani Pauluse vastu ja sidusid ennast vande – see näitab kui suur viha oli Jeruusalemmas tõusnud apostli vastu. Luukas ei nimeta neid mehi meie jaoks, kuid nad olid äärmuslased, kes olid valmis kõige, et kaitsta juudi usku väidetavate reeturite ja vaenlaste eest. Sellisel tasemel usuline fanatism, ühendatud revolutsioonilise ja rahvusliku tulisusega, ei olnud esimese sajandi Juudamaal ja selle ümbruses haruldane.

Jumaliku sekkumise kaudu aga jõudsid uudised vandenõust Pauluse õepoja kõrvu. See, et me ei tea peaaegu midagi Pauluse perekonnast, on mõnevõrra pettumust valmistav, kuid näib, et Paulus ja ta õde olid kasvanud üles Jeruusalemmas (Ap 22:3), kus õde abiellus ja tal oli vähemalt üks poeg. Igatahes annab Pauluse õepoja kohta kasutatud deminutiiv (hellitusvorm) *neaniskos* (Ap 23:18, 22) ja tõsiasi, et ülempealik „võttis noormehel käest kinni“ (Ap 23:19) mõista, et poiss oli veel teismeline – küll aga oli ta võimeline külastama Paulust kindluses ja rääkima talle sellest loost.

Loe Ap 23:26–30. Millise sõnumi saatis pealik Lüüsiias maavalitseja Feeliksile Pauluse asjus?

Kiri andis Feeliksile olukorrast õiglase aruande. Lisaks näitab see, millist kasu sai Paulus oma Rooma kodakondsusest. Rooma seadus kaitses täiesti oma kodanikke, kellel oli näiteks õigus seaduslikule kohtule, mille ette nad pidid ilmuma ja ennast kaitsma (Ap 25:16), ning ebaõiglase kohtuprotsessi korral sai Rooma kodanik õiguse edasi kaevata keisrile (Ap 25:10, 11).

Sõltumata Feeliksi kuulsusest, kohtles ta Paulust õiges seaduslikus korras. Pärast esialgset ülekuulamist andis ta käsu pidada Paulust valve all seni, kuni süüdistajad kohale jõuavad.

Mõtlev Jumala kaitsele Pauluse elus. Kui sageli oled sa alandlikult tunnistanud, et sinu elus on olnud Jumala kaitse, vaatamata katsumustele ja kannatustele, millest ehk oled läbi tulnud?

Toetav mõte:

„Sel korral andsid Paulus ja ta kaaslased töö juhtidele Jeruusalemmas ametlikult üle annetused, mis olid saadetud pagankristlaste koguduste poolt vaeste toetamiseks juudikristlaste hulgas...

Need vabatahtlikud ohvriannid olid pagankristlaste ustavuse märgiks Jumala organiseeritud tööle kogu maailmas ning kõik oleksid pidanud need tänuga vastu võtma; ometi oli Paulusele ja tema kaaslastele ilmne, et isegi nende hulgas, kelle ees nad praegu seisid, oli mõningaid, kes ei suutnud hinnata vennaliku armastuse vaimu, mis oli ajendanud nende andide kogumist.“ – Ellen G. White, *Apostlite teod*, lk 399, 400.

„Oleksid koguduse juhid surunud täielikult alla oma kibedad tunded apostli suhtes ning tunnustanud teda kui Jumalast eriliselt paganatele evangeeliumi viimiseks kutsutud töölist, oleks Issand säästnud teda nende jaoks. Jumala plaan ei olnud, et Pauluse töö niipea lõpeb, kuid Ta ei teinud ka imet, et seisma panna sündmuste ahelat, mille Jeruusalemma koguduse juhid olid valla päästnud.

Selline vaim viib tänapäevalgi samasuguste tagajärgedeni. Kuna jumaliku armu pakutud võimalusi pole hinnatud ega ära kasutatud, on kogudus ilma jäänud paljudest õnnistustest. Kui sageli oleks Issand pikendanud nii mõnegi ustava töölise elu, kui selle tööd oleks vaid hinnatud! Kui aga kogudus lubab hingevaenlasel moonutada oma arusaamist niivõrd, et Kristuse sulase sõnu ja tegusid esitatakse ja tõlgendatakse vääriti; kui nad lubavad endal takistada tema tööd ja seista tal tee peal ees, siis kõrvaldab Issand neilt varasemad õnnistused.

Alles pärast seda, kui nende käed on külmale rinnale kokku pandud ning nende hoiatav ja julgustav hääl vaikinud, võivad need kangekaelsed ärgata ning näha ja hinnata õnnistusi, mis nad on kaotanud. Jumala sulaste surm võib niiviisi korda saata seda, mida ei suutnud teha nende elu.“ – Leheküljed 417, 418.

Küsimused aruteluks:

1. Jeruusalemma minnes, vaatamata teadmisele, et ta ei pruugi seal olla teretunud, aetas Paulus koguduse huvid oma isiklikest huvidest ettepoole. Mil määral tuleb meil tema eeskuju järgida?

2. Mida saame õppida Pauluse kompromissist Jeruusalemmas? Kuidas olla poliitiliselt korrektne, loobumata põhimõtetest, mida ellu rakendame? Kas saame **üldse midagi sellist teha?**

3. Koguduse ühtsus on alati väga tähtis. Kuidas õppida töötama koos, ühendatult, ka siis, kui meil on erinevad vaatenurgad?

100 ristimise nõudmine

Kiyong Kwonil oli 20 koguduseliiget, kui ta rajas oma esimese koguduse Lõuna-Koreas. Need 20 tulid temaga tema senisest kogudusest, kuid Kiyong igatses uusi liikmeid. Üks noormees ilmus kirikusse teenistusele esimesel hingamispäeval. See oli noormehe esimene külastus üldse mingisugusesse kirikusse.

„Miks sa sellesse väikesesse kirikusse tulid?“ küsis Kiyong.

„Mul pole lihtsalt milleski õnne,“ vastas külaline. „Kuid keegi ütles mulle, et kui ma lähen uude kirikusse, siis toob see mulle õnne.“

Kiyong pakkus võimalust Piiblit uurida ja see noormees ristiti.

Kuid Kiyong tahtis rohkem liikmeid. Ühel päeval palvetas ta hommikust õhtuni: „Palun anna mulle inimesi. Anna hingi, kes täidaksid selle kiriku.“

Järgmisel päeval peatas üks naaber Kiyongi. „Eile tundsin, et mul tuleks minna kirikusse,“ ütles see naine. „Palun vii mind oma kirikusse.“

Päev pärast seda sai Kiyong telefonikõne. „Minu õde on adventist, kes on kümme aastat soovinud, et ma kirikusse läheksin, aga ma pole seda kordagi teinud,“ ütles helistaja. „Aga nüüd on mul tunne, et ma tahaksin minna.“

Kiyong õppis mõlema naisega Piiblit ja mõlemad ristiti.

„Jumal saatis sel viisil nii palju inimesi,“ ütles Kiyong.

Esimesel aastal ristiti üle 40 inimese. Aasta hiljem, kui ristiti 98. inimene, palvetas Kiyong 100. ristimise pärast. Siis meenus talle naine, keda ta polnud kolm aastat näinud. Ta leidis, et naine oli laste kunstikooli juht; Kiyong läks talle, lilled näpus, külla. „Teie saate olema 100 inimene, kes minu kogudusse ristitakse,“ ütles ta naisele.

Kui naine nõustus, teatas Kiyong talle, et kõigepealt on tal vaja Piiblit õppida ja seepärast kutsugu ta Kiyong järgmiseks õhtuks nende poole. „Hoolitse selle eest, et ka su abikaasa oleks kohal,“ ütles ta.

Pärast Kiyongi lahkumist helistas naine oma abikaasale ja ütles: „Kogudusevanem Kwon tuleb homme meile Piiblit õpetama.“

Tema abikaasa, kes oli pühendunud budist ja firmaomanik, oli hiljuti otsustanud hakata õppima inglise keelt ning oli ostanud palju ingliskeelsed raamatud, sealhulgas Piibli. Ta oli oma kontoris püüdnud Piiblit lugeda. Niisiis palvetas ta: „Kui sa oled õige Jumal, siis saada mulle keegi, kes mulle Piiblit õpetab.“

Sellel hetkel helistas tema naine ja teatas: „Kogudusevanem Kwon tuleb homme meile Piiblit õpetama.“

„Tema abikaasa ehmatas ennast sõnatuks,“ ütles Kiyong.

Järgmisel päeval leidis Kiyong eest abikaasad ja nende täiskasvanud lapsed, kes ootasid õhinal piiblitundi. Terve pere ristiti.

56aastane Kiyong Kwon on Lõuna-Koreas rajanud kolm kogudust. Osa selle vee-randaasta kolmeteistkümnenda hingamispäeva annetusest aitab rajada Lõuna-Koreasse Sejongi esimese adventkoguduse. Loe Kiyongi kohta veel eelmise nädala misjoniloost ja järgmise nädala omast.

Vangis Kaisareas

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Ap 24. ptk; Ap 25. ptk; Ap 26. ptk; 1Kr 1:23.

Juhtsalm: „**Paluksin küll Jumalat, olgu siis vaja pisut või palju, et mitte ainult sina, vaid ka teie kõik, kes te mind täna kuulete, saaksite niisuguseks, nagu mina olen, ainult ilma nende ahelateta**“ (Ap 26:29).

Pauluse ümberpaigutamisega Kaisareasse algas kaheaastane vangistusaeg selles linnas (Ap 24:27), täpsemalt Heroodese peavahis (Ap 23:25), mis oli Rooma maavalitseja ametlik residents. Nende aastate jooksul kuulati teda mitmel korral üle, mistõttu tuli tal ilmuda Rooma kahe maavalitseja (Feeliksi ja Festuse) ning kuninga (Agrippa II) ette; nii **täitis ta jätkuvalt ülesannet, mille Jumal talle andis** (Ap 9.15).

Kõikidel ära kuulamistel väideti Paulus olevat süütu, tuginedes tõsiasjale, et ühtki süüdistust ei saanud tema vastu tõsta, nagu tunnistajate puudumine näitas. Tegelikult on kogu loost näha seda, et Paulus polnud teinud midagi, mis väärinuks vahistamist, ning ta võinuks vabaks lasta, kui ta poleks pöördunud palvekirjaga keisri poole (Ap 26:32). Need ära kuulamised aga pakkusid talle võimaluse tunnistada Jeesusest ja sellest suurest lootusest, mida ülestõusmise töötus sisaldab.

Ometi olid need ühtaegu nii sügava ahastuse kui ka tüütu vangistuse aastad, mil näis, et apostlil polnud mingit toetust Jeruusalemma koguduselt, kelle juhtidel „ikka veel oli südames tunne, et just Paulus ise on olemasolevate eelarvamuste eest suurel määral vastutav“. – Ellen G. White, *Apostlite teod*, lk 403.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 22. septembriks.

Viis päeva pärast Pauluse üleviimist Kaisareasse tuli Jeruusalemmast rühm tähtsaid juudi juhte – ülempreester, osa Suurkohtu liikmeid ja professionaalne advokaat Tertullus – ning tõid ametlikult Feeliksi ette enda **süüdistuse apostli vastu** (Ap 24:1–9).

See on Apostlite tegude raamatu ainuke kohtupidamine, mille puhul süüdistajad palkasid advokaadi. Oma kõnes püüdis Tertullus võita maavalitseja poolehoidu huvitava strateegiaga. Ei olnud lihtsalt tõsi, et juudid olid Feeliksi valitsuse all tunda saanud pikka rahuaega. Tegelikult polnud ükski teine maavalitseja olnud nii rõhuv ja vägivaldne ning see survestamine põhjustas juutide hulgas tohutut vastuseisu Rooma võimule. Suure leidlikkusega kasutas Tertullus maavalitseja enda halduspoliitikat selleks, et veenda teda selgi puhul poliitilist stabiilsust saavutama ainult ränga surve avaldamisega.

Siis jätkas ta Pauluse vastu kolme eri süüdistuse rõhutamisega: (1) et Paulus oli ässitaja, kes pidevalt õhutas rahutust juutide hulgas kogu impeeriumis (Ap 24:5); (2) et ta oli natsareenlaste ninamees (Ap 24:5), kusjuures kristlus tervikuna oli päris häiriv liikumine; ja (3) et ta oli püüdnud rüvetada Jeruusalemma templit (Ap 24:6).

Loe Ap 24:10–19. Kuidas vastas Paulus igale neist süüdistustest?

Kaks järgmist Pauluse esitatud mõtet olid süüdistajate jaoks hävitavad: (1) Aasia tunnistajate puudumine (Ap 24:18, 19), mis omakorda muutis kohtuprotsessi kehtetuks, ja (2) tõsiasi, et kohalolevad juudid võisid rääkida ainult Pauluse ülekuulamisest Suurkohtu ees nädal varem (Ap 24:20), ning sel juhul ei olnud neil teda süüdistada milleski muus kui selles, et ta uskus surnute ülestõusmisse (võrdle Ap 23:6).

Feeliksi sai kohe aru Pauluse vastuväidete kaalukusest ka seetõttu, et ta oli pisut tuttav kristlusega, võib-olla oma juudist naise Drusilla kaudu. Tõsiasi on, et ta otsustas menetluse edasi lükata edasise teatamiseni (Ap 24:22).

Feeliksi vastus paljastas küllalt palju tema iseloomu kohta: ta lükkas edasi, ta oli võimeline võtma altkäemaksu ja tal puudus põhimõttekindlus. Paulusel oli Feeliksi-taolise inimesega vähe võimalusi õiglaseks asjaajamiseks.

Loe Ap 24:16. Paulus ütles et ta püüab alati „hoida puhast südametunnistust Jumala ja inimeste ees“. Mida see tähendab? Mida, kui üldse midagi, tuleb sul muuta selleks, et öelda sama?

Kui Feeliks oli kaks aastat hoidnud Paulust vangis lihtsalt selleks, et võita juutide poolehoidu, tuli tema asemele Juudamaa maavalitsejaks Porkius Festus (Ap 24:27). Festus oli võimul aastail 60–62 pKr.

Loe Ap 25:1–5. Kuidas aitab öeldu avada viha, mida tõe kuulutamine neis tekitas, kes seda uskuda ei tahtnud?

Tõenäoliselt seetõttu, et juhtidel oli selja taga juba üks õnnetu katse veenda Feeliksit Pauluse vastu, ei tahtnud nad uut võimalust ette võtta. Vististi Festuse esimese külastuse ajal Jeruusalemma palusid nad osutada endale teene ning muuta kohtualluvust ja anda Paulus tagasi nende kätte, et tema üle saaks Suurkohtus kohut mõista juutide seaduse kohaselt.

Ometi oli see palve vaid maskeering nende tõelise kavatsuse varjamiseks Paulus tappa. Ehkki Festus oli valmis kohtuasja taasavama, ütles ta, et ärakuulamine toimub Kaisareas, mitte Jeruusalemmas, mis tähendas, et Pauluse üle mõistetakse kohut Rooma seaduse järgi.

Niipea, kui Festus oli tagasi Kaisareas, kutsus ta tribunali kokku ning Pauuse vastased hakkasid esitama süüdistusi Pauluse vastu (Ap 25:7). Sel korral Luukas süüdistusi ei korda, kuid Pauluse vastuse põhjal (Ap 25:8) võime näha, et need olid sarnased kahe aasta tagastele, võib-olla veelgi suurema rõhuga sellel, et ässitajana kujutas Paulus ohtu ka impeeriumile.

Loe Ap 25:9–12. Kui Paulus tajus, et Festus võib teda ära kasutada poliitilistel põhjustel, siis kuidas ta reageeris?

Lõpuks tuli välja, et Festus ei erinenud oma poliitiliste strateegiate poolest Feeliksist kuigi palju (Ap 24:27). Tahtmata kaotada juutide toetust juba haldusameti alguses sellega, et ta kuulutaks Pauluse süütuks, mõtles Festus olla nende algse palvega nõus: lasta apostli üle kohut mõista Suurkohtus Jeruusalemmas.

See polnud vastuvõetav aga Paulusele, kes teadis, et ei maksa loota heale kohtlemisele seal, kus ta jäetakse tema vaenlaste tujude kätte. Niisiis, kasutades oma Rooma õigusi, nõudis ta õigust Rooma tribunali otsusele, ning nähes, et sellest ebakindlast olukorrast ei vii välja muud teed, otsustas ta pöörduda Rooma kõrgeima õigusorgani poole, kelleks oli imperaator ise.

Festus nõustus hea seisma Pauluse palve eest, et ta saadetak Rooma (Ap 25:12). Vahepeal kasutas maavalitseja võimalust kuningas Agrippa II riigivisiidi näol temaga Pauluse asjus nõu pidada, eriti selles osas, millist infot peaks ta ametlikus aruandes imperaatorile saatma. Festus polnud juudi asjaajamistega veel piisavalt tuttav ning uskus, et Agrippa aitab teda kindlasti (Ap 26:2, 3).

Loe Ap 25:13–22. Mida Festus Agrippale Paulusest rääkis ja kuidas kuningas vastas?

Viimane Heroodestest, Agrippa II, tuli Kaisareasse oma õe Berenikega uut maavalitsejat tervitama.

Pauluse juhtumit kirjeldades avaldas Festus imestust, et tema vastu tõstatatud süüdistused ei olnud seotud ühegi süüteoga, ei poliitilise ega kriminaalsega. See-eest oli neil tegemist juudi religiooni puudutavate küsimustega, eriti „kellegi surnud Jeesuse suhtes, kelle Paulus väitis elavat“ (Ap 25:19). Paulus oli juba Suurkohtu ees öelnud, et ta oli kohtu all selle tõttu, et uskus Jeesuse ülestõusmist, ja nüüd ütles Festus selgelt, et see oligi asja tegelik põhjus.

Loe Ap 25:23–27. Kuidas kirjeldab Luukas tseremooniat, mismoodi Paulus Agrippa ette ilmus?

„Ja nüüd seisis selle seltskonna ees Paulus, ikka veel ahelais. Milline kontrast! Agrippal ja Berenikel oli võim ja positsioon, sellepärast pidas maailm neist lugu. Kuid neil polnud iseloomuomadusi, mida hindab Jumal. Nad olid Tema käsust üleastunud, rikutud südame ja elu poolest. Taeva silmis äratas nende elu jälestust.“ – Ellen G. White, *Apostlite teod*, lk 434.

Mida peaks see lugu meile õpetama selle kohta, kuidas väljanägemine, mis võib küll inimsilmale meeldida, on sageli petlik; välise taga olev tegelikkus on teine? Mida öelda meie endi kohta? Kui palju erineb väline tegelikkusest?

Kui lava oli paigas ja kuninglikud külalised seatud istuma maavalitseja kõrvale, toodi sisse vang, et esitada oma kaitsekõne, mis oli suunatud eeskätt Agrippale, kuna Festus oli seda juba kuulnud (Ap 25:8–11).

Loe Ap 26:1–23. Mida Paulus oma kõnega Agrippa ees tegi?

Pauluse kõne oli tegelikult autobiograafiline aruanne oma elust enne ja pärast uskutulekut. Sisult meenutas see Ap 22:1–21, kui ta rääkis rahvahulga ees Jeruusalemmas.

Apostel alustas Agrippa poolehoidu võitmisega. Ta tunnistas, et on tänulik võimaluse eest esitada oma kohtuasi sellise väljapaistva isiku ees, seda enam, et Agrippa oli hästi tuttav kõikide juudi religiooniga seotud tavade ja teemadega. Sel põhjusel võis Agrippa olla suureks abiks, aitamaks Rooma maavalitsejal aru saada, et tema vastu tõstatatud süüdistused olid alusetud ja valed.

Selle kõne võib jagada kolme ossa. Esimeses osas (Ap 26:4–11) kirjeldab Paulus oma endist variserlikku vagadust, mida tema kaasaegsed Jeruusalemmas hästi teadsid. Variserina uskus ta surnute ülestõusmist, mis oli ülioluline israeli esisadele antud lootuse täitumiseks. Seepärast olid juudid ebajärjekindlad tema õpetuse suhtes, sest selles polnud midagi niisugust, millel polnud juutlik aluspõhi. Kuid ta sai üsna hästi aru nende suhtumisest ja seda seetõttu, et oli kord pidanud ise päris uskumatuks seda, et Jumal Jeesuse üles äratas; nii uskumatuks, et kiusas taga neid, kes niimoodi uskusid.

Teises osas (Ap 26:12–18) andis Paulus teada, kuidas tema vaade oli muutunud sellest alates, mil ta kohtus Jeesusega Damaskuse teel, ja millise kutse ta sai – viia evangeeliumi sõnum paganatele.

Lõpuks ütleb Paulus, et tema poolt nähtu mõju (Ap 26:19–23) oli selline, et tal jäi üle kuuletuda ja oma misjonitööga edasi minna, ning see on ainus põhjus, miks ta nüüd kohtu all on. Seega oli tema vahistamise tegelik põhjus just äsja öeldu, mitte see, et ta oleks rikkunud juutide seadust või rüvetanud templit. Õieti oli selleks tema sõnum Jeesuse surmast ja ülestõusmisest, mis oli täiesti kooskõlas Pühakirjaga ja võimaldas uskumatel paganatel saada võrdväärselt osa päästest.

Loe Ap 26:18. Mis juhtub selle kirjakoha alusel nendega, kelle pääste on Kristuses? Kuidas oled sina seda päriselt kogenud?

Ehkki Paulus rääkis Agrippale, reageeris esimesena Festus, nagu on näha Ap 26:24. Festusel poleks olnud probleemiks, kui Paulus oleks rääkinud hinge surematusest, kuid juba antiikaja kreeklased-roomlased teadsid, et mõlemad mõisted – surematus ja ülestõusmine – ei käi teineteisega kokku. Seega võtsid nad omaks esimese ja hülgasid teise. Just seetõttu ütles Paulus siin ja seal, et evangeelium oli paganatele narrus (1Kr 1:23).

Lugupidavalt kaitses Paulus om mõtete mõistlikkust ja pöördus Agrippa poole, juudi poole, kes pidanuks teda mõistma, kuid veel enam – pidanuks ka kinnitama, et tema öeldu oli kooskõlas heebrea prohvetite öelduga (Ap 26:25, 26).

Loe Ap 26:27, 28. Kuidas reageeris Agrippa Pauluse tungivale küsimusele?

Pauluse küsimus seadis Agrippa keerulisse olukorda. Juudina ei saanud ta kuidagi salata oma usku Pühakirja; teisest küljest aga ei oleks tal kinnitavat vastust andes jäänud muud valikut kui Jeesus Messiana vastu võtta. Tema vastus oli osav põgenemine loogikalõksust, milles ta oli: „Kas sa nii kiiresti veenad mind kristlaseks hakkama?“ (Ap 26:28, NRSV) – see on kreeka teksti suhtes parem tõlge kui traditsiooniline: „Pisut veel, ja sa veenad mu koguni kristlaseks!“

Pauluse vastus paljastab muljetavaldava evangeeliumile pühendumise: „Kas kiiresti või mitte, ma palun Jumalat, et mitte ainult sina, vaid ka kõik need, kes mind täna kuulavad võiksid saada selliseks nagu mina olen – ainult ilma nende ahelateta“ (Ap 26:29, NRSV). Ülekuulamise viimaste sõnadega ei anu apostel vabadust, selliselt vaba olemist, nagu olid tema kuulajad. Ta soovis hoopis, et nemad võiksid olla nagu tema, ainult ilma ahelateta kätel. Pauluse misjonäri innukus ületas vägagi hoolet oma turvalisuse pärast.

Loe Ap 26:30–32. Kuidas väljendas Agrippa veendumust, et Paulus oli süütu?

Festus vajas Agrippa abi ainult selleks, et täita ära aruanne (Ap 25:25–27). Pauluse palve keisrile oli vormiliselt juba tagatud (Ap 25:12). See vang ei olnud enam maavalitseja kohtualluvuses.

Loe Ap 26:24–28. Millele Paulus lõplikult toetus ja mida peaks see meile rääkima meie lõplikust autoriteedist usuasjades?

Toetav mõte:

„Kas Agrippa mõte nende sõnade juures pöördus oma perekonna möödaniku juurde ning nende viljatute jõupingutuste juurde Tema vastu, kellest Paulus jutlustas? Kas ta mõtles oma vanavanaisale Heroodesele ja süütute laste veresaunale Petlemmas? Või oma vanaonule Antipasele ja Ristija Johannese mõrvamisele? Või oma isale, Agrippa I-le, ja apostel Jaakobuse hukkamisele? Kas ta nägi hävingus, mis kiiresti neid kuningaid tabas, märki Jumala meelepahast Tema sulaste vastu suunatud kuritegude eest? Kas selle päeva pidulikkus ja väline hiilgus meenus Agrippale aega, mil tema oma isa, temast võimsam ainuvalitseja, seisis selles samas linnas, ehitud sädeleva rüüga, kui inimesed karjusid, et tema oligi jumal? Kas ta oli unustanud, kuidas veel enne vaimustushüüete vaibumist tabas kiire ja kohutav kättemaks auhnet kuningat? Midagi kõigest sellest vilksatas läbi Agrippa mälust; kuid tema silme ees olev sädelev pilt kõditas tema edevust ning uhkus ja enda tähtsaks pidamine tõrjusid välja kõik üllad mõtted.“ – *Piibli kommentaarid, SPA poolt välja antud*, 6. kd, Ellen G. White'i märked, lk 1066, 1067.

Küsimused aruteluks:

1. Arutlege klassis Pauluse otsuse üle kaevata edasi keisrile. Mida see otsus paremaks tegi (võrdle Ap 25:25; 26:31, 32)? Mis ulatuses saame seaduslikult teha strateegilisi otsuseid ennast kaitsta, selle asemel, et täielikult toetuda Jumala hoolitsusele?
2. Mõtisklege Pauluse sõnade üle Agrippale: „Selle tõttu, kuningas Agrippa, ma ei ole olnud sõnakuulmatu taevase nägemuse vastu“ (Ap 26:19). Mida see meile Paulusest räägib? Kui ustavad oleme meie kristlastena oma misjonäriks olemise kutsumusele (1Pt 2:9, 10)?
3. Paulus oli kirega inimeste poolt – mitte numbrite pärast, vaid inimeste pärast. Oma viimasel ülekuulamisel Kaisareas ütles ta enda kuulajaskonnale, et tema südamesoov oli, et nemad oleksid sellised nagu tema; see tähendab, Jumala armust päästetud (Ap 26:29). Ta ei soovinud esmajärjekorras endale vabadust ja õigust, vaid tahtis, et nemad kogeksid Jumala päästet. Mida saame tema siinsest eeskujust õppida? Kui palju oleme valmis ohverdama selleks, et näha evangeeliumi levimas?
4. Agrippal oli võimalus kuulda evangeeliumi Pauluse enda suust. Ja ometi lõi ta sellele käega. Kuidas olla hoolsad, et meie ei laseks käest suuri võimalusi, kui need otse meie ette tulevad? See tähendab, kuidas olla kursis tegelikkusega meie ümber?

Käies majast majja

Kiyong Kwon, firmaomanik Lõuna-Koreas, otsustas, et tema ja teised koguduseliikmed peaksid käima majast majja, et jagada evangeeliumi ja täita kogudus, mida nad rajasid.

„Majast-majja käimise töö on keeruline,“ ütles Kiyong. „Enamasti pole inimesed päevasel ajal kodus. Need, kes on, ei taha tavaliselt kõnelda. Aga ma kuulasin Ellen White'i nõuannet.“

Selle nõuande leiad Ellen White'i raamatust Christian Service lk 113 ja see kõlab nii: „Eriliste laiale publikule suunatud jõupingutustega võrdset tähtsust omab majast-majja töö inimeste kodus. Suurtes linnades on teatud ühiskonnagruppe, kelleni avalike kuulutuskoosolekutega ei jõua. Nendeni peab jõudma nii, nagu karjane otsib oma kadunud lammast.“

Niisiis käisid Kiyong ja teised koguduseliikmed igal teispäeval majast majja. Nad ei pakkunud usukirjandust ega piiblitunde. Nad küsisid hoopiski: „Kuidas saame aidata teid ja teie peret?“

Ühel päeval vajutas Kiyong paljusid uksekelli, ilma et keegi oleks avama tulnud. Kuid ühes majas löödi esiuks hoogsalt lahti ja ukسلävel seisnud naine ütles: „Tulge sisse!“

Kiyong astus küll majja, kuid oli nii otsesest kutsesest rabatud. „Kas te teate, kes ma olen?“ küsis ta. „Miks te mind sisse lasksite?“

„Ma tean, et te evangeliseerite,“ vastas naine.

„Kuid enamasti inimesed väldivad mind,“ jätkas Kiyong visalt. „Miks teie mu vastu võtate?“

Naine seletas, et sellel öösel oli ta unes näinud üht pikakasvulist võõrast, kes tuli külla. Unenäos oli see pikakasvuline võõras avanud naise esiukse ja öelnud talle: „Tulge välja! Rutake!“

„Kui teie uksekella vajutasite,“ sõnas naine, „nägin teid sisesidesüsteemi ekraanilt ja te paistsite pikakasvulisena. Nii lasin teid sisse.“

Kiyong, kes üllatus iga minutiga üha enam, küsis, kas ta saaks naist või tema peret aidata.

„Mu tütar on depressioonis,“ ütles naine. „Ta keeldub väljas käimast. Palun aidake teda.“

„Tooge tütar elutuppa,“ ütles Kiyong.

„Ei, mu tütar keeldub oma toast välja tulema.“

„Seekord juhtub teisiti,“ lubas Kiyong. „Lihtsalt paluge tal tulla.“

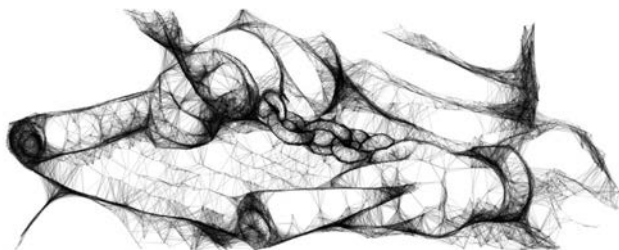
Üllatuseks tuli tütar elutuppa ning Kiyong palvetas ja luges tema kuuldes Piiblit.

Ta tuli tagasi järgmisel teispäeval ja luges taas tüdruku kuuldes Piiblit. Tütar hakkas käima kirikus ja ta ristiti.

„Selliseid kogemusi on mul olnud korduvalt,“ ütles Kiyong. „Jumal teeb misjonitööd. Tema väärib kogu au.“

56aastane Kiyong Kwon on Lõuna-Koreas rajanud kolm kogudust. Osa selle veerandaasta kolmeteistkümnenda hingamispäeva annetusest aitab rajada adventkoguduse Sejongi, Lõuna-Koreasse. Loe rohkem Kiyongi kohta möödunud nädala misjoniloost ja järgmise nädala omast.

Teekond Rooma

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Ap 27. ja 28. ptk; Rm 1:18–20.

Juhtsalm: „Ära karda, Paulus! Sa pead jõudma keisri ette“ (Ap 27:24).

Kaua oli Paulus soovinud külastada Roomat, kuid tema vahistamine Jeruusalemmas muutis kõik. Alludes Jeruusalemma koguduse juhtide käsumeelsele survele, jõudis ta lõpuks Rooma järevalve alla ja oli seal umbes viis aastat; siia hulka on arvatud aeg mereretkel Itaaliasse. See muutus kujutas tõsist lööki tema misjoniplaanidele.

Tagasilöögile vaatamata töötas Jeesus ise, et apostel saab Temast Roomas tunnistada (Ap 23:11). Isegi siis, kui me Jumalat petame, võib Ta meile anda veel ühe võimaluse, ehkki Ta ei säästa meid alati meie tegude tagajärgede eest. Paulus viidi vangina Rooma, seda küll, kuid pole ainsatki piibelliku tõendit selle kohta, et ta kunagi Hispaanias käis, nagu ta teha lootis (Rm 15:24). Pärast seda, kui Paulus vabastati sellest, mida tunneme esimese vangistusena Roomas, arreteeriti ta veelkord ja see viis märtrisurma (2Tm 4:6–8) Nero käe läbi aastal 67 pKr.

Jah, Paulus jõudis Rooma ja oma koduarestis keisri kohut oodates rääkis ta ahelatele vaatamata (Ef 6:20; Fl 1:13) takistamata igähele, kes tema juurde tuli (Ap 28:30, 31) sealhulgas keisri koja tähtsatele isikutele (Fl 4:22).

Selle nädala õppetükk õppides valmistud hingamispäevaks, 29. septembriks.

Pärast umbes kaheaastast vangistust Kaisareas (Ap 24:27) saadeti Paulus Rooma. Otsustades mitmuse esimese pöörde ning pika ja tormise merereisi kirjelduse üksikasjade rohkuse järgi (Ap 27:1–28:16), oli Luukas koos Paulusega Itaaliasse teel, samuti oli nendega veel üks kristlane, Aristarhos nimi (Ap 27:2). Veel üks tähtis tegelane selles loos oli Rooma väepealik Julius, kelle vastutuse all oli teisi vange (Ap 27:1).

Nad lahkusid sadamast hilissuvel. Lepituspäev (Ap 27:9) viitab oktoobri teises pooles peetud Lepituspäevale. Talviste tingimuste tõttu välditi tavaliselt reisimist Vahemerel novembrist märtsini. Seekord aga seisis rändurid raskustega silmitsi juba algusest peale ning alles pärast suurt viivitust jõudsid nad väikesesse lahte Kreeta saarel, mida hüüti Heaks Sadamaks (Ap 27:8).

Loe Ap 27:9–12. Heas Sadamas olles sekkus loosse Paulus. Kuidas ta seda tegi ja kuidas ta sekkumine vastu võeti?

Pauluse hoiatusele ei pööratud tähelepanu ja nii otsustati purjetada edasi läände veel 64 kilomeetrit ühte sadamasse (Foiniksisse), kus ohutult talvituda. Kahjuks muutus ilm järsult ning nad sattusid sellise metsiku raju kätte, et meeskonnal polnud muud valikut, kui lasta tuultel laeva edelasse triivida, maast kaugemale. Varsti hakkasid nad meeleheitlikult laeva kergendada püüdes lasti ja üht-teist laeva varustusest üle parda heitma, sest vesi laevas tõusis. Olukord oli dramaatiline. Pärast mitut napi valgusega päeva, viletsat nähtavust, tugevat vihmastu ja raevutsevat tuult, teadmata, kus ollakse, ja täiesti kurnatuna, „lõppes neil viimaks igasugune lootus pääseda“ (Ap 27:20).

Loe Ap 27:21–26. Kuidas sekkus Paulus teist korda sellesse loosse?

Prohvetlike sõnadega edastas Paulus meeskonnale sõnumi, mille ta oli äsja Jumalalt saanud. Polnud vaja meelt heita ega lootust kaotada. Oht ja kahjum küll jäi, kuid kõik inimesed pidid eluga pääsema.

Miks pidi nii ustav ja pühendunud Issanda sulane nagu Paulus nii palju kannatama? Millise õppetunni tema kogemusest saame?

Oma teise sekkumisega selles loos kinnitas Paulus kõigile pardal olijaile – kokku oli seal 276 inimest (Ap 27:37) –, et kuigi kõik ei lähe hästi, ei ole inimkaotusi; ainult laev läheb põhja (Ap 27:22). Neliteist päeva hiljem apostli sõnad täitusid. Oldi ikka veel kohutava tormi käes ja laev trivis abitult, kuid laevamehed tajusid, et maa on lähedal, võib-olla sellepärast, et nad kuulsid murdlainete müha (Ap 27:27). Pärast tervet rida loodimisi ning ärevust, et laev paisatakse vastu rannakaljusid, heitsid nad laeva tagaosast vette ankrud, et liikumiskiirust maha võtta; samas palusid nad meeleehtlikult oma jumalaid, et tuleks päevavalgus (Ap 27:28, 29).

Loe Ap 27:30–44. Millised õppetunnid on selles loos meie jaoks?

Retke alguses kohtles pealik Paulust hästi, kuid mingil põhjusel ei usaldanud ta apostli varasematel reisidel kogunenud teadmisi meresõidu kohta. Kahe nädala pärast olid lood teistsugused. Paulus oli juba pälvinud väepealiku lugupidamise oma prohvetliku sekkumisega laevahukku (Ap 27:21–26), mille täitumine nüüd üha ligines.

Paulus ärgitas pardal olevaid inimesi sööma, muidu pole neil jõudu ujuda ja kaldale jõuda. Jumalik kaitse ei vabasta meid tingimata sellest, mis on tavaliselt meie kohustus. „Kogu selle jutustuse käigus säilitatakse ilus tasakaal Jumala kinnituse vahel, et ta kaitseb, ja inimeste jõupingutuste vahel kaitse kindlustada.“ – David J. Williams, *Acts* (Grand Rapids: Baker, 1990), lk 438.

Kui hommik saabus, hakkas meremeestele silma maa; kaldaga laht, kuhu nad otsustasid laeva madalikule ajada. Laev aga ei jõudnudki lahte. See kihutas hoo- pis leetseljakule ning purunes lainete jõul tükkideks. Sõdurid kavatsesid vangid tappa, et nende põgenemist vältida, kuid väepealik peatas nad, peamiselt Pauluse pärast. Lõpuks, nii nagu Jumal oli lubanud, ei kaotanud ükski elu.

Soovides säilitada Pauluse elu, keelas väepealik sõduritel ka teisi vange tappa. Mida peaks see tõsiasi ütlema meile Pauluse tunnistuse väe ning tema iseloomu kohta?

Alles kaldale jõudes said laevahuku üle elanud inimesed teada, et nad olid Maltal, väikesel saarel Vahemeres, Sitsiliast lõunas. Kahe nädala jooksul, mil nad olid merel tuulte meelevaldas triivinud, olid nad Kreeta Heast Sadamast alates läbinud umbes 764 kilomeetrit. Nüüd tuli neil oodata kolm talvekuud, enne kui reis sai jätkuda (Ap 28:11).

Loe Ap 28:1–10. Mis juhtus Paulusega Malta saarel ja kuidas sai Jumal teda kasutada?

Malta inimesed olid väga sõbralikud ja külalislahked ning esimese teona Pauluse ja tema salga jaoks, kes olid märjad ja kel oli külm, süüdati lõke, et nad end soojendada saaksid; tollel aastaajal polnud Maltal õhusooja rohkem kui 10° C.

Juhtum maoga pööras inimeste tähelepanu Paulusele. Esmalt pidasid kohalikud paganad tõsiasja, et ta salvata sai, jumalikuks karistuseks. Nad mõtlesid, et Paulus oli inimesetapja, kel oli õnnestunud pääseda uppumissurmast, kuid kes ikka jumalate kätte langes, täpsemalt ehk kreeka jumalanna *Dikē* kätte, kes kehas tas õiglust ja kättemaksu. Kuna apostel ei surnud, tervitati teda jumalana, nagu oli juhtunud Lüstras mitu aastat varem (Ap 14:8–18). Kuna Luukas ei peatu selle juhtumi juures pikemalt, võime tõenäoliselt oletada, et Paulus kasutas olukorda ära Jumalast tunnistamiseks, keda ta teenis.

Publius oli kas Rooma prokuraator Maltal või lihtsalt kohalik aukandja, kuid ta võõrustas Paulust ja tema kaaslasi kolm päeva enne, kui neile leiti püsivam eluase. Igale juhul andis selle mehe isa terveks tegemine Paulusele võimaluse tegeleda sedalaadi tervendamistööga Malta rahva hulgas.

Luukase kirjapaneku järgi ei mainita nimepidi ühtki uskutulnut ega nimetata ühtki kogudust, keda Paulus maha jättis, kui ta Maltalt lahkus. Selline kärbe võib olla täiesti juhuslik, kuid see ilmestab tõsiasja, et meie missioon maailmas on enamasti ristimised ja koguduse rajamine; see sisaldab ka hoolt inimeste ja nende vajaduste pärast. Selline on evangeeliumi praktiline külg (Ap 20:35; võrdle Tt 3:14).

Vägagi huvitav, et neil harimatutel saareelanikel oli jumaliku õigluse tajus. Kust see lõpuks tuleb? Vaata Rm 1:18–20.

Pärast kolmekuist viibimist Maltal said Paulus ja ta kaaslased lõpuks oma teekonda jätkata (Ap 28:11). Nad saabusid Puteolisse (Ap 28:13) – praegusesse Pozzuolisse Napoli lahe ääres –, kust nad maad mööda Rooma rändasid (vaata Ap 28:11–16).

Kiiresti jõudsid Rooma uudised Pauluse tulemisest ning rühm usklikke rändas linnast mitu kilomeetrit lõuna poole talle vastu. Kuigi apostel Paulus ei olnud kunagi olnud Roomas, oli tal selles linnas rohkearvuliselt sõpru: kaastöölisi, uskutulnuid, sugulasi ja palju teisi, kes olid talle väga kallid (Rm 16:3–16). Kohtumine Appiuse Foorumil oli küllap igati liigutav, eriti laevahuku ja Pauluse vangistuse taustal. Sellise ainulaadse armastuse ilmutamise ja armastatud sõprade poolse hoole osutamise tulemusena tänas apostel Jumalat ja tundis sügavat julgustust, kui tal tuli hakata silmitsi seisma keisri kohtuga.

Oma ametlikus teadaandes oli Festus kindlasti kirjutanud, et Rooma seaduste kohaselt polnud Paulus süüdi ainsaski märkimisväärses kuriteos (Ap 25:26, 27; 26:31, 32). Tõenäoliselt selgitab see, miks tal lubati üürida eraldi elupaik (Ap 28:30) selle asemel, et ta oleks paigutatud tavavanglasse või sõjaväeossa, kuigi ta oli Rooma kombe kohaselt kogu aeg aheldatud sõduri külge. See, et Paulus elas oma kulul, tähendab, et ta sai oma ametit pidada (Ap 18:3).

Loe Ap 28:17–22. Mida tegi Paulus niipea, kui ta end sisse seadis?

Ekki Paulus ei saanud minna sünagoogi, tuli sünagoog tema juurde. Peagi pärast Rooma saabumist, oma tegevusjuhise kohaselt minna esmalt juutide juurde (Rm 1:16), kutsus ta kokku kohalikud juutide juhid, et rääkida oma süütusest ja selgitada, nagu ta varemgi teinud oli, et ainus põhjus tema vahistamiseks oli olnud Iisraeli lootus (Ap 23:6; 24:15; 26:6–8). Ta kavatses mitte niivõrd ennast kaitsta kui luua usaldusliku õhkkonna, mis võimaldanuks evangeeliumi kuulutada ja näidata, kuidas täitis Jeesuse ülestõusmine Iisraeli ammuse lootuse. Juute üllatas, et nad ei olnud saanud Jeruusalemmast Pauluse kohta mingit infot, ning otsustasid teda kuulata.

Loe Ap 28:22. Mida räägib see meile uslikevastasest vaenust veel tolgi ajal? Kuidas jääda ustavaks isegi siis, kui teised räägivad meie usule vastu?

Määratud päeval tulid juudid suurel arvul kuulama Pauluse ettekannet evangeeliumist (Ap 28:23).

Loe Ap 28:24–31. Mis mõttega Paulus selles kontekstis Jesajat tsiteeris?

Tsitaat Js 6:9, 10 räägib sellest, mis juhtub siis, kui inimesed keelduvad vastu võtmast jumalikku sõnumit. Ehkki osa juute uskus, ei uskunud teised ning suure vaidluse pärast polnud apostlil jälle muud võimalust kui pöörduda paganate poole (Ap 13:46, 47; 18:6).

Paulusel tuli oodata kaks aastat, enne kui keiser kohtuasja käsitles. Sel ajal, kuigi koduarest piiras liikumist, sai ta takistamatult levitada evangeeliumi nendele, kes tema juurde tulid. Apostlite tegude viimane vaatus rõhutab evangeeliumi võidukäiku, sest ükski jõud, ei juutide ega roomlaste oma, polnud suuteline peatama selle edasiminekut.

Pole selge, miks Luukas oma raamatu selles kohas lõpetas, sest on tõendeid, et Pauluse-vastase kohtuasja nõrkuse tõttu vabastati ta vangistusest, ta läks veel ühele misjonireisile ning toodi veelkord Rooma ja hukati (2Tm 4:6–8). Võib-olla oli Luukase kirjandusliku eesmärgi seisukohast evangeelium – kui seda oli kuulutatud juba kauges Roomas – jõudnud „ilmamaa äärteni“ (Ap 1:8).

„Pauluse kannatlikkus ja rõõmus meel pika ja ebaõiglase vangistuse kestel, tema julgus ja usk – kõik see oli pidevaks jutluseks. Tema vaim, mis oli nii erinev maailma vaimust, andis tunnistust, et temas elab vägi, mis on suurem kui kõik maailma võimud. Tema eeskuju mõjul said kristlased suuremat energiat avalikuks tööks, millest Paulus oli ära lõigatud. Sel viisil avaldasid apostli ahelad mõju, nii et just siis, kui tema kasulikkus ja vägi näis olevat kadunud ning näiliselt suutis ta teha vähem kui iial enne, kogus ta Kristusele vihke põldudelt, millest ta näis olevat täielikult eemaldatud.“ – Ellen G. White, *Apostlite teod*, lk 464.

Koguduse misjoni seisukohast tuleb aga öelda, et Apostlite tegude raamat – ehk evangeeliumi levitamise ajalugu – ei ole lõppenud, vaid on siin selleks, et igaüks meist pildile astuks. Sajandite jooksul on kirjutatud palju põnevaid ja draamaatilisi peatükke, mõnikord Jumalale ustavate tunnistajate verrega. Nüüd on meie kord lisada veel üks peatükk, viimane (loodame!), ning viia lõpule missioon, mille Jeesus jättis jüngritele – „ja siis tuleb lõpp“ (Mt 24:14).

Toetav mõte:

„Kristus on andnud oma kogudusele pühaliku ülesande. Iga koguduseliige peaks olema kanaliks, mille kaudu Jumal saab anda maailmale edasi oma armu rikusi, Kristuse ammendamatu aardeid. Õnnistegija soovib kõige rohkem seda, et Tema tööriistad esitaksid maailmale Tema Vaimu ja Tema iseloomu. Maailm vajab kõige enam Õnnistegija armastuse ilmutust inimeste kaudu. Kogu taevas ootab, et näha inimesi, kelle kaudu võib Jumal ilmutada kristluse väge.“ – Ellen G. White, *Apostlite teod*, lk 600.

„Jumal on kaua oodanud, et teenimisvaim haaraks tervet kogudust niivõrd, et igaüks töötaks vastavalt oma võimetele. Kui Jumala koguduse liikmed teostavad neile määratud töö abivajavatel põldudel nii kodu- kui ka välismaal, vastavalt Kristuse korraldusele, siis on varsti hoiatud terve maailm ning Issand Jeesus pöördub tagasi väes ja suures aus.“ – Lehekülg 111.

Küsimused aruteluks:

1. Kuidas kujutab Luukas Pauluse usku Jumalasse kogu reisi jooksul Rooma? Kuidas mõjutas kaaslasti selline tingimusteta usk?
2. Vaatamata kõigele, mida Paulus läbi elas, ei löönud ta iial käega oma ülesandele. Roomas jätkas ta vabadusepiirangust hoolimata jutlustamist. Mida teeme meie, kui oleme kiusatud käega lööma kellelegi evangeeliumi kuulutamisele?
3. Loe Rm 1:14, 15. Miks tundis Paulus end olevat kohustatud – ehk olevat võlgu – kõikidele evangeeliumi kuulutama? Kas meie oleme temast vähem kohustatud? Mõttele sellistele sõnadele: „Hingede päästmine peaks olema iga Kristuse nime tunnistava inimese elutöö. Võlgneme maailmale Jumalast meile antud armu ja meile paistnud valguse ning avastatud tõe ilu ja väe.“ – Ellen G. White, *Tunnistused kogudusele*, 4. kd, lk 53.
4. Loe veelkord seda lõiku Jesaja raamatust, mida Paulus kasutas. Kuidas käib see mõttekäik meie kohta? Jah, meile on antud väga palju tõe, kuid kui me paadutame ennast tõe suhtes või tõe nende osade suhtes, mis meie oma tahtmistele ja soovidega vastuollu lähevad, siis milline oht meid vaimulikult varitseb?
5. Kujutle ennast Pauluse külge aheldatud sõdurina. Mida sa arvad, mida ta nägi mehe juures, kellega ta lähedalt seotud oli?

Tervislik rikaste kogudus

Firmaomanik ja koguduserajaja Kiyong Kwon valis oma teise koguduse rajamiskohaks Lõuna-Korea pealinna Souli jõuka äärelinna. Tema esimene kogudus, mis avas neli naastat varem ukсед maapiirkonnas, oli pilgeni täis ning ta soovis uut väljakutset.

„Kui Jumal mind alguses kutsus, siis ütlesin ma, et ei suuda,“ rääkis Kiyong. „Aga pärast seda, kui ma Jumala väest tunnistust andsin, muutusin julgemaks.“

Ta kaalutles nii: vähem jõukad inimesed võtavad Jumala kergemini vastu kui jõukad. Ta mõtles, kuidas jagada evangeeliumi nendega, kellel on kõik olemas, ning jõudis otsusele, et isegi jõukad vajavad head tervist. Niisiis avas ta Bundangi UUE ALGUSE koguduse ja taimetoidurestorani Bundangi äärelinna ühes kontorihoones.

„Jõudsin otsusele, et Jumala tervisesõnum on viis, kuidas jagada lõpuaja evangeeliumi,“ selgitas ta.

Uus kogudus hakkas organiseerima tervisealaseid seminare, toiduvalmistamiskursusi ja piibliuurimisi.

Esimeste külastajate hulgas oli üks apteeker, kes osales nädalasel terviseseminaril ja näis seda nautivat. Pärast seminari lõppemist kutsuti rohkem huvitatuid uurima Piiblit Taanieli ja Ilmutuse raamatu teemadel. Kuid apteeker ei tulnud. Kiyong päris tema kohta järele ja sai teada, et apteeker oli võtnud terviseseminaril käimiseks nädalaks ajaks puhkuse. Piiblitundide toimumise ajal oli ta tööl. Nii salvestas Kiyong piibliuurimised ja saatis need talle.

„Naist rabas tõeliselt see, mida ta kuulis, kuid ta ei tahtnud jätta oma püha-päeva pidavat kogudust,“ ütles Kiyong.

Aga apteekri meel muutus sedamööda, kuidas ta piiblitunde edasi kuulas. Ta hakkas mõtlema hingamispäeva pidamisele ja UUE ALGUSE koguduse jumala-teenistustele. Kaaludes, mida ette võtta, hakkas teda vaevama kohutav peavalu. Naine kartis, et tal on ajuvähk, kuid arstid ei leidnud midagi halba. Valu aga kestis.

Lõpuks ütles tema 24aastane tütar: „Kas sa tead, miks sul peavalud on? Sellepärast, et sa tead, mis on õige, aga ei tee seda. Ma tulen sinuga hingamispäeval kirikusse.“

Järgmisel hingamispäeval oli apteeker oma tütrega kirikus ja tänaseks on nad ustavad koguduseliikmed.

„Sellistest kogemustest taipan ma, et tegu on Jumala tööga,“ ütles Kiyong. „Südant ei muuda mitte miski, mida inimene teeb.“

56aastane Kiyong Kwon (pildil) on rajanud kolm kogudust Lõuna-Koreas. Osa selle veerandaasta kolmeteistkümnenda hingamispäeva annetusest aitab rajada adventkoguduse Sejongi, Lõuna-Koreasse. Loe Kiyongi kohta ka eelmise nädala misjoniloost.